

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВНИК

25. XI 1988. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА L • 1500 ДИН • БРОЈ 1926

**ХЕНРИ
БАРЛИНГ**
(1801-1911)

ПРВИ СТАНОВ-
НИК ФАЈЕР-
СТОНА НА
НОВОМ ЗЕ-
ЛАНДУ, ДОЖИ-
ВЕО ЈЕ 10 ГО-
ДИНА, А ЗА
СОБОМ ЈЕ
ОСТАВИО
600 ПОТОМАКА.

ЦРНО ТЕЛЕ

СА ТРИ ОКА И ЧЕТИРИ
НОЗДРВЕ УГЛЕДАЈО ЈЕ
СВЕТ НА ФАРМИ ПОРО-
ДИЦЕ ЈЕТИС ИЗ МЕЈФИЛ-
ДА (ДРЖАВА КЕНТАКИ, САД).

НА ОСТРВУ ТИМОР У
ИНДОНЕЗИЈИ ГРАДЕ
СЕ ОДОЗГО НА
ДОЛЕ. ПРВО
СЕ ПОДИГНЕ
КРОВ, А ОНДА
ЗИДОВИ.

„ЦРВЕНА ЈАКНА“

ЈЕ ИМЕ ЈЕДРИЛИЦЕ СА ТРИ
ЈАРБОЛА КОЈА ЈЕ 1854.
ГОДИНЕ ПРЕПЛОВИЛА
АТЛАНТИК (ОД ЊУЈОРКА
ДО ЛИВЕРПУЛА) ЗА ТРИ-
НАЕСТ ДАНА И ПОСТИГЛА
БРЗИНСКИ РЕКОРД КОЈИ
ЈОШ НИЈЕ ПОТУЧЕН.

По каменој иљуши

ДОБИЛО
ЈЕ
ИМЕ
И ОСТРВО
ГУАНА
ИЗ ГРУПЕ
ДЕВИЧАНСКИХ
ОСТРВА.

ИНДИЈАНКЕ

ИЗ ПЛЕМЕНА САН
БЛАСТ У ПАНАМИ
ЦРТАЈУ ЦРНУ ЛИНИ-
ЈУ ПО СРЕДИНИ НО-
СА ДА БИ ИМ ИЗ-
ГЛЕДАО ДУЖИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● чувена Мала сирена,
бронзани споменик на улазу
у луку Копенхагена, просла-
вила је недавно 75. рођендан.
У ту част изведена је почасна
палба, приређен је музички
програм, а градоначелник ју
је даровао лаворовим вен-

цем. Споменик Малој сирени
подигнут је у спомен на пис-
ца бајки Ханса Кристијана
Андерсена, а њен лик узет је
из приче о кћерки краља мо-
ра, заљубљеној у принца, ко-
ја је осуђена да три стотине
година чека да би се претво-
рила у девојку.

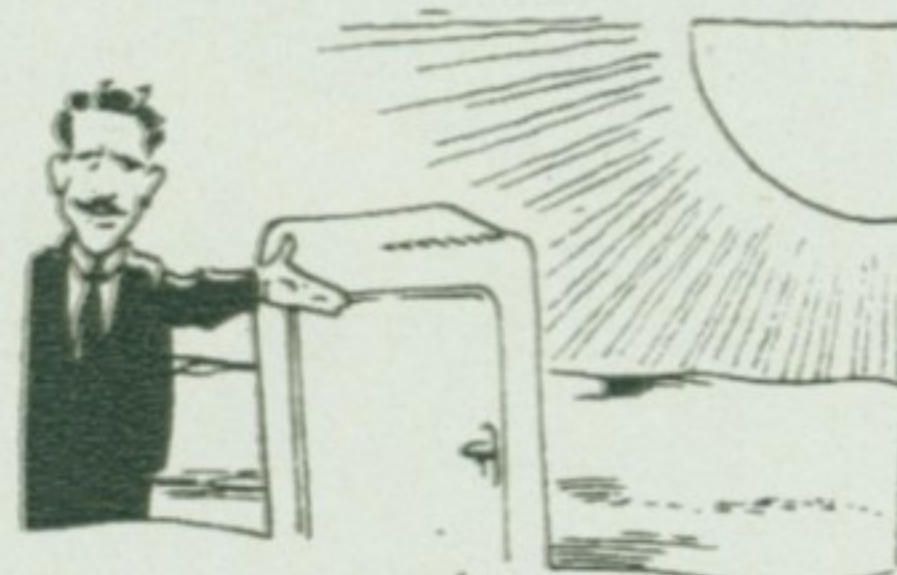
●●● у апотекама САД по-
јавили су се лекови у нарочи-
тој амбалажи са звучним
уређајем: у време кад треба
узети лек из кутије одјекне
сигнал који престаје тек кад
пацијент узме своју таблету.

●●● пољски научници не-
давно су завршили низ ек-
сперимената којим је доказа-
но да ватра може успешно да
се гаси помоћу – ултразвука!

Ускоро ће бити произведен и
први велики ватрогасни ге-
нератор за гашење пожара
ултразвучним таласима.

●●● новим фрижидерима
француске производње наме-
њеним тропским крајевима

не треба ни електрична стру-
ја ни батерије јер рале на
принципу што топлије то бо-
ље. Како? Сунчеви зраци
греју комору са фризогеном,
он испарава и хлади
фрижидер, а ноћу кад темпе-
ратура ваздуха падне, фризо-
ген се кондензује и ујутру је
поново спреман да почне да
хлади.

●●● америчка фирма
„Смит-Корона“ пустила је у
продају малу писаћу машину
која испушта сигнал ако се
нека реч појављује сувише
често у тексту и чак пред-
лаже којим синонимом да се
замени.

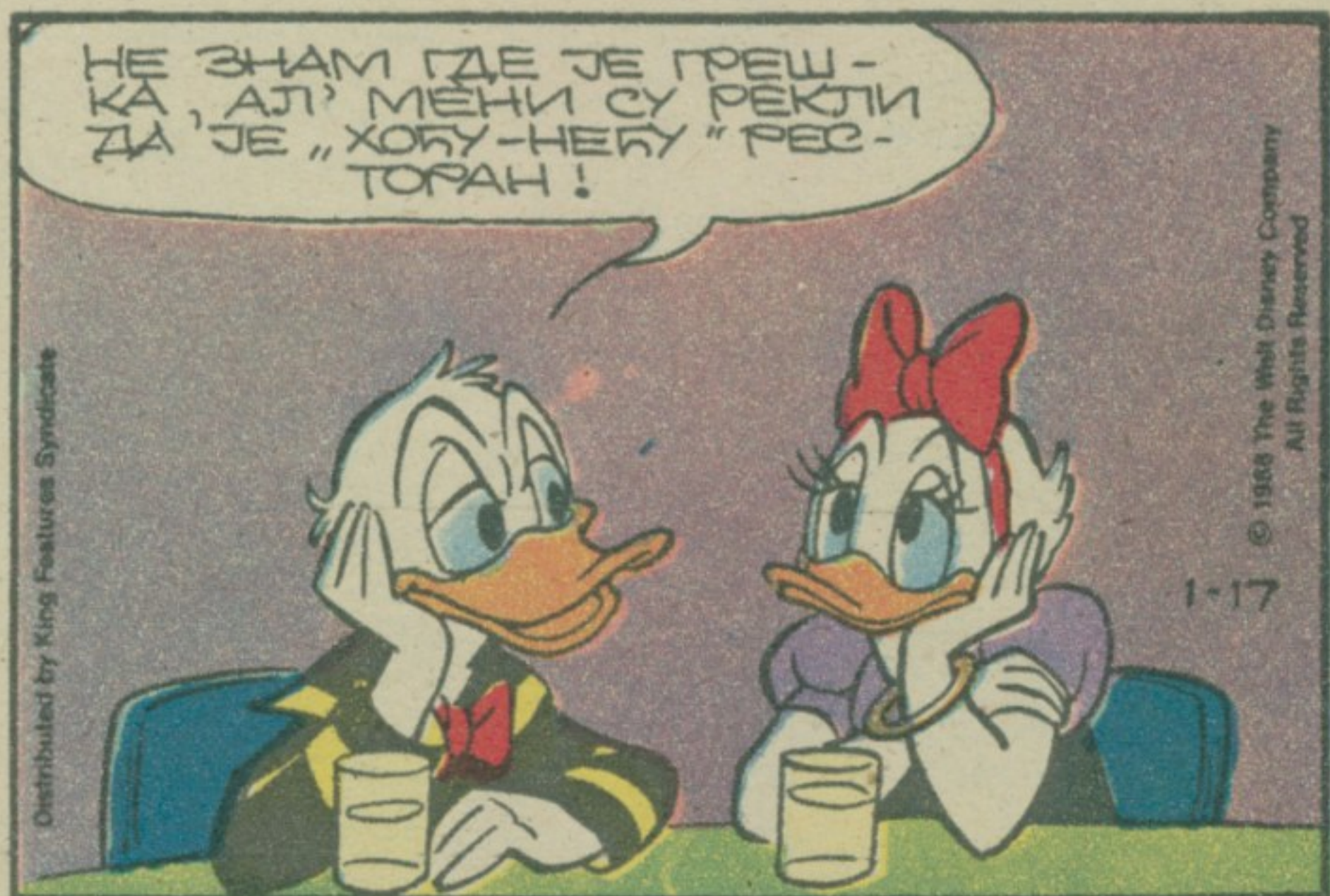
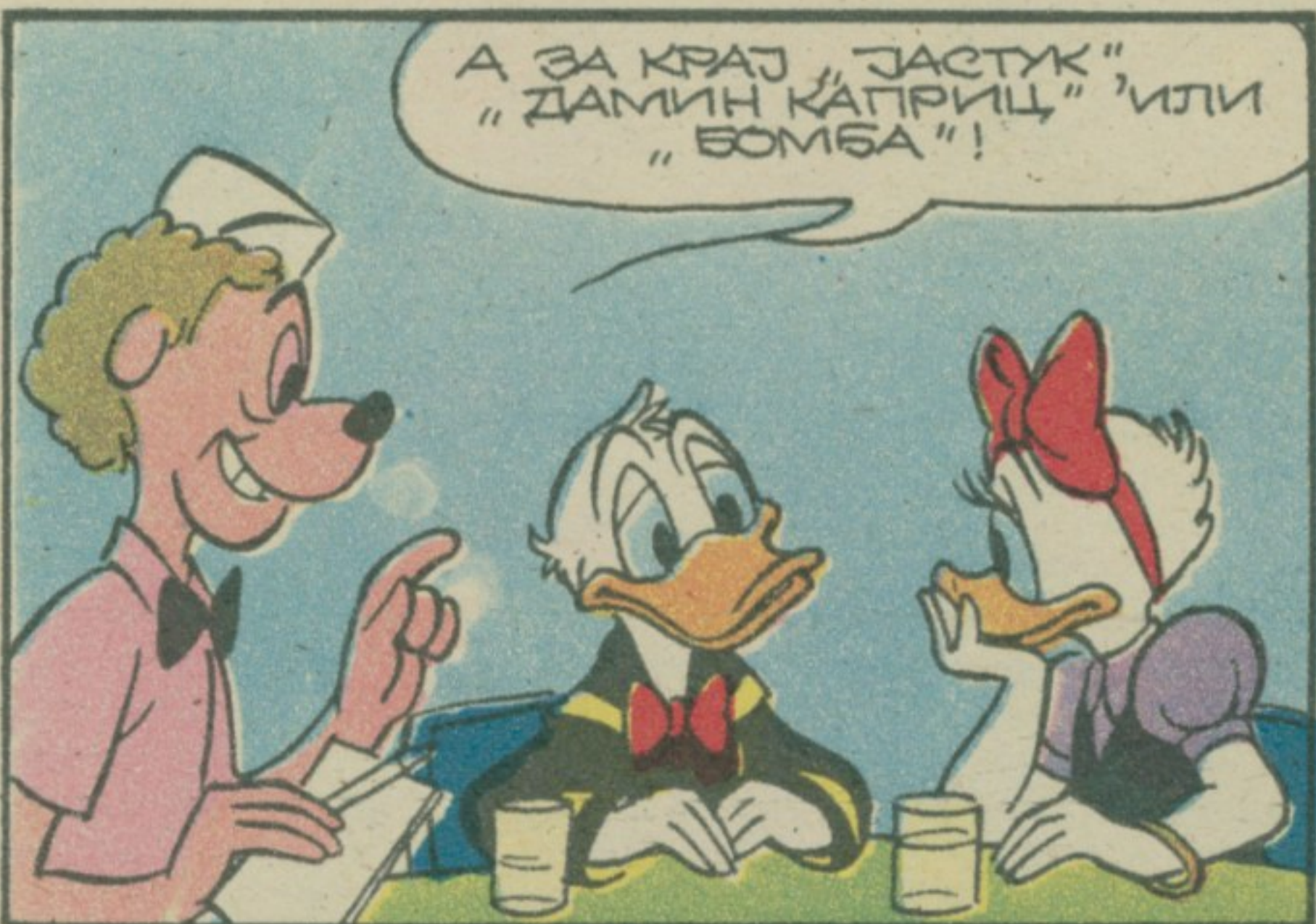
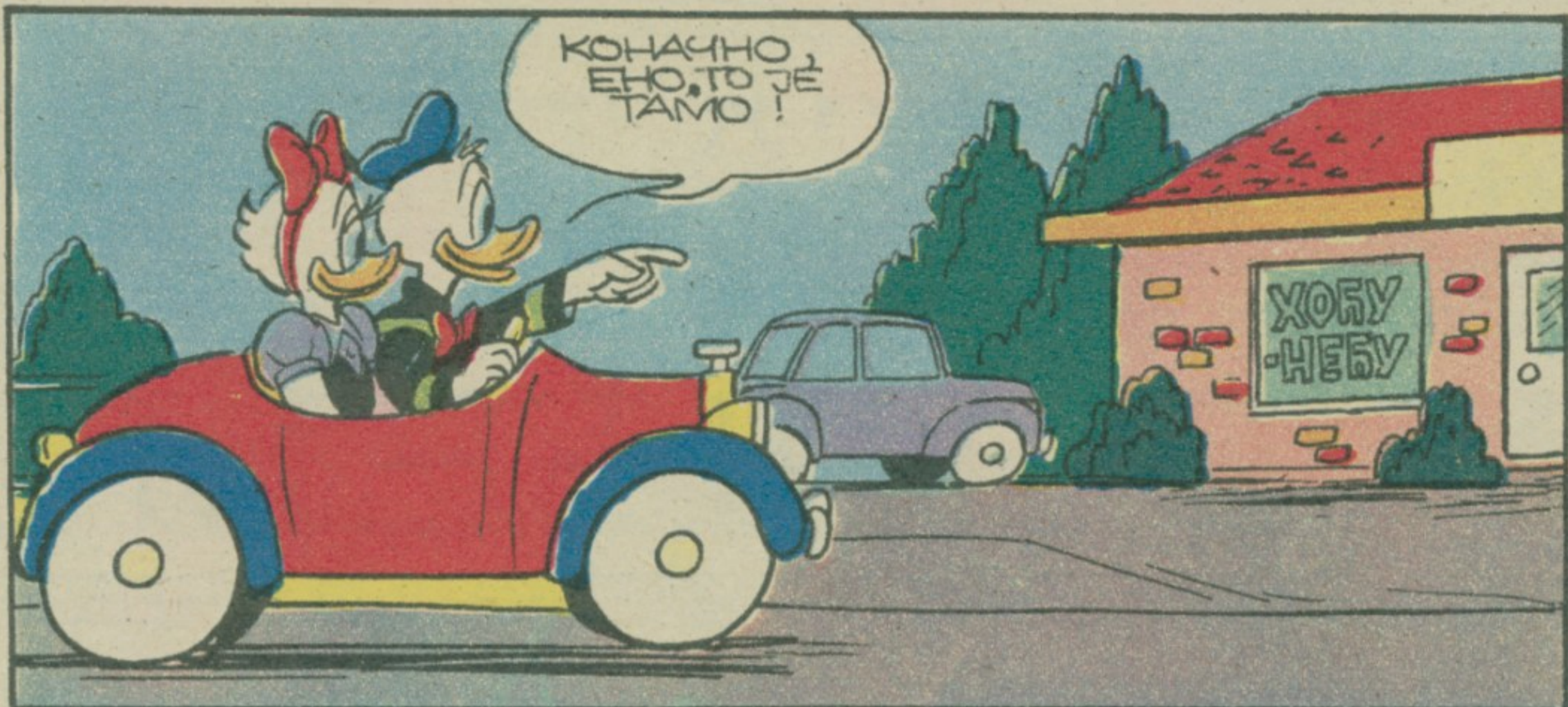
●●● неандерталац који је
пре 50-100 хиљада година
живео на територији данаш-
ње Југославије редовно је
користио чачкалице за зубе.

WALT
DISNEY

ПАПА ПАТАК

ПРЕ 45 ГОДИНА
ПОГИНУО ЈЕ
ИВО ЛОЛА РИБАР

ТАЈНА САХ

У ГОРЊЕМ РИБИ

Да непријатељ не би оскрнавио посмртне остатке легендарног секретара СКОЈ-а, најмлађег члана Политбироа ЦК КПЈ и Врховног штаба НОВ и ПОЈ, наређење је гласило: „Лолу сахраните у највећој тајности, без сведока, тајну не смете одати ни по цену живота!“ Сведока је ипак било и они данас причају за „Забавник“

Сцена као пресликана из какве античке трагедије збила се у Јајцу 27. новембра 1943. Бележили су је многи историчари и сведоци. Овако је упамтио и за историју сачувао др Иван Рибар: „Ушавши у бараку, Титову радну собу, затекли смо га веома забринутог. Таквога га никада нисмо видели при нашим сусретима. Понути нас цигаретама и поручи каву. Зечевић (поп Влада – прим. П.М.) и ја сједосмо. Тито и даље узнемирено шета по соби. Одједном застаде испред мене суздржавајући се од узбуђења и једва у пола гласа ми рече:

— Драги друже Рибар, морам ти саопштити, иако ми је тешко, да је Лола данас ујутро погинуо на Гламочком пољу, погођен непријатељском бомбом.

Један момент, погнувши главу, остадох сједећи без ријечи. Након што ме је друг Тито прихватио за раме устао сам и замолио га да јави IV црногорској да ми одмах пошаљу Јурицу, да буде крај мене. Лакше ће ми бити. Врховни командант ми је на то с узбуђењем одговорио:

— И он је, још прије мјесец дана, погинуо у тешким борбама са четницима испред Колашина...

Спремајући се да у својству шефа наше мисије одлети у Каиро и обавести свет о одлукама Другог заседања АВНОЈ-а, двадесетседмогодишњи Иво Лола Рибар није имао храбрости да оцу каже за смрт Јурице па је писмо оставио Титу да га он преда др Ивану Рибару. По сопственом сведочењу, Тито је писмо отворио тек кад му је пристигла вест о трагедији на Гламочком пољу и онда је обавестио председника Председништва АВНОЈ-а о смрти оба сина.

Док је др Иван Рибар подносио уводно слово на Другом заседању АВНОЈ-а у но-

ћи између 29. и 30. новембра 1943. и председавао скупу који је одлучивао о судбини нове Југославије, посмртни остаци Иве Лоле Рибара били су смештени у оближњој капелици месног гробља у Јајцу. О даљој судбини тела погинулог секретара СКОЈ-а, те најмлађег члана Политбироа ЦК КПЈ и Врховног штаба НОВ и ПОЈ, тада се још није знало.

Фарови у ноћи

Због бојазни да непријатељ не оскрнави посмртне остатке Иве Лоле Рибара, у току дана, 30. новембра, одлучено је да се тело сахрани тајно, ван Јајца. Задатак је поверен Штабу Петог корпуса који је био смештен у Горњем Рибнику, селу десетак километара од Кључа. Наређење је гласило: „Лолу сахраните у највећој тајности, без сведока. Тајну не смете одати ни по цену живота!“

Док је ситна и досадна киша бомбардовала варош на Пливи, нема поворка је корачала за ковчегом Иве Лоле Рибара све до обале реке Уне. После опроштајних говора борци Пратећег батаљона Врховног штаба испалили су почасни плотун а омладинци сместили ковчег у камион који се убрзо изгубио у магловиту ноћ.

У међувремену, у Штабу Петог корпуса одређена је група од шесторо поверљивих бораца са задатком да у највећој тајности сахране Иву Лолу Рибара. Вођа је био Јово Павић, сада генерал у пензији, а групу су сачињавали Марко Самарџија, Лука Рујевић, Милош Милаковић, Остоја Марјановић и Раде Шипка.

Тада политички делегат вода за везу у заштитним јединицама Штаба Петог корпуса, Раде Шипка је касније записао, за историју:

„...Јово Павић је одабрао једну вододерину поизнад села кроз коју су се сливали потоци само за време великих киша. Знали смо, међутим, да је и за највећег невремена лева обала сува па смо одлучили да раку усечемо у ту обалу. Почели смо да копамо у предвечерје. Земља је била тврда, смрзнута, крампови су тешко улазили у њу. Радили смо ћутке обрвани болом. Негде после десет сати увече на старом дрвеном мосту преко Сане појавили су се фарови камиона. На тешком дрвеном ковчегу није било никаквих ознака. Уз помоћ фењера, с муком уздржавајући гласан јецај, сахранили смо Лолу, хероја. Без топовских салви, без музике, кришом. Дуго смо потом поравњавали земљу, да не остане никакав траг. До ослобођења. Сведока није било, тако смо реферисали у Штабу Корпуса...“

Сведока је, међутим, било. Сасвим

случајних. И, касније ће се испоставити, врло важних. Мајка и син Граховац, Јања и Јово. Баба Јања данас броји 96. јесен, ноге и вид је баш не служе али је, каже, „здрава у памет“. Она овако прича:

— Цијело то вече била сам узнемирена. Ратно је доба а син ми Јово отиш'о на 'ка-кав да л' скојевски да л' партијски саста-нак па га нема. С пенџера сам стално погледавала у мрак. Њега ниоткуда, а ја се узмучала па не могу стално ни да стојим на пенџеру, у мраку се нема шта видјет'. У неко доба видјех двије светиљке к'о два сјајна ока, онда још двије-три. Неке лампе карбитуше, нема шта. И то ту одмах поврх наше куће... А Јове мог нема. Шта ћу сад, кукавица сиња, не смијем напоље а у кући ми тијесно. У оном ђавољем мраку горе код потока свијетилке само жмирка-

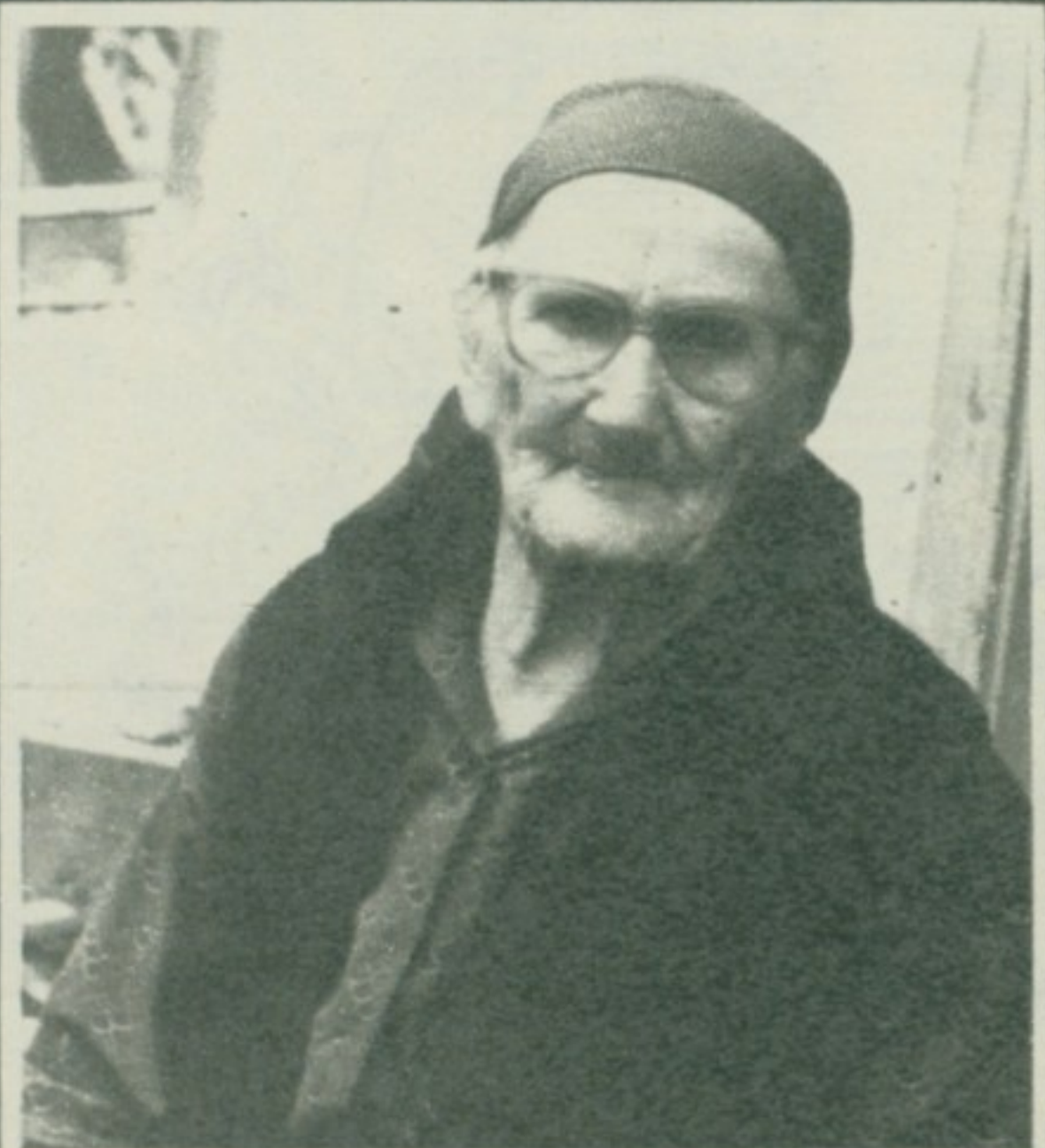
Спомен-обележје у Горњем Рибнику, из ко зна којих разлога, налази се двадесетак метара од места где је био сахрањен херој.

ју. Јес' мислим нека невоља, само да није Јово награјис'о. Кад ето ти њега. Рече ми да је и он видио, па се ту примирио, 'какве људе ће носе сандук и послје га за-трпавају...

Јово Граховац, пензионер, шездесет четврту годину оставио иза се, слуша старицу и додаје:

— Враћао се ја са партијског састанка у Миљевцу кад чујем звук мотора, људске гласове и свијетлост која се крије иза дрвећа. Шта је сад ово, људи моји? Знам, Рибник је слободна територија, Нјемци нису ни привиривали овамо, мора да су наши. Примакнем се устрашен и ви-

РАНА ЧИЖУ

Јања Граховац, деведесетшестогодишњи сведок тајне сахране Иве Лоле Рибара.

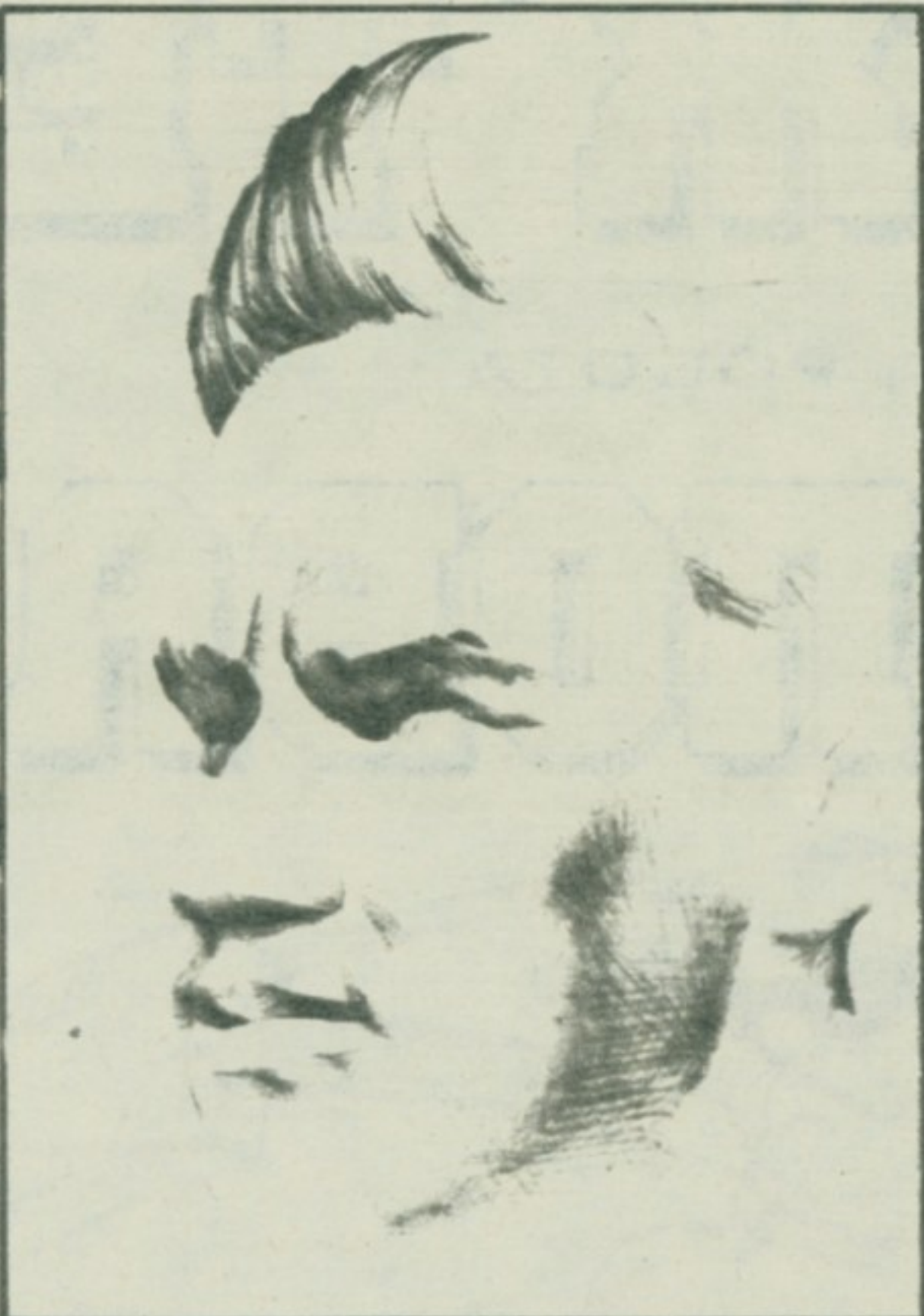
дим лопате, некакав сандук изнесе из камиона и онда чујем како земља лупа по том сандуку. Гласови тихи ал' препознајем наше. Контама, то закопавају некакво оружје, већ су то радили и одем кући те тако испричам мајци а она само вели: Ћути, ником не причај...

У наставку приче мајка и син Граховац помињу Славка Родића, команданта Петог корпуса, који им је био кућни пријатељ. Говори син Јово покушавајући, сасвим непотребно, да оправда мајку:

— Не сјећа се Јања свега, године су то. Памтим кад ми је причала да је послје

ИЗДАЈА

Истрага која је одмах поведена поводом трагичне смрти Иве Лоле Рибара недвосмислено је утврдила да је реч о издаји. Непријатељски авион појавио се тачно изнад шуме и тачно у време кад су се чланови наше Војне мисије укрцали у авион. На ослобођеном Вису ухапшена су браћа Јосип и Виктор Реквењи који су у време напада на авион били у Ливну. Признали су да су врбовани од Гестапоа и да су радили за Немце од почетка рата. Управо у тренутку када су обећали да ће „све рећи о Лолиној погибији“, небудношћу стражара, извршили су самоубиство. Према сведочењу Вицка Крстуловића, један од браће је поклопцем од конзерве другом брату пререзао врат и исто учинио самом себи.

оног догађаја у ноћи срела Славка Родића и, онако женски радознало, питала га шта је то закопано горе у потоку. Откуд ти то знаш, изненадио се он, и онда јој је у повјерењу рекао да је горе сахрањен један партизански херој, одмах до Тите био, ал' да ћути и ником не прича. Ни најближима... Богоми није ни мени ништа дуго рекла. Све док је горе Нијемци нису ухватили...

Десило се то сасвим неочекивано. Јединице Петог корпуса напустиле су Горњи Рибник и у њега, острвљени, дотрчали

ТРАГЕДИЈЕ РИБАРА

Доктора Ивана Рибара задесила је, у току рата, још једна трагедија. О њој га је на ослобођеном Вису поново известио Тито. У сремском селу Купинову фолксдојчери су му стрељали супругу Тоницу (Антонију) 8. јула 1944. Несрећна мајка никада није сазнала за смрт сина Јурице, о Лолиној погибији прочитала је, сасвим случајно, у једном партизанском билтену.

На бестијалан начин, са читавом својом породицом (родитељи, брат и млађа сестра), отрована је у гасној комори на Бањици Лолина девојка Слобода Трајковић — 9. маја 1942. Немци су јој, пре тога, нудили слободу за читаву фамилију ако позове Лолу на састанак како би му наместили клопку.

Немци. Недалеко од места где је био сахрањен „први до Тите“ војници су ухватили Јању Граховац са деветогодишњим сином Лучом и кћерком Маром. Са њима је била и Јања Гавриловић.

Поново прича син Јово коме је мајка преточила део свог памћења:

— Зграбили су ми мајку и питали је ће је ту сахрањен партизански вођа Лола. Тада је и сазнала ко лежи у потоку. Она је само слијегала раменима а они су је неколико пута опаучили кундаком. Онда су мог брата Лучу лупили изнад ока па ни данас добро не види. Сестри Мари су повриједили кичму. Мајка ништа није рекла, а ни Јања Гавриловић која о томе није ни знала...

На спомен-обележју у Горњем Рибнику

које се, ко зна због чега, налази двадесетак метара изнад места где је био сахрањен Иво Лола Рибар исписано је: „Након погибије на Гламочком пољу ноћу 1. на 2. децембар 1943. борци V корпуса пренијели су из Јајца и овдје сахранили посмртне остатке члана Врховног штаба НОВЈ, народног хероја, легендарног секретара СКОЈ-а Иве Лоле Рибара. Кости су 23. марта 1948. ексхумиране и пренијете у Београд“.

Баци букет цвећа

Тек с краја зиме 1948. показала се важност сведочења Јање Граховац о тајној сахрани у селу Горњи Рибник. У село је стигла група у униформама. И син Јово је био у униформи, али у Скопљу, на одслужењу војног рока. Дрхтавим старачким рукама Јања пребира по фотографији насмејаног Иве Лоле Рибара и писму које јој је послао др Иван Рибар и путује кроз једно давно време:

— Видим ти ја они се војници узмудвали горе око Касапове куће, нешто траже и

ЛИСКО СЕ УБИО

Одмах после погибије Иве Лоле Рибара међу борцима се причало како је од туге за Лолом умро онај лепи бели коњ са његових ратних фотографија кога је он, као да је слутно, пред полазак за Каиро поклатио Кардељу. Звао се Лиско. Јара Рибникар је у својим „Записима“ забележила да се Лиско променио после смрти свог наочитог јахача: „Био се некако умртвио и ускоро, док је пасео изнад неке стене код Дрвара, наједном се стрмоглавио низ стеноу и погинуо. Нисам веровала борцима који су тамо били и убеђивали ме да је коњ то намерно учинио, све док ме нису подсетили да су они сељаци и да боље знају може ли животиња умрети од туге за човеком...“.

све одмахују рукама, љутито. Досјетим се ја јаду те одем и приупитам их: Шта то, бони не били, тражите. Да није оно што сте за вријеме рата закопали? Зачуде се и згледају међу се па ми веле: Јес', баба, баш то тражимо... Поведем их ја ће треба и речем им: Е оће копајте. Наш Ненад Ковачевић 'каквом металном шипком коју није испуштао из руку право у земљу ће му реко' и отпрве погоди. Тако ти они однијеше сандук тамо у Београд, у престолицу, ће и треба да лежи такав 'ерој...

Јања Граховац је убрзо добила писмо др Ивана Рибара: „Ваша дивна љубав за мог драгог Лолу дубоко ме је дирнула. Шаљем Вам ову његову слику и молио бих Вас да у прољеће на мјесто гдје је био сахрањен баците букет оног дивног планинског цвијећа“... Док год су је ноге служиле, Јања Граовац је носила цвеће. Данас то чини син јој Јово.

Иво Лола Рибар почива у Београду, на доњој тераси Калемегданске тврђаве, поред Ивана Милутиновића, Моше Пијаде и Ђуре Ђаковића. Мајка му Тоница (Антонија) са Јурицом и кћерком Боженом сахрањена је на Новом гробљу у Београду, а др Иван Рибар на Мирогоју у Загребу.

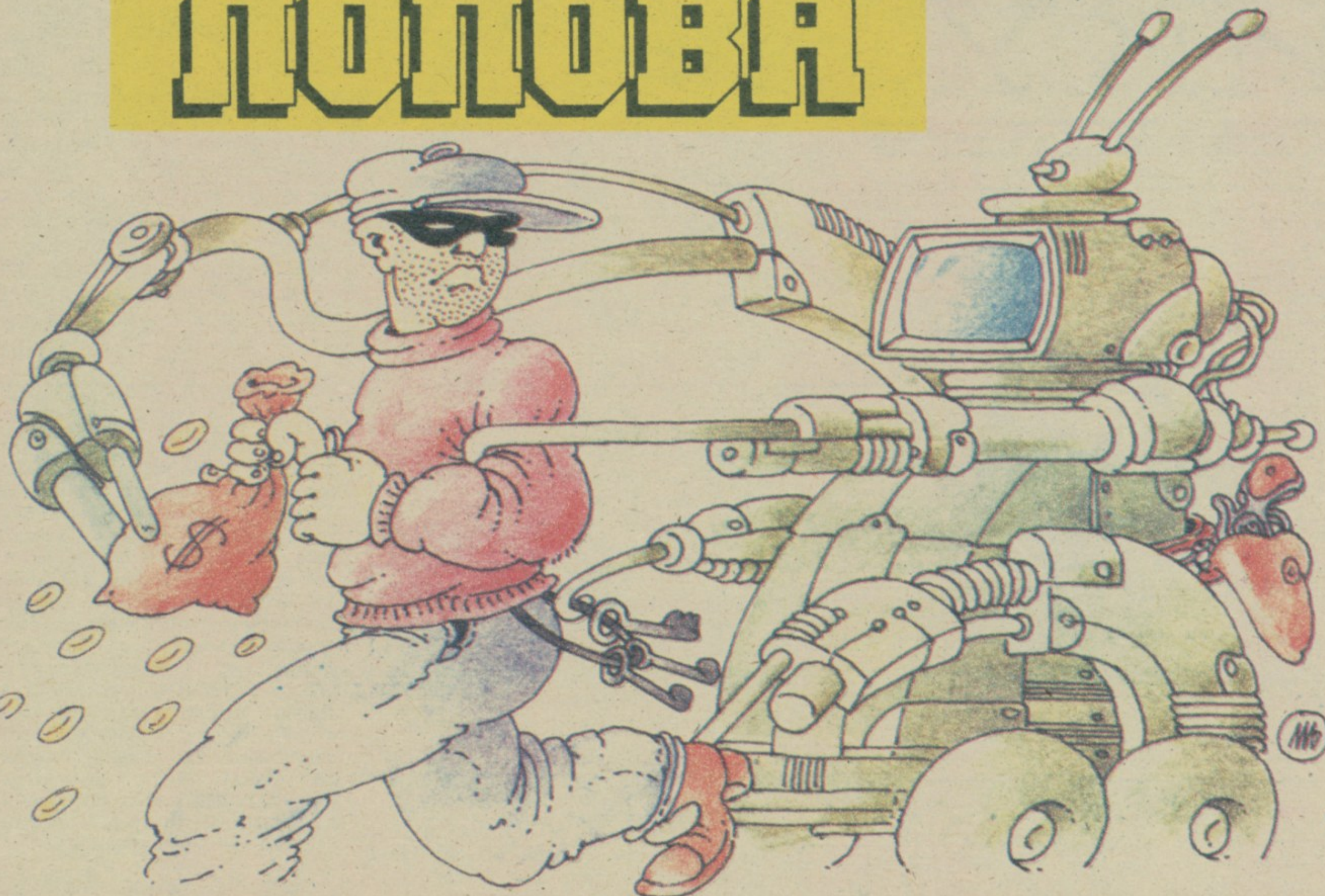
Петар Милатовић

ДРЖ'ТЕ

НОВОСТИ ИЗ СВЕТА РОБОТА

ПОПОВА

Телефон звони. Из слушалице се чује глас робота: „Пажња, узбуна у зони 3!“ То зове робот-чувар суседа који је отпутовао на годишњи одмор. Власник телефона притиска посебно дугме и на телевизијском екрану појављује се провалник у суседном стану. Даље је довољно да окрене број полиције.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

ЧУДО НА НЕБУ – „Сребрни метак“

КОНЗЕРВА НА МЛАЗНИ ПОГОН

Веровали или не, али двојици Американаца пошло је за руком да направе прави правцати млазни авион од – пивских конзерви! Прво је Боб Бишоп потрошио 3000 радних сати не би ли исекао 11000 (!) алуминијумских конзерви у које се пакује америчко „Coors Light“ пиво и од њих склопио оплату за најмањи млазни авион на свету. То

своје ваздухопловно чедо Бишоп је назвао „Silver Bullet Jet“ (енг. „Сребрни метак“) и одмах га уписао у Гинисову књигу рекорда. Без обзира што је направљена од пивских конзерви, у питању је врло квалитетна летелица коју покреће мали млазни мотор TRS 18-046 потиска свега 100 kg. „Сребрни метак у стању је да прави ваљак, лети на „леђи-

ма“ и „на нож“, а врхунац је ваздухопловна акробатска фигура звоно. Тада пилот при вертикалном лету увис једноставно искључи моторе и авион у једном тренутку буквално стане у ваздуху, да би, наравно, већ у следећем пошао назад – ка мајци земљи! За време тог лета у рикверц пилот полако исправља авион све док се летелица не нађе поново у хоризонталу. Тада се додаје гас и она наставља нормалан лет. Авиони који су у стању да изведу такозвано звоно имају одличну аеродинамику, па није тешко закључити да је Боб Бишоп са „Сребрним метком“ сасвим успешно савладао и ту тешку дисциплину ваздухопловног инжењерства.

Иначе, маса празног „Сребрног метка“ износи свега 210 kg, а максимална полетна тежина му је 450 kg. У његов резервоар стаје око 160 l млазног горива типа А.

Уопште, када је у питању овај необичан авион, све је минијатурно: за полетање му треба свега 600 m, а за слетање упола краћа писта. Минимална брзина лета му је 110 km/h, највећа висина лета 8500 m.

Конзерве пива показале су се као врло издржљив материјал јер „Silver Bullet“ може да трпи оптерећења од +6G до -3G. Свој пројекат, финансиран као рекламни хит произвођача пива „Coors Light“, Боб Бишоп је уступио Дејву Хуверу из града Хопатконг у Њу Џерсију. Хувер је направио потпуно исту летелицу и њих двојица ће само у току ове године одвојено наступити на преко 90 ваздухопловних митинга у САД и Канади.

Рекламни слоган за „Сребрни метак“ је једноставан: „Ко хоће авион – мора да пије „Coors Light“ пиво!“ Једноставно, зар не?

А. Павић

Отприлике тако или слично ради робот-чувар који је недавно приказан на 11. међународном сајму „Еврозаштита“. Овакви роботи могу да се користе у свим могућим околностима, а посебно су ефикасни као заштита у банкама јер се не боје уперене цеви нити могу да се успавају гасним пиштољем. Међутим, за сада се мало користе јер су скупи.

На Сајму у Паризу могле су се видети и сићушне камере којима може да се обухвати и најскривенији угао банке, благајне пошта и великих робних кућа, а париска полиција је с поносом приказала уређај који јој омогућава да у видном пољу држи две хиљаде различитих места!

Иде уз степенице

„Одекс“ је покретни робот који је недавно произвела америчка фирма „Одетикс“. У стању је да се пенетра уз степенице, савлађује нераван терен без икакве „претходне обуке“, може да се попне на скелу или постоље пречника не вишег од шездесет центиметара и да при том не изгуби равнотежу. Сам „Одекс“ тежак је 168 килограма, али зато може да понесе терет од 760 килограма. Кад треба да савлада неку препреку „истегне“ се до висине од 198 центиметара, а кад га треба

натоварити, спусти се „на колена“, на висину од 91 центиметар.

Успешна замена за крмачу начињена у Канади може да исхрани до осам прасића.

Оброк се одвија овако: прво мора да се пригуши светлост сијалице изнад одељка у коме су прасићи, затим се укључује нежно роктање и истовремено укључује осветљење изнад малог резервоара из кога загрејано млеко почиње да цури у гуме не сисе. Кад се прасићи наједу, осветљење се мења и тако до следећег obroка.

Занимљиво је да се прасићи који могу да бирају између мама-свиње и робота у 40 од-

сто случајева опредељују за замену! Канадска крмача у стању је да отхрани прасиће од првог дана рођења а користи се у случајевима кад крмача, пошто се опраси, угне или се разболи.

Дугоруки

Југословенски стручњаци, пише светска штампа, произвели су индустријског робота намењеног тешким физичким пословима, на пример онима у ливници. Прецизније: техничко решење и управљање дао је Институт „Михаило Пупин“, а изградила га је фабрика „Прва петолетка“ из Трстеника.

То је циновски робот с „рукама“ дугачким преко четири и по метра који с лакоћом издржава температуру од 1200°C и показало се као одличан крај високих пећи заменивши људе који су досад морали да раде у неподношљивим условима. Он усијане делове извлачи из пећи и пребацује под пресу, ради неуморно, а ако се деси да не-

стане струје или се део у току загревања помери, гигант се не збуњује већ се празних руку враћа у почетни положај што је аутоматски знак да нешто није у реду. Прво запослење робот је добио у фабри-

ци аутомобила „Црвена застава“ у Крагујевцу, тачније у њеној ливници.

Три пута брже

Нови грађевински робот изазвао је велико чуђење међу својим колегама – бетонирцима. Јер, овај аутомат тежак 270 килограма и висок 92 центиметра ради три пута брже од квалификованог бетонирца. Само што је излио бетонску масу пода будуће фабричке хале, а већ удара „последњи гланц“. Покреће га мотор, а њиме се управља теледириговано. Робот је произведен у Јапану, у једној од фабрика корпорације „Шимицу констракшн“.

Аустралијски берберин

У Аустралији су завршене припреме за серијску производњу робота који за само два минута ошиша овцу. До сада се већ изванредно показао једноруки модел, а овај нови шишаће са две „руке“. Систем има машинице за шишање снабдеване сензорима који пролазе кроз руно не дотичући кожу. Читавим процесом стрижења управља компјутер који машиницама доставља податке о облику тела. За време шишања овце су захваљујући нарочитом уређају за електронаркозу, потпуно непомичне.

ОТКРИЋЕ ГИЛГАМЕША

**ТРАЖИО
БЕСМРТНОСТ.**

**СТЕКАО
ВЕЧНОСТ**

После неколико хиљада година прича о древном јунаку поново је изашла на светлост дана, али јој је недостајао крај. Наћи га у рушевинама библиотеке, изграђене у седмом веку пре наше ере, био је посао сличан тражењу игле у пласту сена. Тог сизифовског задатка прихватио се један млади Енглец

Џорџ Смит не само што је имао најобичније име и презиме на свету, већ је и својом појавом тешко могао да скрене нечију пажњу. Мршав, бледуњав, очију дубоких и тамних, у јадном, али брижљиво очишћеном оделу – једна од свакодневних прилика које су средином прошлог века могле да се сретну у Лондону.

Смит је имао и сасвим обичну службу, мада би мало ко знао да каже шта је заправо радио. Он је био гравер печата за новчанице.

Али, тај младић, са чијег је лица зрачио неки племенит мир, бавио се још једним послом, далеко тежим од оног за који га је плаћало Министарство финансија. Сваки слободан тренутак, читаве ноћи, проводио је над копијама текстова исписаних клинастим писмом.

До Лондона су у то време стизале приче о рушевинама прастарих раскошних двораца на токовима Тигра и Еуфрата. Да то нису биле само приче, потврђивали су товари циновских скулптура крилатих бикова с људским главама које су украшавале те просторије, затим ликови снажних брадатих ратника на глазираној опеци и

рељефима гомиле сивих глинених плочица ишараних знацима сличним чачкалицама или ексерима. То је било време кад се стварала данас фантастична асирска збирка Британског музеја.

Смит је био далековидији од осталих. Схватио је да ће после првог таласа одушевљења древном уметношћу на ред морати да дође стрпљиво и мучно дешифровање плочица са клинастим писмом. Хтео је да претекне време. Енергијом каква би тешко могла да се очекује у том слабаком телу кренуо је стазама које је већ, у доброј мери, прокрчило неколико признатих европских познавалаца клинастог писма.

Јунак за подвиге

Проводио је сате и сате у једној соби Британског музеја премећући на стотине плочица. Било је ту разних текстова: трговачких уговора, судских пресуда, доказа о поседовању земље и робова, уџбеника, царских наредби, медицинских рецепата, филозофских расправа, астрономских записа, правила за магијске обреде... Тај низ једноличних текстова прекида прича о животу и подвизима једног хероја од пре неколико хиљада година.

Из гомиле вади другу плочицу, трећу... Ускоро може већ и да их распозна. Пред њим се налази једанаест глинених таблица – једанаест певања прастарог епа. Зна и име главне личности: то је Гилгамеш, краљ града Урука. Биће с дугачком брадом, две трећине бог и једну трећину човек. Окрутно влада својим поданицима и они моле богове да створе јунака који може да га савлада. Богиња Аруру од блата је замесила Енкидуа који јури са животињама, пасе траву и с њима пије на реци. Дивљи човек обрастао длаком ускоро је побеђен чарима једне свештенице која га доводи у град пред Гилгамеша. Два јунака се хватају укоштац, али борба

је неодлучна. Сила није могла да пресуди и они се братиме.

Радознали Смит очаран је причом. Иде даље и не сањајући да је то само путоказ до фантастичне библиотеке асирског краља Асурбанипала у његовој престоници Ниниви. Далековиди Енглец још не може да наслути да ће он сам утрти пут за улазак у тај лавиринт древног здања.

Закупљен је Гилгамешом који иде по налогу богова с побратимом Енкидуом у кедрову шуму да убију њеног страшног чувара Хумбабу. То им полази за руком, али такав подвиг доноси им и голему невољу. Богиња Иштар заљубљује се у снажног јунака који је с презрењем одбија. Увређена богиња тражи од оца Ануа да на земљу пошаље страшног бика да растргне Гилгамеша и Енкидуа. Два пријатеља успевају да савладају чудовиште, али Енкиду убрзо умире у грозници.

Овај догађај сасвим је променио Гилгамеша. Више није онај охоли и осииони владар. Раздира га страх од смрти и он креће на далек пут у планине богова да нађе бесмртност. Тамо среће Ут-напшима, човека који је преживео свеопшти потоп на земљи и коме су богови подарили бесмртност. Ут-напштим прича краљу Урука о Потолу. Џорџ Смит чита с узбуђењем. Али, текст се прекида. У Британском музеју нема више плочице која би открила како се Ут-напштим спасао велике воде.

Трава бесмртности

Недовршени еп не да мира Џорџу Смит. Крајем 1862. године пред члановима тек основаног Друштва за библијску археологију он износи да је открио плочицу исписану клинастим писмом на којој је представљен Потоп готово до појединости сличан оном из Старог завета. Текст је, међутим, много старији од времена кад је писана Библија.

Излагање је одјекнуло у Енглеској која

Илустровао Бранка Јовановић

је била омамљена причама из давне повести. Тиражни „Дејли телеграф“ нуди хиљаду гвинеја оном ко оде у Ирак и ископа плочице на којима је крај приче о вавилонском потопу. Посла се прихватио сам Смит који је већ догурао до звања асистента у Британском музеју.

Прописно опремљена експедиција кренула је да тражи, како су сви говорили, иглу у пласту сена. Али понекад се догоди и немогуће. Није прошло много, а Смит је већ поносно махао крајем приче о потопу. Из развалина крај Мосула, познатог под именом Кујунџик, однео је у Лондон 384 глинене плочице. Међу њима је и део повести о сумерско-вавилонском праоцу Ут-напиштиму кога је Библија назвала Ноје. Потоп старији од библијског био је много страшнији, пред њим су се и богови склонили и уплашено шћућурили на једном брду. Од целог људског рода преживео је само Ут-напиштим са женом, децом и крманом лађе. У његовој барци, као и у оној библијској која је пристала уз планину Арарат, место су нашле свакојаке животиње и семење биљака.

Човек кога су богови поштедели објашњава Гилгамешу како да са дна мора убере траву бесмртности и вечне младости коју зову „старац опет постаје млад“. Траву живота, међутим, неопрезном Гилгамешу украде је змија. Ојађен, он се враћа у свој град и умире. Имао је још толико времена да се сети речи мудрог Ут-напиштима:

„Откада су дани започели, ништа није трајно.

Не личе ли једно другом новорођено дете и смрт?

Зар нису обоје обележени знацима смрти?“

Смрт је ударила печат и на чело Џорџа Смита. Напорно путовање од Азије и ископавање древне Ниниве, магија пустиње, песак и убитачно сунце сломили су његово тело. Умро је убрзо пошто је у

Лондон донео крај приче о Гилгамешу. Имао је 36 година.

Престо краља Урука

Гилгамеш је засенио човека који је свету открио причу о њему. Данас се Смитово име најчешће помиње у узгредним белешкама, а о митском краљу Урука написано је на стотине књига. Популарност коју ужива у овом веку може да се мери с оном коју је имао у време почетка писмености. Утврђено је да је спев о Гилгамешу као целина настао 1.700 година пре нове ере. Неки делови епа, као и Гилгамешово име, били су познати много раније. У прастаром Шурупаку на Еуфрату, граду Ут-напиштимовом, нађени су гравирани цилиндри за отискивање одређених знакова на свежој глини на којима је био лик Гилгамеша. Пошто је овај град уништен већ 3.000 година пре наше ере, рачуна се да су ваљкасти печати стари више од пет миленијума.

Ископавања широм Месопотамије открила су бројне верзије спева о Гилгамешу на више језика из разних времена. Тиме може и да се објасни невероватна срећа Џорџа Смита да у огромном, неистраженом брду нађе крај приче о потопу: еп је био непрестано умножаван и постојале су његове бројне копије. Неколико хиљада година био је најпопуларније литерарно дело на овом подручју. Узалудно трагање за бесмртношћу опчинио је бројне генерације, од прастарих времена Сумера све до освајања Александра Македонског који је донео друга два велика епа – „Илијаду“ и „Одисеју“.

Две божанске трећине Гилгамешовог тела и његове необичне догодовштине дуго су држале научнике у уверењу да се ради о легендарној личности. На истину је указала, као и много пута до тада, обична мотика. На више места ископане су исписане плочице о владарима између Тигра и Еуфрата од најстаријих времена до 18.

века пре наше ере. Текстови су сређени пред сам почетак другог светског рата и објављени под заједничким називом „Сумерска листа краљева“.

Међу дванаест владара града Урука, познатог у Библији као Ерех, налази се и Гилгамеш. „Листа краљева“ није поуздан доказ да су све поменуте личности заиста постојале. Неки од њих владали су изузетно дуго, па је 126 година, колико је Гилгамеш био на престолу свога града, ситница у поређењу с осам краљева из пет градова пре потопа који су својом влашћу и присуством обележили чак 241.200 година!

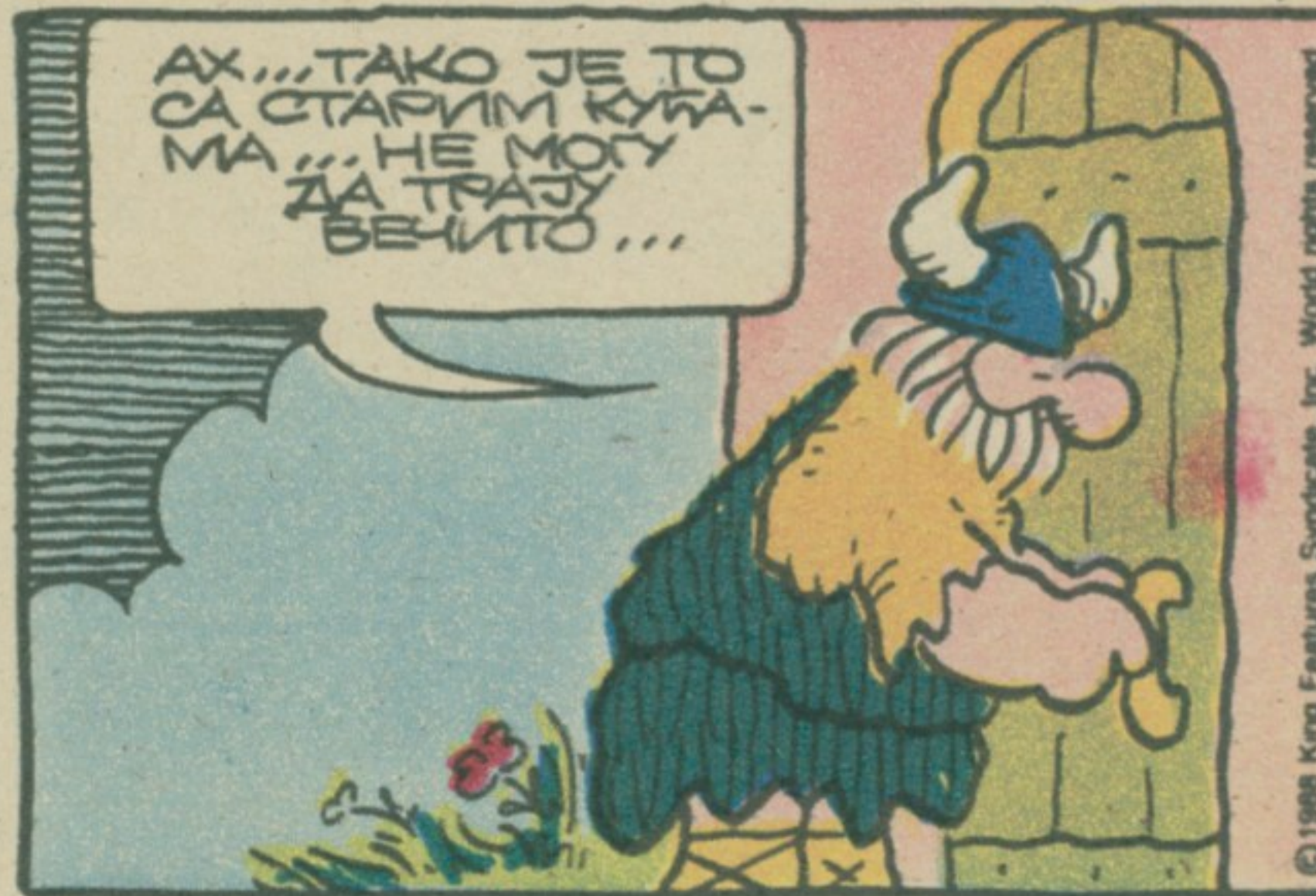
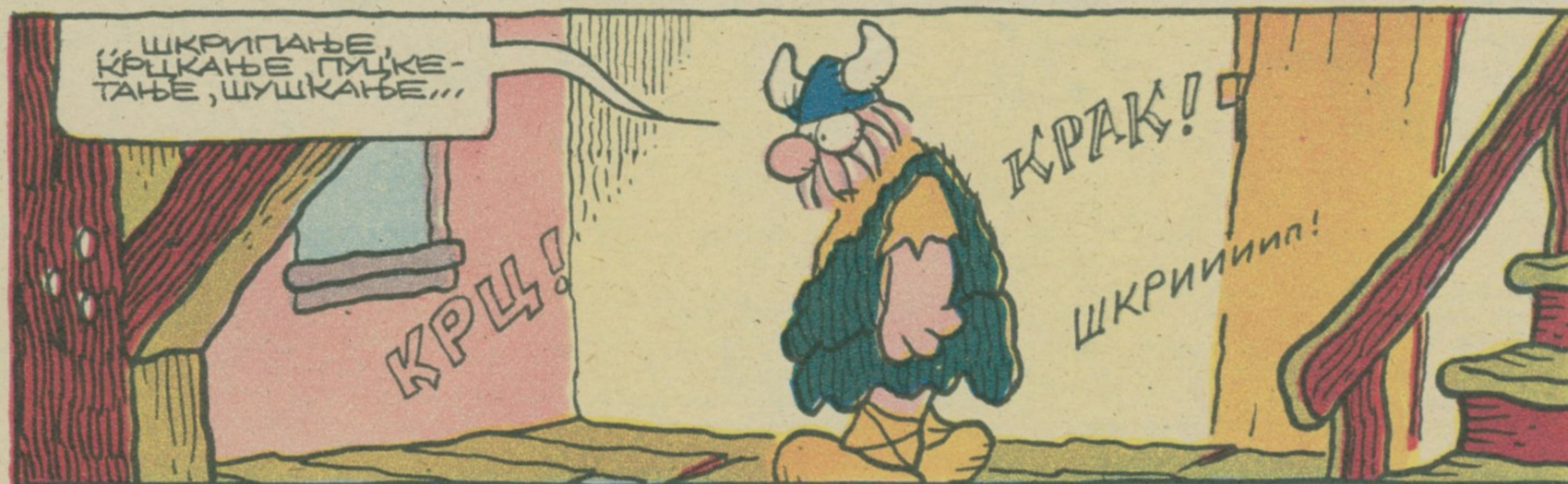
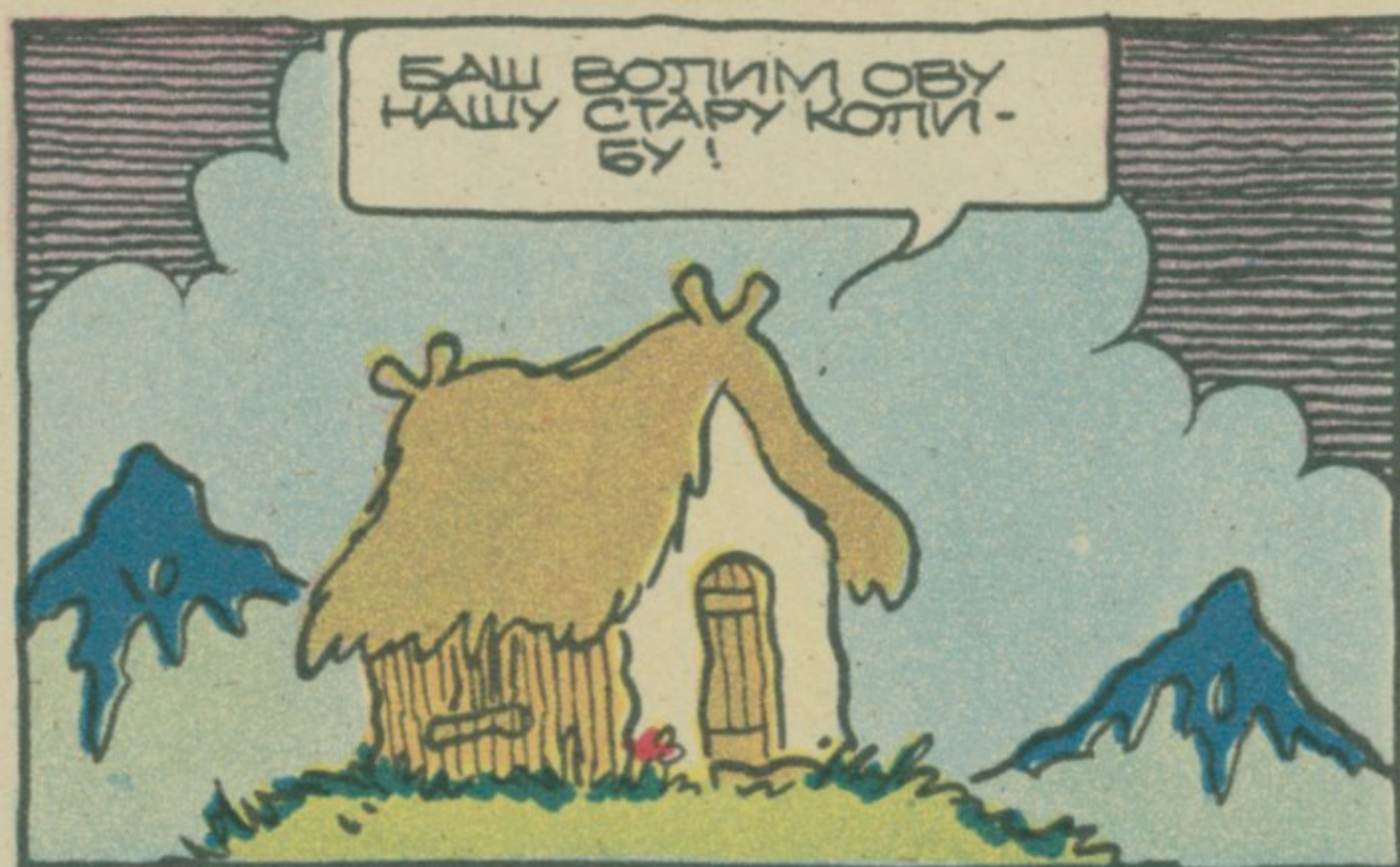
Кад је ископавањима у Уру утврђено да је заиста постојао један краљ који је први на списку владара овог града после потоп, могла је да се прихвати претпоставка да је он нешто старији од Гилгамеша из суседног Урука. Из земље су извађени и нови подаци о Гилгамешу, о сукобу с краљевима суседних градова и настојању да цео Сумер стави под своју власт. Као што рођење многих знаменитих људи на овом подручју објашњава легенда о њиховом божанском пореклу, тако је и историјски Гилгамеш „настао“ из љубави богиње Нинсан и утицајног свештеника Кулаба. Гилгамеш је – кажу легенде – одбио љубав једне богиње, његов отац то није могао.

Одбити богињу у та давна времена било је и грех и подвиг и није чудо што се слава Гилгамеша проширила по целом Блиском истоку. На такву причу надовезивале су се друге легенде, па је некад моћни краљ прешао у мит. Томе нису могли да одоле ни објективни давнашњи записивачи историје кад су му приписивали владавину од пуних 126 година. Можда се његовим савременицима заиста чинило да је толико дуго краљевао, ако су га памтили по превеликом добру – а још више по злу.

Огњен Јаневски

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

У
свету
патуљака

ОТРОВНИ ВРХ ЗА ЦИИНА

Бамбути пигмеји гледају на белце као на избледеле и не-нормално високе. А они сами, да су виши, не би се тако добро сналазили у суровим условима, нити би важили за најнеобичније ловце на слонове

Одмор

Бамбути
увећ зна
како може
да утоли
жећ

Залили је висок 143 центиметра и најстарији је Бамбути из племена Мравоеда. Управо је кренуо у такозвани цивилизовани свет и мора да прекине све везе са прошлосту. Зато, као и његови претходници, следи ритуал предвиђен за такву прилику – на стазу којом одлази поставља три велика зелена листа како би зле духове спречио да крену за њим и његовим сапутницима.

Одлазе, али им се стаза полако губи под ногама – нестаје у мору зеленила. Њих то нимало не брине и због тога неће каснити. Јер, води их тајанствена способност непогрешивог сналажења у простору.

У шуми Итури, великој као наша земља, живи око 40 хиљада Бамбута и то највише око истоимене реке. А читава област припада великој прашуми на ушћу реке Конго која

својим током пресеца Заир.

Становници Итурије растом су ниски (жене немају више од 135 центиметара висине) што би, по Дарвину, требало да значи да су добро прилагодени условима живота. Задовољни су својом висином и тврде да са другима нешто није у реду!

Зна се зашто не расту

Особен хемијски механизам који зауставља раст пигмеја одувек је занимао генетичаре. Италијан Кавали Сфорца, доцент калифорнијског универзитета Станфорд, објавио је књигу „Афрички пигмеји“ у којој износи резултате двадесетогодишњег истраживања, с циљем да одговори на питање: како уопште и зашто постоји „свет патуљака“.

У први мах свакоме ће се учинити да се ради о недос-

Ови Бамбути спремни су за ритуал у којем ће их прогласити одраслима. Уста морају да буду затворена а тело прекривено иловачом – симболом преласка у нови живот

Средином прошлог века истраживач Бовани Мијани довео је, директно из джунгле, у Италију два дечака пигмеја по имену Тибо и Каирала. Тибо је после десетак година умро од туберкулозе, а Каирала је дочекао да се врати међу своје саплеменике. Каснији истраживачи су се чудом чудили чувши га како говори добрим венецијанским дијалектом.

татку хормона раста, али то није тачно. Недостаје, нарочито у периоду сазревања, једна друга биохемијска супстанца – научницима још недовољно позната. Води се као IGF-1 (скраћеница од енглеских речи које значе: фактор раста, сличан инсулину).

Међутим, наука се данас не бави толико проблемом раста пигмеја, већ настоји да разбије неке предрасуде у вези са интелектуалним и духовним одликама овог народа. Кажу да није тачно оно што у многим енциклопедијама пише – да њих не занима ништа више од задовољавања свакодневних потреба!

Етнобиолошка истраживања потврдила су да је познавање шуме и могућности живота у њој основни задатак, али и врлина пигмеја, иначе способност натпросечно надареног човека. Бамбути, на пример, разликују 65 врста сисара и за сваку имају име. А то је све што и званична зооло-

● НАСТАВАК НА СТР. 12 ●

Припремање отровних стрела

гија признаје и познаје из подручја у којем они живе. Осим тога, наслеђе подразумева и неке духовне особености везане за натприродни свет у који верују. Сви су, дакле, незванични професори, уметници и свештеници.

Плеће Бамбути нема поглавице, али сваки појединац има потребу да поштује ред и поредак јер зна да само тако може да постигне да га околина поштује и има поверења у њега. Ко показује већу предузимљивост, храборост и способност сналажења, више је и цењен.

Копљем у стомак

Бамбути верују у Бога као створитеља света. Зову га Кмвум а „виде“ га у дуги или у облику слона Гора који им се, како кажу, повремено приказује у сновима. Ни са ким се не мешају и смеју се чак и на помисао да неко за господари њима. Беле људе сматрају избледелим од морске воде „коју прелазе да би стигли до њих“.

У ствари, под притиском грамзивих белих освајача жељних слоноваче, управо су Пигмеји започели беспштедан лов на ове животиње. То чине непогрешиво и с умем старим хиљадама година...

Кад наиђе на слона, пигмеј му се хитро подвуче испод стомака у који забада копље с отровним врхом. Затим вешто узмиче избегавајући сурлу разјарене животиње. Очевици кажу да слон угине за само пет минута.

Ако је мужјак, приступа се ритуалном отклањању једног дела његових полних органа који се затим закопава негде у срцу џунгле. А онај ко је за дао слону смртоносни ударац мора и да му отпева нарочиту посмртну песму...

Гласоноше објављују вест о убијању слона и околна племена окупљају се на заједничко славље које може да траје и по неколико недеља.

Иначе, смрт под ногама слона, најузвишенијег противника, за пигмеје није лош крај.

Д. В.

ШПИЈУНАЖА СА УКУСОМ ПОДВАЛЕ

ШИФРА ГОСПОДИНА РИШАРА

Било је то веома успешно заступништво иностраних произвођача електричних апарата за домаћинство. Такав утисак имао је не само купепазитељ већ и станари палате „Бераси“ у Улици Бабуино 51 у Риму. Фирма „Технички и трговачки биро“ налазила се у петособном стану на трећем спрату. Свакодневно ју је посећивало по неколико пословних партнера.

Цео стан био је испуњен узорцима а заступништво су водили млађи људи, инжењери Бјанки и Пођо. За време одсуства, углавном због посла, веома успешно замењивали су их инжењери Ферари и Цукели.

Сва четворица запослених у „Техничком и трговачком бироу“ била су изузетно љубазна и суседи су говорили о њима све најлепше. Дозвола за рад фирме гласила је на име инжењера Пота родом из Беневе.

Милион за милион

Једног дана марта 1940. инжењера Пота посетио је средовечни Швајцарац, извесни мсје Ришар. Домаћин га је љубазно дочекао, понудио пићем и упитао које узорке жели да погледа. Затим је сачекао да се његов сарадник инжењер Бјанки удаљи, а онда се нагнуо преко стола и тихо изустео:

— Господине Ришар, јесу ли ваши проверили микрофилм тајних шифри италијанске ратне морнарице? Уверавам вас, роба је првокласна, шифра се употребљава за непосредно одржавање везе између највиших команди! Зато је и цена висока — милион лира! Знате како је, од тог новца треба намирити неколико људи!

Било је очигледно да су Ришар и Пођо стари знанци.

Ришар је био убеђен да је инжењер Пођо у савету шпијунаже индивидуалац, један од оних које не занима домовина већ новац и само новац. Заступништво електричних уређаја за домаћинство у палати „Бераси“ било је само маска. С друге стране, Пођо

је знао да господин Ришар ради за француску обавештајну службу. Зато се силно изненадио када му је Швајцарац после краћег оклевања узвратио:

— Е, па, сињор Пођо, имам и ја нешто за вас: кодекс шифри којима се споразумевају агенти и организације обавештајне службе британске морнарице! Енглези га називају П-блок. Ако сте умешни, можете да га продате италијанској поморској обавештајној служби за двоструко већу цену од оне коју тражимо!

Италијан се збунио. Значи, Ришар није идеалиста, воли и он новац. Тражи милион лира, или тачно онолико за колико му је Пођо нудио своју робу!

Али, Пођо је нудио проверену ствар, а Ришарову је тек требало проверити. Затражио је од Швајцарца да му сутрадан донесе новац и део микрофилма П-блока. Ако шифре буду веродостојне, милион лира поново ће се наћи у Ришаровим рукама.

Швајцарац је пристао.

Следећег дана Ришар је исплатио милион лира и предао део микрофилма П-блока. Захвалио је домаћину и брзо напустио зграду. Пођо је ставио новац у сеф и задовољно протрљао руке.

У рату је важно заварати непријатеља, јер од тога зависи успех операције. С обзиром да Италија у то време још није била у рату, за почетак су пуштена у етар истинита обавештења скромног значаја које су Британци „ухватили“ и помоћу микрофилма лако дешифровали.

Обавештен је и Мусолини

Али, Британци нису били наивни. Било им је јасно да је микрофилм који је мсје Ришар купио од инжењера Пођа чиста подвала. У ствари, то се знало пре него што је Швајцарац исплатио новац. Ипак, жртвовано је милион лира да би се Италијани уверили да им је подвала успела. И док они буду уживали у три-

**Само најопрезнији у
италијанској поморској
обавештајној служби
чекали су да Британци
начине грешку. И
дочекали су.
Али касно.**

ској ратној морнарици. Бјанки је био капетан фрегате, с правим именом Ресио и налазио се на месту шефа „Д“ одсека, једног од одељења обавештајне службе. Инжењер Пођо, у ствари Веспа, такође је био капетан фрегате и његов најближи сарадник. Чин капетана имао је и инжењер Цукели, који се заправо звао Ферари, док је лажном Ферарију крштено име било Де Финети.

Прве сумње у П-блок, и то само код неколико људи у Центру обавештајне службе италијанске ратне морнарице, појавиле су се у октобру исте године. Техничари одсека „Б“ неколико пута су упитали претпостављене:

— Зар је могуће да Енглези стално раде с једном истом

тоши коју су начинили новембра 1940. у италијанској ратној луци Таранто. Британцима ни то није било довољно. Да би унели раздор и пометњу у Центар италијанске поморске обавештајне службе, послали су шифровани радиограм адмиралу на Малти да је напад на Таранто успео захваљујући обавештењу добијеном од једног италијанског официра из Центра.

Случајно откриће

Порука није имала било какв ратни значај, једино је компромитовала британски извор информација. Таква детињарија у свету шпијунаже незамислива је. Јер, свако крије извор информација и човека који их доставља!

Уместо да то коначно отрезни одговорне старешине у Центру, они су и даље слепо веровали П-блоку. Штавише, под хитно је извршен размештај готово свих запослених у поморској обавештајној организацији. Највећа тумбања доживео је сам Центар. Изузетно способни људи пребачени су на споредне послове и тако је до јуче узорна организација — Центар сада постао обезглављена гомила. Свако је у сваког сумњао.

Тешко би било назрети даљи развој догађаја да криптографи Центра нису случајно открили једну другу шифру британских обавештајаца. После исцрпљујућег рада успели су да разјасне шифру.

Неколико шифраната бацило се на даноноћан посао и поново дешифровало поруке које су до тада „читане“ П-блоком. Резултат је био поразан: осим неколико британских порука ухваћених у почетку примене П-блока, све остале биле су потпуно супротног садржаја од оног дешифрованог случаја откривеном шифром! Више није било сумње: П-блок је био велика британска подвала!

Како су Британци сазнали да је П-блок проваљен?

Грешком Италијана. Наиме, после неколико месеци „мсе Ришар“ се преварио и дошао у Рим. Ухваћен је, осуђен и стрељан! Наравно, Британци су за то сазнали и за њих П-блок није више био важан.

Да Италијани нису ухапсили Ришара и да су се правили невешти, односно да нису открили подвалу с П-блоком, могли су да узврате контраподвалом! Али, нису. Били су превише кивни и на Британце и на господина Ришара.

М. Тодоровић

јумфу, Ришар ће им за исте паре увалити британску лажну шифру, П-блок. Разлика је једино у томе што ће они у веродостојност британске шифре поверовати, ако загризу мамац. Да све буде убедљивије, као продавац П-блока појављује се шпијун савезничке Француске, мсе Ришар.

Поред свега, Британци су били темељнији од Италијана. Они су П-блоку прилагодили већи део порука које су претходних месеци размењивали радио-везом а које су Италијани већ „уловили“ али нису успели да дешифрују. Сада им се пружила прилика да то учине и увере се у веродостојност П-блока. Истина, Швајцарац им није дао цео кодекс, али и оно што су италијански криптографи добили било је довољно да претпостављенима изнесу оцену: „Ради се о изузетно вредној ствари!“

Обавештен је и Мусолини који је због куповине П-блока предложио адмирала Ломбардија за одликовање а италијанску поморску обавештај-

ну службу, коју је он водио, за похвалу!

Господин Ришар убрзо је добио назад милион лира, а Италијани микрофилм кодекса шифри обавештајне службе британске морнарице.

Од тада није више могао да прође дан да адмирал Ломбарди изјутра прво не погледа извештаје дешифроване П-блоком. Колико је само пута читајући поскочио у фотељи од изненађења и одмах пожурио Мусолинију на реферисање. Ишло се чак дотле да су високи официри италијанске ратне команде пре доношења важних одлука, везаних за ратну морнарицу, разуме се, питали:

— А шта каже П-блок?!

Прве сумње

Због успешно обављеног посла са „мсе Ришаром“ највише су, ипак, ликовали инжењери Бјанки, Пођо, Ферари и Цукели, лажни продавци електричних уређаја за домаћинство. Прво занимање била им је служба у италијан-

табелом П-блока? Свака земља из опрезности често мења систем шифара!

Прекорени су. Ако су подаци дешифровани П-блоком тачни, а тачни су, чему сумња?

Убрзо су се поколебали и официри средњег ранга. И они су уочили да Енглези шаљу исте поруке у истим временским размацама. Очигледно су желели да онај коме су намењене треба засигурно да их прими. Претерана истрајност кад се ради о слању ратних порука! Сувише провидно! Занимљив је био и садржај поруке: често Хитлер говори лоше о Мусолинију! Запажене су још неке ствари, што је, све скупа, код одређеног броја људи у Центру италијанске морнаричке обавештајне службе створило уверење да је П-блок велика подвала. Међутим, група на челу са адмиралом Ломбардинијем хтела је да их растргне!

Трезвенији су чекали да Британци погреше.

И дочекали су.

После напада и праве пус-

ГРОБНИЦА У ЛАГУНИ

ОПЕРАЦИЈА „ХЕЈЛСТОУН“

„ТРАК“

Пакао је почео у пет ујутро, још је био мрак. Бомбе су пљуштале а бродови, један за другим, тонули. Копно се тресло од експлозија јер су све лађе носиле и бомбе

ја. Ова лагуна је права тропска оаза обрубљена белим песком и палмама, окружена мирним плавим водама океана. Велики корални спруд штити копно од олуја и бура и у лагуни је увек тихо чак и када тајфуни пустоше остале делове архипелага.

Али, рат на Пацифику, који је посејао смрт и по најповученијим местима, није поштедео ни овај земаљски рај. Трак је био стратешка тачка јапанске царске флоте. И тог јутра бродови су се spremали на ратни задатак, али нису стигли да исплове.

Кимиуо Аисек, један од ретких преживелих, никада неће заборавити оно што се тада догодило. Рођен на Мону, главном острву Трака, мобилисан је у седамнаестој

Деца су навикла на олупине старе преко четрдесет година и радо се сликају поред њих.

У зору 17. фебруара 1944. године јапанска флота – шездесет јединица и шест хиљада људи – била је укотвљена у лагуни Трак, групици острва у Микронезији удаљеној нешто више од једанаест хиљада километара од Хава-

Лево: ронилац држи доглед јапанског капетана.

Десно: сандук с порцуланским прибором на једној од потонулих лађа.

Неки делови уништених бродова и авиона расути су по плићаци и копну, други су дубоко под водом.

Све што је прогутало море остало је нетакнуто, али обрасло коралима, сунђерима, анемонама.

години и радио је на оправци бродова.

Пакао је почео око пет ујутро, још је био мрак. Аисек је у даљини чуо грмљавину која се приближавала. Схватио је да је то звук авиона и да су, судећи по тутњави, велики бомбардери. Само неколико минута касније прва експлозија потресла је лагуну. Једна бомба погодила је брод пун муниције. Огроман пламен обасјао је и небо и море. Бомбе су пљуштале и бродови су, један за другим, тонули. Копно се тресло од експлозија јер су све лађе носиле и бомбе.

Циљ америчког напада био је да се униште најчувенији авиони јапанског ваздухопловства ловачки апарати „зеро“. Већ око девет ујутро

Американци су завладали небом оборивши више од тридесет ловаца „зеро“, а изгубивши само четири своја авиона.

Највећа експлозија претворила је у прах и pepeо теретни брод „Санкисан Мару“ препун граната. Пламен који је сукнуо разнео је и амерички авион из кога је бачена бомба на теретњак. Понеки „зеро“ покушао је да побегне, али су сви завршили на морском дну.

Операција „Хејлстоун“ (град), како се амерички препад шифровано звао, завршила се два дана касније када су уништени сви овде усидрени јапански бродови, војни и трговачки. Американци су обавили посао и отишли, а тишина смрти завладала је лагуном. Видела се само ватра, чуло се само пукотање пламена и потмули звук послед-

њих ужарених олупина које је гутала вода.

Рат се завршио, а лагуна Трак и данас је велика гробница у којој је оставило кости шест хиљада војника. И природа је на том месту толико уздрмана да је било потребно четврт века да се опорави. Експлозија и бензин уништили су морску флору и фауну, али је, постепено, снага живота победила смрт: олупине бродова, топова и авиона претвориле су се у корални спруд који пружа сигурно уточиште безбројним врстама риба и других становника мора. Електрични каблови, интерфони, машине, топовске цеви... све представља подлогу за нови живот који се састоји од корала, сунђера, разнобојних анемона, тропских риба.

Крајем седамдесетих година острва Трак постала су

приступачна и туристима међу којима је доста подводних риболоваца и то захваљујући редовним летовима „Ер Микронезије“ чији авиони користе старе јапанске војне листе. На Траку живи око седам хиљада Микронежана који радо дочекују стране госте.

Водич у подводну некрополу им је снажан двадесетогодишњи младић, син Кимиуа Аисека, који зна напамет све реликвије, и видљиве и оне које леже дубоко под водом. Породица Аисек води рачуна да посетиоци ништа не однесу за успомену.

Тако је лагуна Трак остала нетакнута заједничка гробница, чувар једне странице светске историје приступачне само онима који у њу зароне. Они су подводним камерама направили слике које су обишле свет.

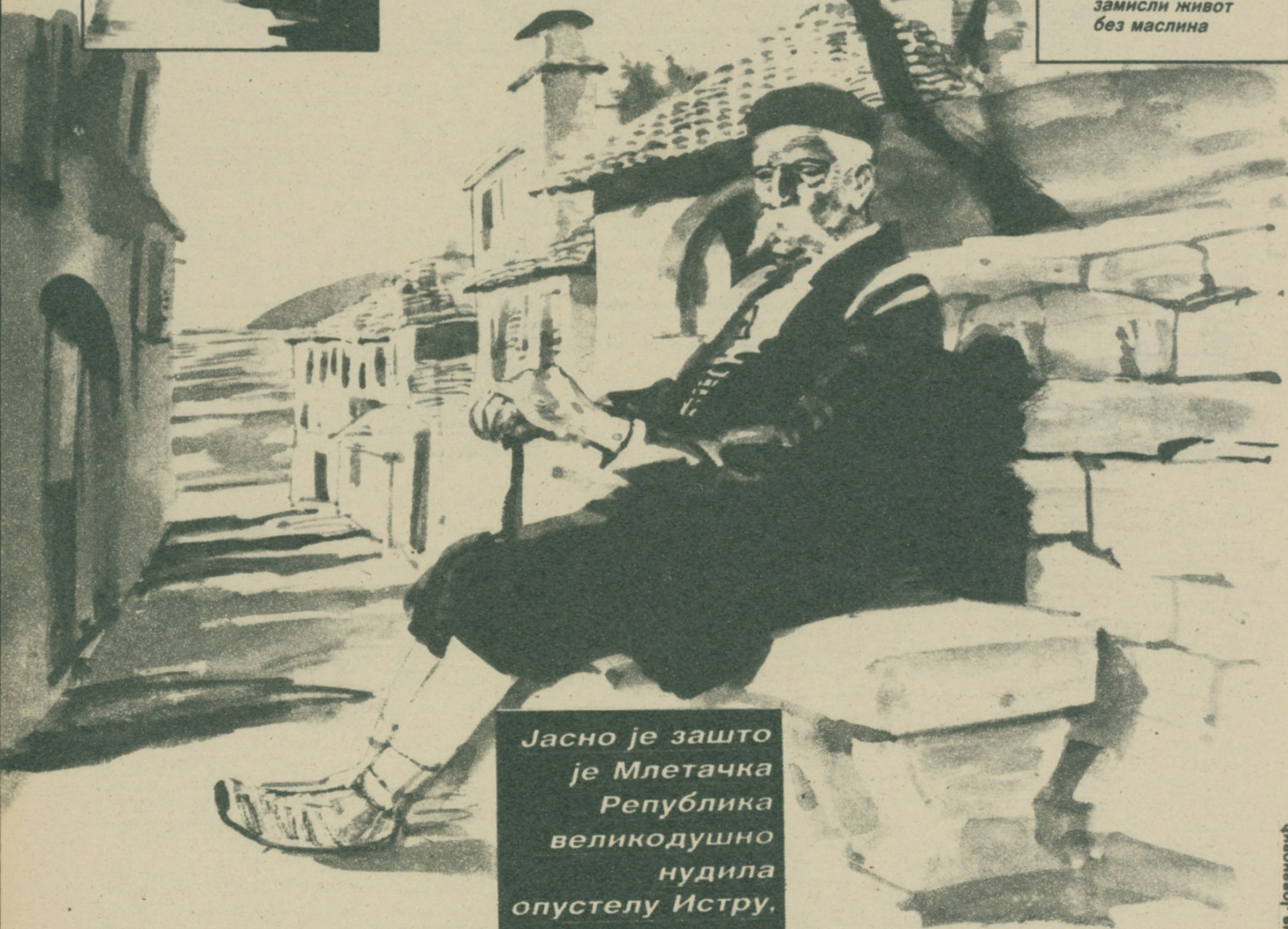
Б. Д.

СЕЛО
ЦРНОГОРСКО,
а у
Истри

Е, ВИ БУ ОВАКО!

Васо Вучурић
не би могао да
замисли живот
без маслина

Јасно је зашто
је Млетачка
Република
великодушно
нудила
опустелу Истру,
али није јасно
зашто су то
Црногорци
прихватили

Илустровао Брана Јовановић

Подне. Ваздух трепери од жаре над уским асфалтним путем који од Фажане води ка Пероју. Трепери и – мирише. На приморски бор, макију, море.

Прве куће Пероја, велике, беле, нове. И прво разочарење. Ничим се не разликују од оних у Пули или Фажани, а човек баш то очекује, да буду некако друкчије.

Коју стотину метара од табле са натписом Перој, црква, нешто што би се могло назвати сквером и пут који се, даље, рачва у две гране. Да ли је то центар села? У близини никог осим тројице дечака чији се говор ничим не разликује од говора њихових вршњака било где у Истри. И још једно разочарење. Толико смо слушали о говору Перојаца који су током 330 година успевали да сачувају говор својих предака Црногораца. Ако им је то некада и полазило за руком, данас то више није тако. Истини за вољу, и нема потребе. Њихово национално осећање ничим није угрожено. Па ипак, старији се поносе својим пореклом и не би га се низашта на свету одрекли.

То сазнајемо од Васа Вучурића, осамдесетједногодишњег старца кога смо затекли како седи у дебелом хладу на малом тргу пошто смо одлучили да кренемо лево од цркве. На трг бисмо, свеједно, стигли и да смо кренули десно, јер обе улице затварају пун круг.

Књига има, ал' нема времена

– На правога сте се намерили. Ја сам најстарији Перојац и доста тога знам, а зна вам и сваки ђетић, такав је то обичај, да се историја с колена на колена преноси. Оно јест да су и књиге писане, само, нема се времена за читање. Ето, ми смо ти прави Црногорци, родом из Црмнице, баш смо прошле године славили 350-годишњицу откако смо се населили у Пероју.

– Вјеру и језик не дамо. И писмо. Свакаку смо ми власт претурили преко главе, а остали своји. Аустро-Угарска ти је пропала пре 70 година, а као да је јуче овђе била. Па Италија... Ал' и под њом смо на свом писму писали. А дозволили нам да само петком у школи ћирилицу користимо. Не може то тако, одлучимо, па жалбе и у Рим и у Београд. И да видиш, пустили нас да своје писмо користимо. Једини ми у целој Истри, а још ти је ту Срба и Црногораца било.

– Питаш како смо се одржали. Е, виђу овако: све до 1920. односно '21. женили смо се искључиво међу собом, нијесмо се са другима мијешали. И наша смо имена ђеци давали. А сад, међу разна, има чак и турских. Нема више као што је било, а неће га ни бити. Да. Ја се увек свађам због тога... Ал' шта ћеш. Друкчија је то младеж. Заборавља обичаје, не држи се старина. Некад, ниједан младић у селу није могао да се ожени а да 50 стабала маслина не засади. За маслине сада мало ко мари.

Чика Васо живо скаче са клупе као да му није осамдесет на плећима. Показује нам прво своју кућу. То је оно што смо очекивали да ћемо наћи: висока, камена, једноставна зграда. Наш домаћин с поносом каже да је и она 350 година стара. Крећемо даље. У старом делу Пероја нема више много кућа, а и од оних које су се задржале доста је напуштено. После овог другог, последњег рата, разишли се Перојци да свој живот на другим местима граде. Старе, прелепе зграде препустили зубу времена, а понеке и овцама.

Питамо чика Васа како је Перој добио име. По чему?

– То ће ти најбоље рећи поп Љуботина. Он ти је потомак оног попа Љуботине који је наше претке из Црмнице довео.

Међутим, попа Љубомира Љуботине у Пероју нема. Најбоље је да га потражимо у Пули.

И Љубомир Љуботина је љубазан и предусретљив човек. О Пероју зна доста. Потврђује да се сматра да су данашњи Перојци дошли из Црмнице. По једном документу Млетачке Републике – 1657. године. У том документу каже се још да је стигло тринаест породица са седамдесет седморо деце, а да су их предводили поп Михајло Љуботина и војвода Мишо Брајковић. Зашто су се Црмничани доселили у ове крајеве није тешко закључити: у претходних 100 година куга је готово опустошила Истру. Градови као што су Пула, Пореч, Ровињ, Водњан, који су имали по неколико хиљада становника, спали су на по неколико стотина. У поменутом документу пише да је Млетачка Република понудила досељеницима одређене повластице: реч је, пре свега, о земљишту које се бесплатно до-

дељује Црногорцима на целој катастарској општини Пероја а обухвата пределе између Фажане, Водњана и Галижане. Осим тога, Венеција им бесплатно даје алат за обраду земље, даске и жито које је тачно пописано и ослобађа их од било каквог дуга у наредних десет година. По народном предању, Црногорци су имали право да изаберу земљу на којој ће се настани – од Пунте Премантуре до Савудрије. Међутим, они су се одлучили баш за Перој, јер је овде било доста обрадиве земље и маслињака. Море их, једноставно, није занимало, јер се нису бавили рибарством.

Право избора

Село Перој је постојало и пре доласка Црногораца у Истру и у млетачким катастрима је било забележено као Педролиум, Педроли, Петрориум. Године 1644. у њему је живело само троје људи, тако да је десетак година касније, када су стигли Црногорци, постало етнички чисто.

Иако је очигледно шта је Млечане навело да позову Црмничане у Истру, остаје прилично загонетно зашто су они тај позив прихватили и напустили Црну Гору. Љубомир Љуботина каже да о томе постоје два тумачења: по једном, ових тринаест породица било је изложено страховитом прогону Турака јер су у кандијским ратовима (1645–1669) учествовали на страни пораженог, Венеције. С обзиром на то, она је имала и одговарајуће обавезе према њима, па им је, као неку врсту ратне одштете, понудила да их пресели у Истру. У прилог томе иде податак да им Венеција бесплатно додељује земљу коју су сами одабрали. По другом тумачењу, Црногорци су једноставно потражили спас пред Турцима и њиховим зулумом.

И мада се, донекле, Венеција показала великодушна, она је, пре свега, водила рачуна о својим интересима а било јој је и те како важно да ратоборне Црногорце спречи у евентуалној хајдучији или претераном осамостаљивању.

Питамо свештеника Љуботину да ли о Пероју постоје легенде. Сачувало се, каже, неколико њих. Једна је баш и везана за име села. По њој, неки Црмничанин отишао је на обалу мора да потражи брата.

– Перо! – дозивао је, а море му на то одговарало „Ој!“

Занимљиво је, каже поред осталог Љуботина, да наши стари село нису звали Перој, него Пероја. Тако су га и мењали по падежима. Кад би их неко питао „Ће идеш?“, одговарали би „У Пероју!“

А зашто су се Црмничани од толике понуђене земље одлучили баш за ову, перојску? Љуботина опет у помоћ призива предање. Када су кренули из Црне Горе, преци данашњих Перојаца имали су међу собом и слепог старца који им је рекао да се настане на сувом месту где расте драча. На таквом месту, рекао је он, земља је слатка, слична оној коју су оставили у Црној Гори и на којој успевају смокве и виногради.

Селом је управљао савет старца и свештеник. Они су доносили одлуке у име свих. Тај савет је и одлучио да ни један младић не може да се ожени док поред 50 стабала маслина не засади и 200 чокота лозе. Никакво чудо онда што Перојци никад нису осетили шта је глад.

Године 1806. за време француске управе над Истром, Перојци су основали школу, и то мешовиту, што је у овим крајевима била права реткост. Из 1870. потиче податак да је у школу ишло шеснаест девојчица и петнаест дечака: приличан број у односу на данашњих десет. Рапалски уговор из 1920. имао је и један члан који се односио на питање аутономије православног становништва који је предвиђао, како нам је и чика Васо рекао, да се перојска деца школују на матерњем језику и ћириличном писму. Књиге су се, у те сврхе, штампале у Бечу.

У то време, између два светска рата, Перој је имао 100 кућа и око 500 становника. Данас их има више. Љубомир Љуботина помиње око 300 домова, али од тог броја само у 60 су староседеоци. Остали припадају дошљацима. Међу њима има припадника многих наших народа и народности: тако је Перој све мање црногорско, а све више југословенско село. То се и види и чује. Оно до чега се некад много држало, ћириличног писма, готово да нема, бар ми га нисмо приметили. Уместо њега користи се латиница. А говор, који је због дуге изолације задржао старе облике, и на који су Перојци врло поносни, нисмо чули. Због тога, кажу, што при сусрету са странцем сматрају некако обавезним да говоре као и сви Истри.

Олга Вукадиновић

САМО ДА ЖИВИМО!

Живот
пише драме

*Сједињени у очају, ис-
прпљени и изгладнели,
двоје несрећних људи
тешко се мирило са
судбином. Пас Нука
био им је веран друг у
невољи али... и једина
шанса да не умру од
глад*

Све је почело као у авантуристичком роману. Двоје младих пожелело је да бар неко време живе у самоћи, далеко од цивилизације, али је, узгред, искрсла и могућност да нешто зараде. Наиме, човек који им је изнајмио кућу у Сиварду, на северу Аљаског залива, закупио је неки напуштени рудник злата у близини тог места па им је предложио да га сами истраже. За узорак руде злата сваком од њих обећао је пет одсто од чисте добити. Тридесетогодишњи Роер Луис и двадесетогодишња Дениз прихватили су понуду с одушевљењем.

На узбурканом мору

У место Сивард стигли су у октобру 1980. и одмах се дали на посао како би припремили све што је било неопходно за будући подухват. На трајект су укрцали најнеопходније ствари: камп-приколицу, машине и алат за копање, кајак, одећу и храну. С њима је пошао и минер, а повели су и пса Нуку, мешанца кога су ту негде и нашли. Договор са газдом био је, такође, да их посети кроз две-три недеље и донесе нове залихе хране.

Још истог дана искрцали су се у малом заливу у близини рудника, на Полуострву Кенај. Седам километара даље открили су напуштено брвнаро и одлучили да се у њој настане па су камп-приколицу препустили минеру.

Роер је сваки дан одлазио у рудник кајаком, док је Дениз остајала у брвнари, кувала, прала и уживала у прекрасном пределу... Међутим, газда се у договорено време није појавио и убрзо је постало јасно да не треба ни да га очекују.

До 20. децембра њихове залихе хране свеле су се на неколико кесица супе и макарона. Како ће преживети зиму?

Роер је тог дана прокрстарио заливом и закључио да ће лако стићи кајаком до отвореног мора, а онда, уз мало среће и ако их послужи лепо време – и до насеља дрвосеча у Портлоку, удаљеном око деветест километара. Минеру су оставили поруку да су отишли по помоћ...

Чим су се нашли на пучини, запљуснули су их велики таласи. Схватили су да тако далеко неће стићи. Пре него што је пао мрак искрцали су се на стрму и неприступачну обалу, подигли шатор и посркали супу коју је Дениз на брзину скувала на малом плинском шпорету.

Невреме се није стишавало. Напротив, почела је да пада и ледена киша...

Полетео је ка понору

На крају петог дана, пошто су из неколико покушаја преваљали половину пута, шћућурени једно уз друго, поново су сачекали да се невреме стиша па да наставе пут кајаком. Али, нису имали среће. Шестог дана у подне таласи су били толико велики да су на тренутке запљускивали чак и њихов шатор на обали. Морали су да се повлаче уз стрму и залеђену планину.

Онда им је узбуркано море однело кајак. А да све буде горе, однекуд се појавио и вук! Роер је, на сву срећу, понео пушку и не оклевајући испалио метак. Звер је пала... Очајни и изгладнели навалили су на вучје месо које је било само опрљено на пламену. И Нука је до-

била порцију. Остатак су склонили да им се нађе следећих дана.

Роер се грчевито трудио да нађе излаз из невоље која их је задесила и закључио да је једини спас да се попну на висораван изнад њих. С раницем на леђима то није нимало лако. Дениз га је с муком следила непрестано јадикујући. Одједном, Роер се оклизнуо и полетео у понор... Ни сам не зна како се зауставио на једној избочини а само љубав према Дениз дала му је снагу да се успентра до ње. Кад се појавио, гледала га је немо, очију разрогачених од страха.

Ноћ су дочекали припијени једно уз друго. Спавање није долазило у обзир. Чим је свануло, кренули су даље. При сваком кораку чуло се некакво крикање... Одећа им се заледела и још више им отежавала кретање.

Хеликоптер их није приметио

Десетог дана требало је да пређу залеђени слат висок двадесетак метара. Роер је ишао напред и секирицом правио удубљења у леду... Младић је већ био на врху кад је чуо Денизин крик. Оклизнула се и опет нашла у подножју слапа. Молила је Роера да се врати по њу.

– То би било равно самоубиству! Мораш сама да покушаш! – Роер је убеђивао девојку.

Тек после сата упорних молби Дениз је скупила снагу и кренула. Кад је стигла до врха, дочекале су је промрзле Роерове руке. Загрлили су се и заплакали, срећни што су још живи, али без наде да ће њиховим патњама доћи крај.

Дениз је донела одлуку да се неће предавати и да ће се борити за свој и Роеров живот. Али, није била довољна само воља. Да би наставили даље, била им је неопходна и храна.

– Изгледа да ћемо морати да убијемо Нуку – рекла је Дениз кроз сузе.

Роер се у почетку противио, али није имао избора. Био је 9. јануар, деветнаести дан откако су напустили брвнаро.

Сутрадан по подне, кад су већ изгубили сваку наду у спас, зачули су брујање мотора, а затим угледали хеликоптер обалске страже. Пресрећни, почели су да машу, али хеликоптер је нестао с вида. Очигледно их није приметио.

Четири дана раније њихов газда је обавестио полицију да су нестали. Јер, кад су му то временски услови дозволили, хеликоптером је долетео у залив крај рудника. Дочекао га је само минер који је веровао да Роер и Дениз више нису међу живима.

Једанаестог јануара обалска стража је одлучила да још једном претражи читав крај. Овог пута имали су срећу – угледали су две прилике како посрћу, падају и опет се дижу...

* * *

Дениз и Роер су провели шест недеља у болници. Делове стопала и једне и друге ноге морали су да им ампутирају. Када их је један њихов пријатељ посетио у болници и упитао шта даље намеравају да раде, углас су одговорили:

– Желимо да живимо! Само да живимо!

С. И.

Џуџи истини

ПИШЕ: ПИТЕР О'ДОНЕЛ
(PETER O'DONNELL)
ЦРТА: НЕВИЛ КОЛВИН
(NEVILLE COLVIN)

У КОЛХАБАДУ,
У ИНДИЈИ...

ОНАЈ МОМАК УОПШТЕ НИЈЕ
КАВАЈЕР ПРЕМА ГОСПОЏИЦИ
МОДЕСТИ!

ОНА ТО
НЕ БИ
НИ ВО-
ЛЕЛА!

ОХ!
ЗАИСТА
СЈАЈНО
ЈАШЕ!

НИСАМ ЗНАО
ДА ЕНГЛЕСКИ-
ЈЕ ИГРАЈУ
ПОЛО!

НЕ ИГРАЈУ,
АЛИ ТИМУ ПРИН-
ЦА ВИДЕТЕ НЕ-
ДОСТАЈАО ЈЕ
ЈЕДАН ИГРАЧ
И, ЕТО...

МОРА ДА
ЈЕ И БЕО-
МА СНАЖ-
НА И
СПРЕТ-
НА!

И ТЕ
КАКО...

ИГРА ЈЕ
ЗАВРШЕ-
НА...

ЧОВЕК КОЈИ ЈОЈ ЧЕ-
СТИТА ЈЕ МАЈОР ЏОРџ
САНГСТЕР...

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ
И ОСТАЛЕ ГОСТЕ,
ИНСПЕКТОРЕ?

ОТАЦ МУ
ЈЕ БИО КО-
МАНДАНТ АРМИ-
ЈЕ ДОК ЈЕ ИНДИ-
ЈА БИЛА ЕНГЛЕСКА
КОЛОНИЈА... ОН ЈЕ
САДА ДРЖАВНИ
СЛУЖБЕНИК!

...А ОНО
ЈЕ ЊЕГОВ
ПОМОЋНИК,
САЈМОН
БЛЕЈК!

ЗДРАВО,
КАТРЕЦИ!
ЧУЈЕМ ДА
ТРАЖИШ
КАЛИНИ
СЛЕДБЕНИ-
НИ-
КЕ?

РАНЦИТ,
СИН
БИВ-
ШЕГ
ПРИНЦА
ВИДЕ-
ТЕ...

ЈЕСАМ ЛИ
ТИ РЕКАО
ДА ЈЕ
МОДЕСТИ
СЈАЈНА,
ОЧЕ!

ДИВИМ
ВАМ СЕ,
МОДЕСТИ!

НИЈЕ НИ ЧУДО,
АКО СЕ УЗМУ У
ОБЗИР ОКОЛНОС-
ТИ ПОД КОЈИМА
СМО СЕ УПОЗНА-
ЛИ... ПРОБИ
БЕ ГА ТО...

ДА, СВЕ ЈЕ
ПРОЛАЗНО...
МОЈ ОТАЦ ЈЕ
ВЛАДАО ОВОМ
ДРЖАВОМ... А
ШТА БЕ МОЈ
СИН НАСЛЕ-
ДИТИ...

...ПИ-
ТАМ
СЕ...

ОПРТАН,
МОЛИМ!

ЗАР ДАВИ-
ТЕЛИ КОЈИ
ОБОЖАВАЈУ
КАЛИ НИСУ ДАВ-
НА ПРОШЛОСТ?

КАТЕРЦИ
ТВРАИ ДА
НИСУ!

САД СУ
МАЛОБРОЈ-
НИ И ПО-
ЛИЦИЈА
МОРА СПРЕ-
ЧИТИ ДА
ИХ НЕ БУДЕ
ВИШЕ!

ТО СЕ
НАС НЕ
ТИЧЕ!

НЕ-
МОЈ
ДВА-
ПУТ
ДА
КА-
ЖЕШ!

КАКО СТЕ
УПОЗНАЛИ
ВИИЈА И
МОДЕСТИ,
СИТА?

ВЕЧЕРА КОД
БИВШЕГ ПРИНЦА
ВИДЕТЕ И
ЊЕГОВЕ СУПРУ-
ГЕ СТЕ...

И
СИМО-
НА ТО
ЗАНИ-
МА!

ТО ВАМ
БОЉЕ
МОЖЕ
ИСПРИЧАТИ
МОЈ
СИН!

ДА,
ЈА
БУ
МАЈ-
КО!

УУХ...

РАЏИТЕ,
НИСАМ БАШ
СИГУРНА ДА ТО
СВЕ ПРИСУТНЕ
ЗАНИМА!

ЗАНИМА
И ТЕ КАКО!

КРАЈ ОКСФОРД
СТРИТА, У ЛОН-
ДОНУ, УГЛЕДАО
САМ ЈЕДНОМ
НЕКОГ ИНДИЈ-
ЦА КОГА СУ
ЛОПТУЖЕ
ВАРАЛЕ НА
КАРТАМА...

ДОБИО СИ
ПЕДЕСЕТ,
МОМЧЕ...
ИМАШ ОКО
СОКОЛОВО!

ХОБУ ЈОШ
ЈЕДНОМ!

"БИМО ЈЕ ТО ПРЕ
ДВЕ ГОДИНЕ..."

ВАЖИ!
ИДЕМО!

ГДЕ ЈЕ САД
КРАЉИЦА?

ДА
РАЗМИС-
ЛИМ...

ЕВО!

ОХО! ДОБИО СИ
ЈОШ ПЕДЕСЕТ!

ЕЈ, ОБОРИМА
ЈЕ АЛФА!

АЈДЕ,
СРЕДИМО
ЈЕ!

НАПАДАЧИМА СЕ
УМИНИЛО ДА БЕ ЛАКО
ИЗИЋИ НА КРАЈ СА
МОДЕСТИ, АЛИ...

...УСЛЕДИМО ЈЕ
ИЗНЕНАЂЕЊЕ...

ДА ВИДИМ САД
ТЕБЕ,
МОМЧЕ!

...ХТЕО
САМ ДА
ВАМ ПОМОГ-
НЕМ, АЛ' ТАКО
МИ СЕ МУТИ
У ГЛАВИ...

МОДРИЦЕ,
ОПРЕВОТИНЕ
А МОЖДА
И ПОТРЕС...

ОХ...
ХВАЛА
ВАМ...

ИДЕМО
ОДАВДЕ
ДОК СЕ ОНИ
НИТКОВИ
НЕ ВРАТЕ!

МОДЕСТИ
МЕ ЈЕ ОНДА ОД-
ВЕЛА КУЋИ И
ПОЗВАЛА
ЛЕКАРА!

ПОСЛЕ ТОГА
САМ ЈЕ НЕКО-
ЛИКО ПУТА ЗВАО
ДА НАС ПО-
СЕТИ!

АЛИ
НИСИ МИ
РЕКАО
ДА ИМАШ
ПРИН-
ЧЕВСКУ
ПЛАТУ!

ЖАЛИМО ШТО
БЕТЕ ОСТАТИ
САМО НЕКОЛИ-
КО ДАНА! ИПАК,
СХВАТАМО
ДА МОРАТЕ
ДА ИЗВРШИТЕ
ОБЕГАЊЕ
ДАТО СИВА-
ЦИЈУ!

СИВАЦИЈ?

ПОСЛЕ ВЕЧЕРЕ,
УСЛЕДИМА ЈЕ ШЕТ-
ЊА...

КАКВО
ЈЕ ТО
ОБЕ-
ГАЊЕ
ПРИНЦ
ПОМЕ-
ЊУ?

ЈЕ ЛИ ТО МОЖДА ОНАЈ
ПОЗНАТИ СВЕТИ ЧО-
ВЕК, ФАКИР
ИЗ ПУСТИЊЕ
ТАР, СТОДВА-
ДЕСЕТО-
ГОДИШЊАК?

ЈА
МИСЛИМ
ДА ОН КРИ-
ЈЕ ГОДИ-
НЕ!

ИЗГЛЕДА
КАО ДА
МУ ЈЕ
СТО ПЕ-
ДЕСЕТ!

А ШТА
ЈЕ С
ЊЕГОВИМ
БЛА-
ГОМ?

КАД САМ
СТИГЛА КОД
СИВАЦИЈА,
ИМАЛА САМ
ОСЕЋАЈ ДА МЕ
ЈЕ **ОЧЕКИВАО!**

БИЛА САМ ТАМО ДВА ДАНА
И НИШТА НИЈЕ
ИЗУСТИО СВЕ
ДОК НИСАМ
ПОШЛА
НАЗАД!

ОНДА ЈЕ
ПРОГОВО-
РИО НА
ЕНГЛЕС-
КОМ!

МИСЛИМ
ДА ЈЕ
ДВЕ ГОДИ-
НЕ ПОХА-
ЋАО ЕНГЛЕС-
КУ ШКОЛУ!

КАКВЕ СУ
БИЛЕ ТЕ ЊЕ-
ГОВЕ МИС-
ТИЧНЕ РЕЧИ?

БЛАГО-
СЛОВНО
МЕ ЈЕ...

... И РЕКАО
ДА СЕ
ОПЕТ
ВРАТИМ У
ГОДИНИ
ВАТРЕНЕ ПТИ-
ЦЕ...

ТО ЈЕ ЗНАЧИЛО
ЗА ШЕСТ ГОДИ-
НА, КАД МИ
БУДЕ ДВАДЕСЕТ!

И, СЕТИЛА САМ СЕ
ТОГА БАШ КАД ЈЕ
ДОШЛО ВРЕМЕ!

ЗНАЧИ,
ТАЧНО КАД
ЈЕ ТО
СИВАЦИ
ЖЕЛЕО?

ДА! И
ОСТАЛА
САМ НЕ-
ДЕЉАМА
КОД ЊЕГА!

ОН УМ
ГОТОВО БЕЗ
РЕЧИ... ТО ЈЕ
ТЕЛЕПАТИЈА!
УПИЈАЛА САМ
ЊЕГОВЕ
МИСЛИ!

А ОНДА
СТЕ МИ
ПОСЛАЛИ ВИ-
ЛИЈАЗ?

ЈЕСТЕ! ДА
НАУЧИМ НЕ-
ШТО О ШИ-
РОКИМ ПРО-
СТРАНСТВИ-
МА И ДО-
МЕТИМА
УМА!

А ЈЕ Л' ВАС
НАУЧИО ДА ЛЕ-
ЖИТЕ НА ЕКСЕ-
РМА?

НЕ
ШАЛИ СЕ,
САЈМОНЕ!

УМИО ТЕ ЈЕ ЈОГИ, КА-
КО ДА УМ ВЛАДА
ТЕЛОМ, ДА ПОТ-
ЧИНИШ БОЛ, ОДАГ-
НАШ СТРАХ, ПОВЕ-
РАШ СНАГУ, ПРИ-
МЕНИШ САМО
ХИПНОЗУ...

ДА, АЛИ НИ-
СМО СЕ У ТОМЕ
ИЗВЕШТИЛИ!
ЈОШ СМО
ПОЧЕТНИЦИ!

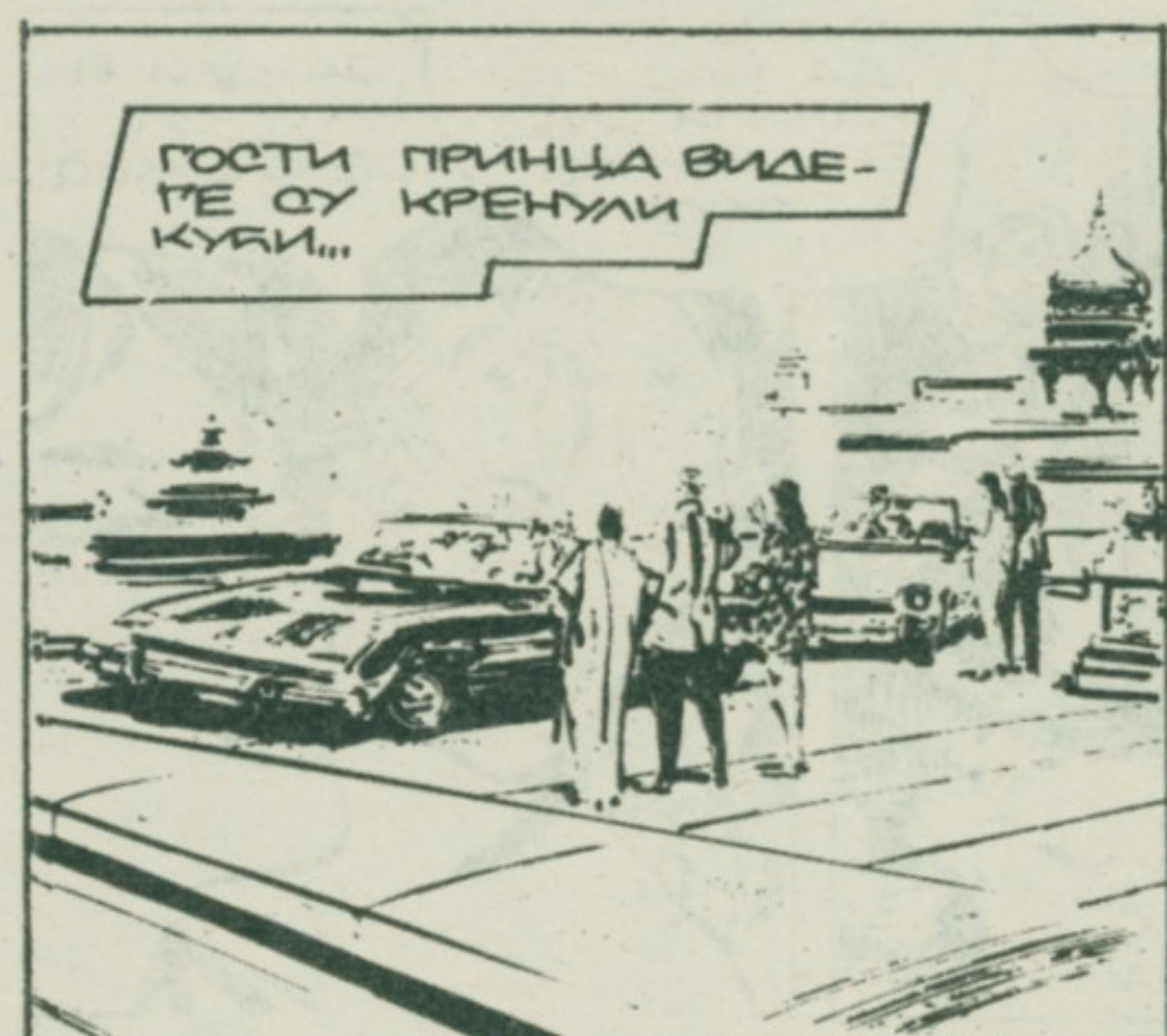
А КАКО
ТО ДА
ВАС ЈЕ
ТАКО
ПРИХВА-
ТИО, МО-
ДЕСТИ?

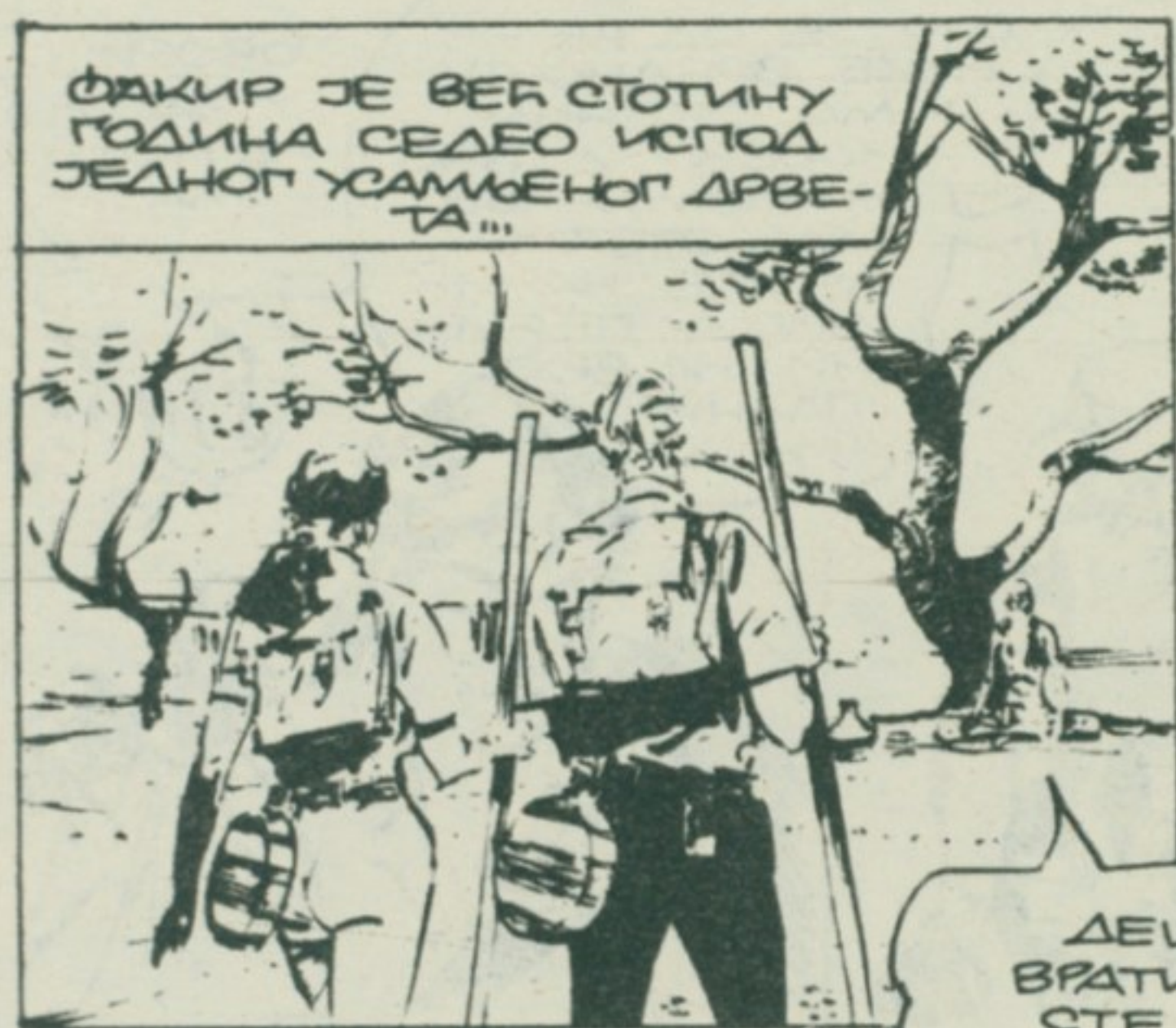

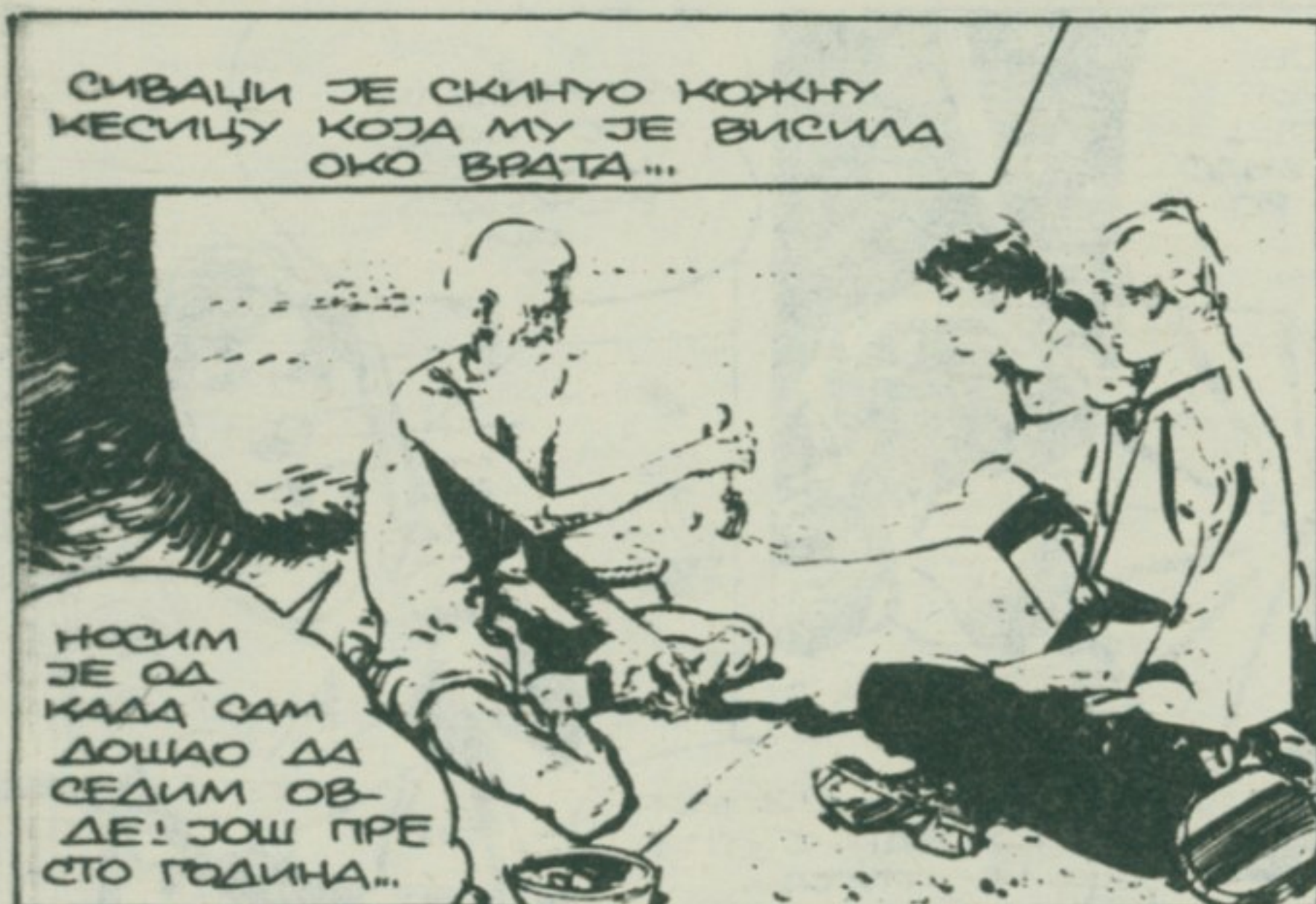

АКО ИЗБЕГНЕТЕ ОНЕ КОЈИ ЋЕ ПОКУШАТИ ДА ВАС УБИЈУ, У ЗОРУ ПОТРАЖИТЕ СВЕТИЛИШТЕ И СТАВИТЕ СМАРАГД У КРИСТАЛНУ ЗДЕЛУ.

ТИМЕ ЋЕ ВАШ ЗАДАТАК БИТИ ЗАВРШЕН!

МОЖЕШ ЛИ НАМ РЕЧИ КАК ВУ ЋЕШ ТИ КОРИСТ ИМАТИ ОД ТОГА?

НЕ ОЧЕКУЈТЕ ДА ЋЕТЕ ТО СХВАТИТИ... ВАШЕ ДУШЕ СУ СУВИШЕ МАДЕ ЗА ТО...

У ОВОМ ДРАГУЈУ ЛЕЖИ СВА ДУХОВНА ВРЕДНОСТ МОГ УЧИТЕЉА...

ДОК ЈЕ СИВАЦИ ГОВОРИО, СМАРАГД КАО ДА ЈЕ ПОСТАО СЈАЈНИЈИ...

...АЛИ И МОЈА... СТЕ КАО САМ ЈЕ ЗА ДУГА ЖИВОТА... ТО ЋЕ БИТИ ДАР ОНОМЕ КОЈИ МИ ЈЕ ПОКАЗАО ПУТ ИСТИНЕ!

НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ТО ПОМОЋИ МОЈ УЧИТЕЉУ ДА СТИГНЕ ДО САВРШЕНОСТВА, ДО НИРВАНЕ!

КАКО ЋЕ ОВАЈ СМАРАГД ОСЛОБОДИТИ ТАГОРЕ ОД ЛАНАЦА РЕИНКАРНАЦИЈЕ?

ДА СТЕ СЕДЕЛИ ОВДЕ И РАЗМИШЉАЛИ СТОТИНУ ГОДИНА КАО ЈА, МОЖДА БИСТЕ РАЗУМЕЛИ.

ОН НОСИ У СЕБИ ДВА БУДЖА ВЕКА...

ДА ЛИ СИ ДОКУМИРОВАО КО ЋЕ НАС НАПАСТИ?

ВИДИМ САМО НЕКЕ СЛЕДБЕНИКЕ КАЛИ...

БЕГ СМО СЕ СРЕЛИ С НИМА ПРЕ НЕКОЛИКО ДАНА...

АКО СУ ЧИЛИ ЗА СИВАЦИЈЕВО БЛАГО, ДА ЛИ СИ ЈОШ СИГУРАН ОВДЕ?

ДА... УМРЕЉУ КАД ЈА ТО БУДЕМ ОДЛУЧНО... ТАКО ЈЕ ЗАБЕЛЕЖЕНО!

АКО НЕМАШ ВИШЕ НИШТА ДА НАМ КАЖЕШ, КРЕГЕМО!

ЧЕКАЈТЕ...

КРАЈ У ЧУДНОМ БРОЈУ

УЛИЦА ЛУЦКАСТИХ БР. 13

ОСАМ-
ДЕСЕТ
ЈЕДАН...
ОСАМДЕСЕТ
ДВА...

САМЕКАЈ
ДОК МУ УРУ-
ЧИМ СВЕ РАТУ-
НЕ И ОПОМЕ-
НЕ!

СВАШТА!

УХАПСИО МЕ ЈЕ ЈЕР СУ
МИ УКРАЛИ НОВЧАНИК,
А ЈА САМ ПОВИКАО
— ДРЖИТЕ ЛОПОВА!

МАМА, ПРОФЕСОР ХЕМИЈЕ
ЈЕ РЕКАО ДА БИ ЖЕЛЕО
ДА РАЗГОВАРА С ТОВОМ
КАД ИЗАЂЕ ИЗ
БОЛНИЦЕ!

КАД САМ ГА НАШЛА, БИО
ЈЕ СЛАТКА МАЛА
ПТИЧИЦА!

ЗАБОРАВИТЕ НА ЦЕНУ
ОД ДВЕСТА ХИЉАДА
НЕГО МИ РЕЦИТЕ
КАКО СТЕ...

ЗАР ЈОШ НЕ ВЕРУЈЕТЕ
ДА САМ ИЗЛЕЧИО ВАШЕГ
ДЕТАЛИГА?

ДА, ТОГИО ЈЕ! ЗНАТЕ
ИМАМО ИЗУВЕТНО ДОБРО
ПРЕЈАЊЕ!

ХМ... НЕ ЗНАМ... А ВИ ТВДИ-
ТЕ ДА СУ ТО СВИЊСКЕ
КОВАСИЦЕ!

ДОСТА! РЕКЛА САМ ВАМ
ДА ТО НИЈЕ ЗАБУКА!

ПЕРИТЕ ПЛОМ-
НИКЕ А НЕ СТА-
НОВЕ! ЈАСНО?

ДОГОДИЛО СЕ У...

... КАНАДИ. Грешком преводноца књиге која Канађане саветује како да се понашају ако сретну лоше расположеног поларног медведа, читаоци могу стећи утисак да су Канађани који говоре француски осуђени на то да буду плен гладне звери. Наиме, у књизи штампаној на енглеском камперима се саветује да се држе најмање 50 јарди од медведа док у француском преводу те исте књиге стоји да је 50 стопа сигурна удаљеност. За крај: 50 јарди одговара дужини од 45 метара, док 50 стопа износи само 15 метара.

... СР НЕМАЧКОЈ. Љубитељи паса у Западној Немачкој могу за предстојећу зимску сезону да купе својим љубимцима и – скије! Последњи модни новитети за псе обухватају и астраганске бунде, свилене пиџаме, кишне огртаче, златне огрлице и наочаре за сунце. Прошле године су западњонемачки власници паса потрошили 240 милиона марака на одећу и играчке својих љубимаца.

... СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА. На такмичењу у пљвању удаљ у Тобаковилу прву награду освојио је 30-годишњи Стенли Алек који је свој пројектил избацио на даљину од 6 метара и 14 центиметара. Новопечени шампион открио је новинарима да је тајна његовог подвига у размакнутих предњим зубима и – тренингу. Иначе, споменута прва награда састоји се од емајлиране пљваонице.

... ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ. Пре десетак година тада петнаестогодишњи Дерек Донсон, коме је требало оперисати крајнике, доспео је на „листу чекања“ јер су болнице у Лондону биле препуне. Дерек, који се у међувремену оженио и постао отац двоје деце, добио је недавно обавештење да је дошао на ред за операцију крајника.

... ИТАЛИЈИ. У италијанском градићу Локрију неки затвореник се огорчено потужио стражарима како данашњи произвођачи вина нимало не воле рачуна о свом добром гласу, а ни о потрошачима. Робуијаш је наиме у својој боци вина нашао – миша! Власти су покренуле службену истрагу о томе како је миш доспео у боцу и како је боца доспела у затвор.

... АРГЕНТИНИ. Сви ми чекамо аутобус, али у граду Кордоба неки путник га је чекао од 1976. Тај путник била је добро замотана – мумија. Службена истрага је показала да је мумија Инка Индијанца заборављена у гардероби аутобуског предузећа у току транспорта, а послао ју је неки археолог из места Салто. Са своје стране археолог, кога је позвала полиција, изјавио је да нема места узбуђењу јер је мумија ипак стара најмање 500 година, па која година чекања више или мање није ни важна.

... АУСТРАЛИЈИ. Инспектор Лите држао је будућим цариницима у Мелбурну очигледну наставу на палуби једног теретног брода да би им показао где се све може сакрити кријумчарена роба. Кад је, примера ради, укључио изолациону плочу у једном фрижидеру, открио је испод ње 850 транзистора.

... АНГОЛИ. Један ловац на лавове успео је да спасе свог брата из канџи лава на тај начин што је снажно ујео животињу за њушку. Њихов пратилац, који им је носио оружје, „храбро“ је побегао чим је угледао лава. Уједени лав је урликнуо од бола и пустио своју жртву.

Илустровао Зоран Петковић Петко

ХИТ

РЕКОРДИ

МАЈКЛ ПОНОВО

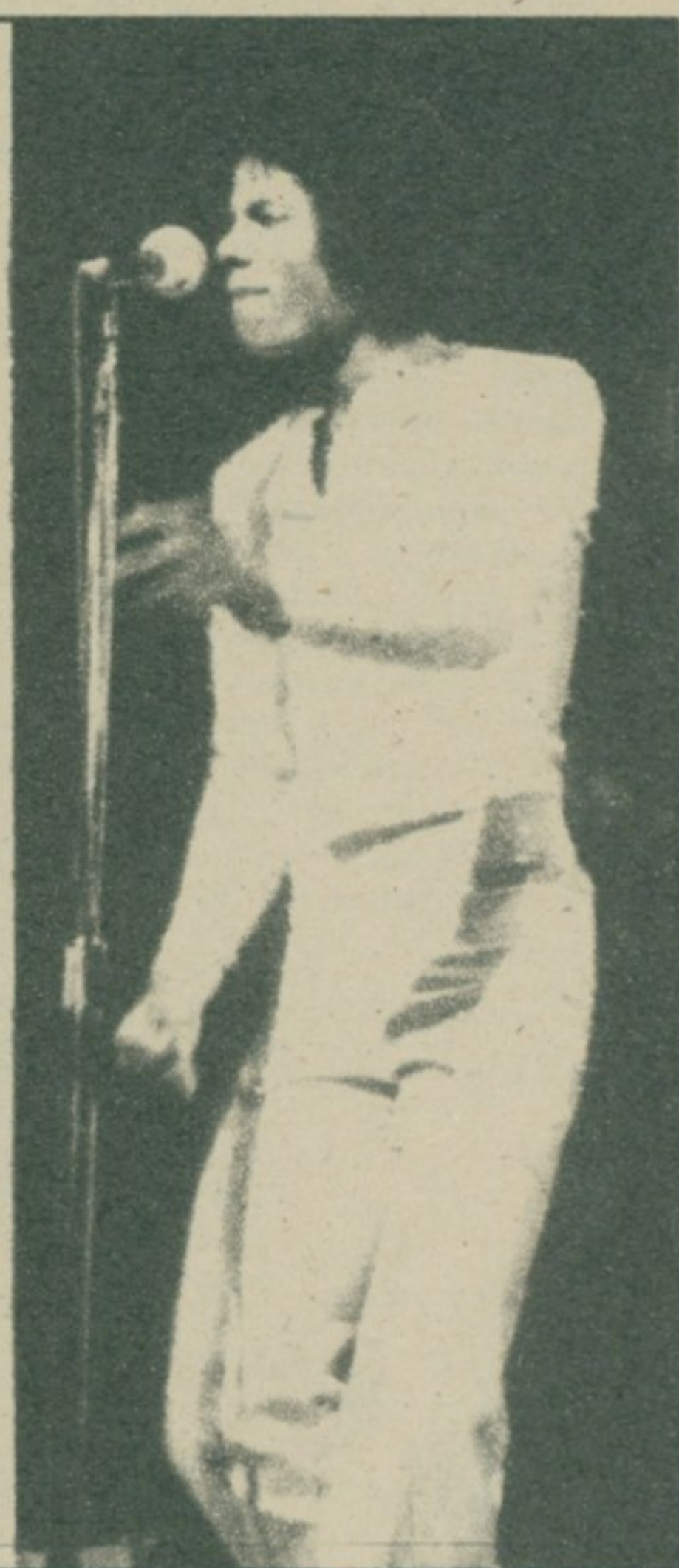
Тек што смо завршили причу о првом, мање познатом делу каријере Мајкла Џексона, најновији догађаји на америчкој топ-листи синглова приморали су нас да допунимо његову биографију још једним значајним успехом.

Наиме, његов албум „Лош“ („Bad“) постао је први албум у историји америчких топ-листа са ког је скинуто чак пет синглова који су се попели на прво место листе најпопуларнијих у овој земљи. То се догодило када је песма „Покварена Дајана“ („Dirty Diana“) на челној позицији заменила „Лудачки бит“ („Foolish Beat“) нумеру коју је отпевала Деби Гибсон.

Пре „...Дајане“, прво место са албума „Лош“ освајали су синглови: „Једноставно не могу престати да те волим“ („I Just Can't Stop Loving You“) – прошлог септембра; „Лош“ – прошлог октобра; „Како чиниш да се осећам“ („The Way You Make Me Feel“) – у јануару ове године и „Човек у огледалу“ („The Man In The Mirror“) – у марту.

„...Дајана“ је Мајклов пети хит само десет месеци што је пре њега успело само женској вокалној групи „Сјупримс“ – у којој је певала Дајана Рос, певачица врло битна за Мајклову каријеру – у периоду 1964/65. године.

Ово је, иначе, Џексонов де-

вети „број један“ хит откако је почео соло каријеру, чиме је за један хит претекао Стиви Вондера. Иначе, обојица још каскају за Елвисом Прислијем, али с обзиром на Мајклову младост и метеорске успехе није искључено да ће за три-четири године стићи и престижи легендарног Елвиса.

Иначе, Мајкл је до сада певао, што соло што у разним комбинацијама на шеснаест број један хитова у САД: де-

вет соло, четири са групом „Џексонс“, једном у дуету са Полом Маркатнијем и један као члан „USA For Africa“.

Најзад, овде доносимо и две Мајклове фотографије. На левој га видите како изгледа сада, а на десној у „природној“ варијанти, тј. онако како је изгледао пре серије пластичних и других операција. Па после реците да савремена наука и техника нису свемоћне.

НЕДЕЉЕ

– Прошла година је била врло опасна за нас. Постали смо „породична“ група као омиљен маргарин или сладолед.

Еу (U 2)

ИЗЈАВА

БРАЋА КЕМП НА ФИЛМУ

„Спандау Белеи”
(„Spandau Ballet”)

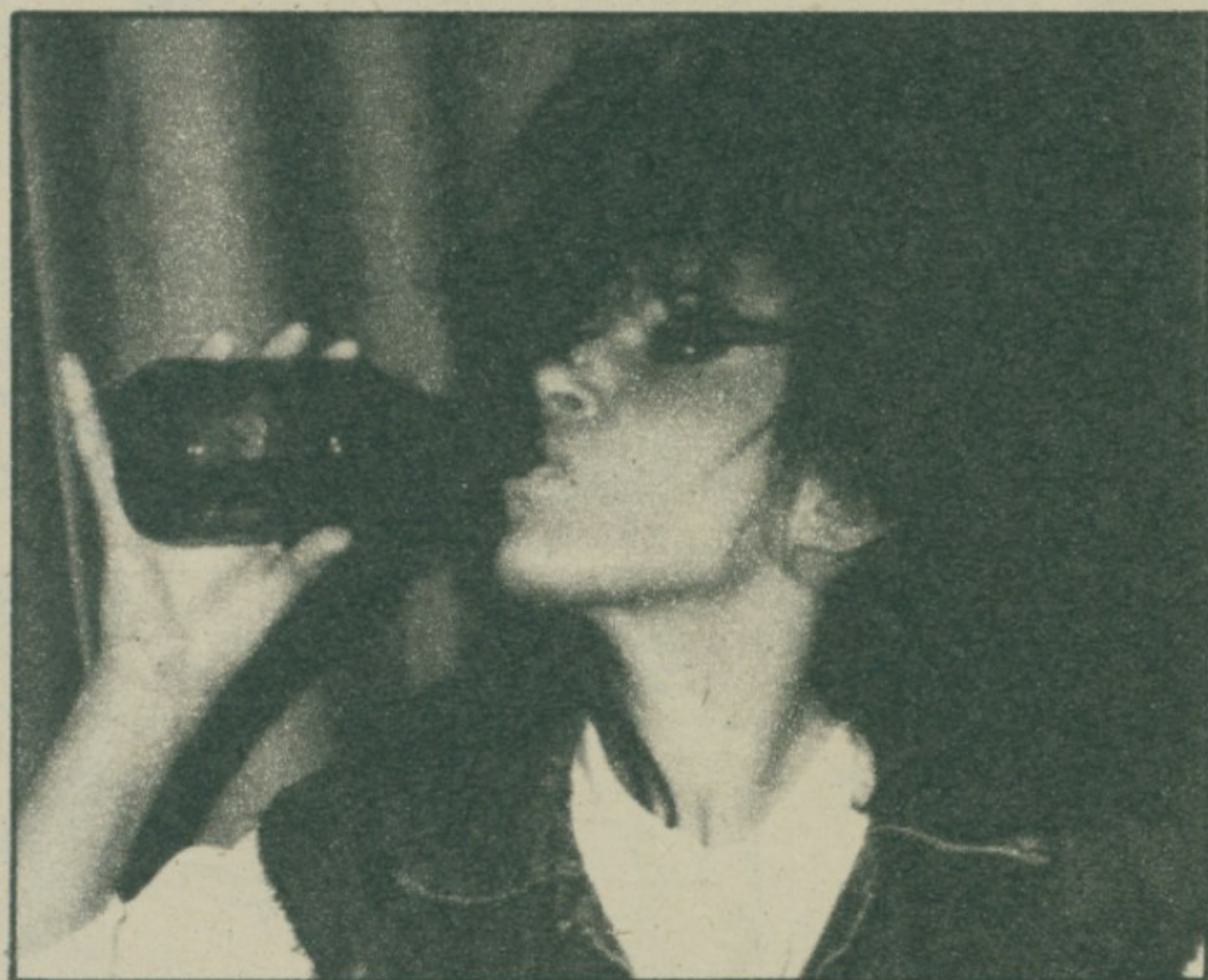

Многобројни обожаваоци британског поп-састава широм света били су не мало зачуђени када су чули да ће браћа Мартин и Гери Кемп, чланови ове популарне групе, у паузи између две плоче постати глумци. Наравно, сама та чињеница не би била нарочито чудна да браћа Кемп који су о себи у јавнос-

ти створили слику финих и лепо васпитаних момака ни су прихватили улоге близнаца презименом Креј, опасних криминалаца који су током шесте деценије били страх и трепет за Велику Британију и већ више од двадесет година се налазе у затвору, пошто су „на крају баладе” осуђени за три убиства.

Браћа Кемп, осим што верују у своје глумачке способности (Гери је још '72. глумио у једном дејем филму), сматрају да ће им, у новом послу помоћи то што треба да тумаче браћу, а одлично знају „како изгледа сарађивати с неким ко ти је близак”. Осим тога, браћа Кемп су као и браћа Креј пореклом из радничке породице и чак истог дела Лондона, а кажу и да су имали слично детињство, с тим што су они излаз видели у музици, а њихови претходници у криминалу.

Било како било, снимање филма је недавно отпочело и премијера се очекује крајем ове или почетком следеће године, па ћемо видети какав ће бити крајњи исход ове филмске авантуре. „Спандау Белеи” ће до тада, по свему судећи бити на колективном годишњем одмору од музике.

АЛЕКСАНДРА ПЕВА БЛУЗ

Можда вас ових дана са радија изненади сасвим нова Слађана Милошевић. На најновијој плочи коју је урадила са композитором Дарком Краљићем Слађана пева много мирнију и нежнију музику од оне коју је досад снимала. Поред те промене постоји још једна: плочу је потписала као Александра Милошевић па нека вас то не збуни, реч је о истој певачици.

„Већ годинама размишљао о томе да снимим плочу са баладама, јер на тај начин могу најбоље да се искажем.

Дарко Краљић је имао једну баладу која ми се допала и одлучили смо да направимо целу плочу. Овакве песме веома ми леже јер сам певање учила слушајући Дајану Вашингтон. Ненси Вилсон и посебно Кармин Мекреј за коју мислим да је најбоља певачица. На овој плочи сам свирала и виолину коју свакодневно вежбао сат-два. Знам да то није довољно па ми је жао што не могу више да јој се посветим. Наравно, ова плоча је мој мали излет у нешто ново, али и даље остајем верна рокенролу.”

Конкурс ПГП РТБ и „Политикиног Забавника”

СНИМИТЕ ПРВУ ПЛОЧУ

Уочи избора најбољег певача и групе септембра и одлуке жирија ко снима прву сингл плочу!

Рок за слање демо-снимака на конкурс за снимање прве сингл плоче истекао је, као што смо вас обавестили пре две недеље.

Све касете које су до тог рока пристигле на нашу адресу жири ће пажљиво преслушати, а најбоље снимке уврстити у конкуренцију за снимање плоча.

У међувремену, док жири обавља свој посао, да вас подсетимо на наградно питање из „Политикиног Забавника” бр. 1917: „Колико је чланова оригиналне поставе „Електричног оргазма” још увек у групи и како се они зову?

Тачан одговор је: Срђан Гојковић Гиле и Горан Чавајда Чавке.

Како је од свих пристиглих одговора само читалац **Бењамин Бечар**, Братства и јединства 14. Високо, послао тачан одговор, њему у овом броју припада 10 ЛП плоча продукције ПГП РТБ.

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

ЛИЧИМО НА ЦИРКУСАНТЕ!

БИДЕМО ТО И У ОРБИТИ, АКО НЕ ИСКЉУЧИМО ТАЈ АНТИГРАВИТАЦИОНИ УРЕЂАЈ!

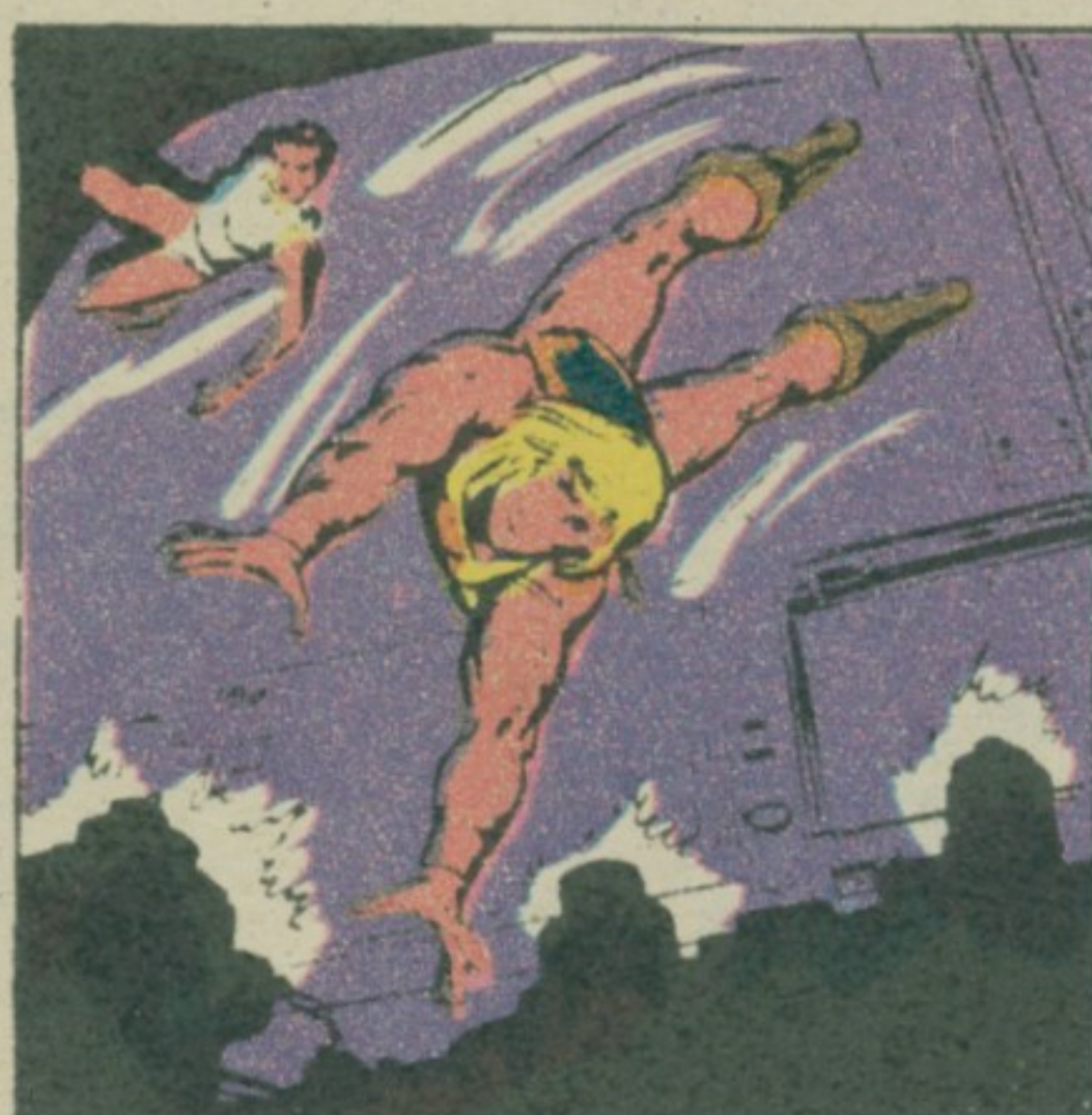
ХИ-МЕНЕ, МОЖЕШ ЛИ ДА ДОХВАТИШ ПРЕНОСНИК?

ПОКУШАЈУ! ПРОТИВ ОВАКВЕ СИЛЕ ЈОШ СЕ НИСАМ БОРИО!

ХИ-МЕН ЈЕ ЧУЧНУО, А ОНДА СЕ СНАЖНО ОДБАЦИО...

КОЛИКО ГИГА-ВОЛТИ МОГУ ДА ИЗДРЖИМ А ДА НЕ БУДЕМ СПРЖЕН?

ХИ-МЕН ЈЕ СТИГАО ПРЕНОСНИК...

ХВАЈА НА ПОМОГИ, АЛИ САД МОРАМО ЈОШ НЕШТО ДА СПАСЕМО...

НАШ ПРОЈЕКАТ!

ПОГОДНЕ БУ ОТИЋИ У ЕТЛЕН И СА ГВИЗДОМ БУ ПРОВЕРИТИ НАШЕ ПРОРАЧУНЕ!

ИМАМ ЛОШЕ ВЕСТИ!

У ЕТЛЕНУ ЈЕ ГУЖВА! ТИЈА И КРАЉЕВСКИ СТРАЖАРИ СУ ТАМО!

ГУЖВА? ТО МИ СЕ НЕ ДОПАДА!

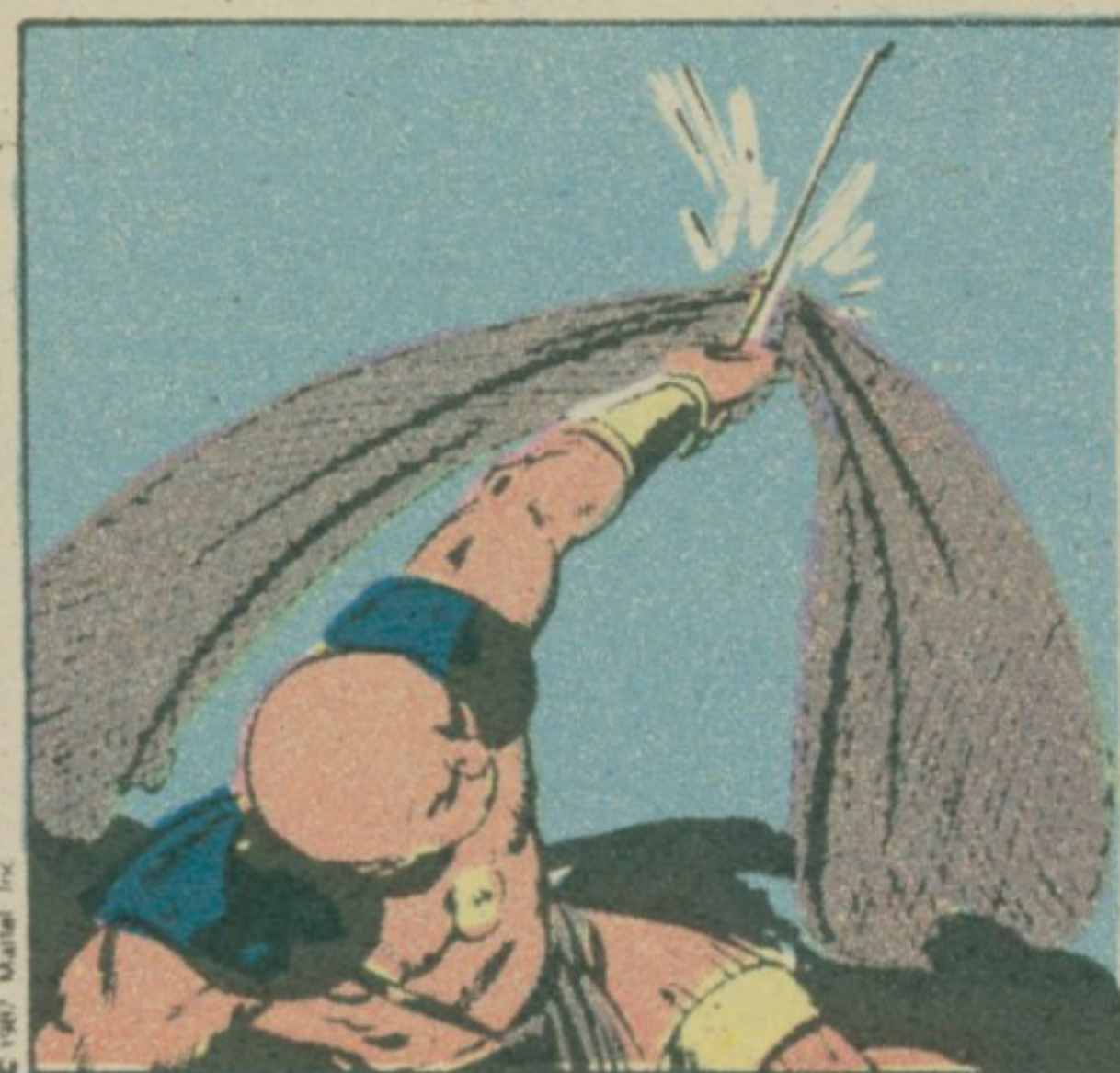
МОЖДА БИ БИЛО БОЉЕ ДА ЈА ОДЕМ ДО ГВИЗДОРА ПРЕ ТЕБЕ, МИРАНДА!

А У ЕТЛЕНУ...

НИШТА ЛЕПШЕ ОД ДОБРЕ БОРБЕ! ЈЕ ЛИ, ТИЈА?

ГЛАВЉИВО! ТАКО МИ ПРЕСКАЧА БЛЕЈД ИМА ОДЛИЧНЕ РЕФЛЕКСЕ!

Уређује
др Зоран Живковић

Волт Шелдон

Свемирски брод је лежао у долини, баш као што су јавили. Лон и Џени могли су да га виде са планинарског гробена.

Лон најзад рече: – Наставићемо да ходамо. Отићи ћемо даље у брда. Кањон Чара... тамо је један поток.

– А кад они стигну у Чару? – упита Џени.

Лон се полако окрену и загледа се у њу. Очи су јој биле мутне, забринуте, али не и љутите. Неће ни бити љутите. Био је то њен начин, женски, тих и стрпљив: увек се налазила иза њега пратећи га свуда где ју је водио. Била је ње-

гова жена. Пратила га је из блиставог града када су бомбе из свемира почеле да падају а велики црни стубови дима направили споменике на небу. Одрала је руке довлачећи с њим балване за колибу, перући одећу у реци, искрварила их је каспећи уловљену дивљач.

– Кад они стигну у Чару... – понови Лон њене речи као ехо, а онда слеже раменима.

– Знам, знам. Није требало то да ти кажем. Сувише је крупно да би о томе вредело размишљати.

Треперење неке светлости ниже на падини привуче његов поглед. Било је свега неколико метара испред њих. Лонове очи севнуше у том правцу; напрегао је очи и угледао прилике које су се пењале према њима. Светлост је била одраз – сунчев зрак који је ухватио једно од њихових чудних оружја.

– Хајде, Џени!

– Према колиби?

– Не, не. Мораћемо да напустимо колибу... они ће је открити кроз дан-два. Кањон Чара...

Кренули су према северу. Бацао је још један поглед према необичној ствари у долини, на сувом платоу. Била је дужа од уличног блока у граду, у облику пројектила, блистава као огледало. Изгледала је отприлике онако како је и очекивао: радио-извештаји у току прошлог месеца били су пуни вести о туђинцима. Извештаји су затим, један по један, престајали, а градови падали.

Држали су се гробена не излазећи из сенки дрвећа. У сенкама је било свежије. Нису трчали, али су грабили крупним корацима.

Бацајући поглед улево, Лон је још увек могао да види ловце који су променили правац. Кретали су се уз падину попречним путем, као да су желели да их пресретну. С времена на време могао је, мада нејасно, да чује њихове гласове.

Кад су стигли до краја гробена, Лон и Џени почеше да се спуштају низ супротну падину. Ушће кањона Чара, оштар усек у планинама с њихове десне стране, било је удаљено непуна два километра. Чули су прасак неког оружја који је допро с врха гробена иза њих; знали су да су им ловци за петама.

При дну падине наишли су на суво корито потока. Лон је прескочио на другу страну и испружио руку да помогне Џени. Али, њен скок био је прекратак. Пала је и уганула чланак.

Помогао јој је да продужи држећи је једном руком око паса. Видео је како обуздава бол. Сваки пут кад би њено рањено стопало додирнуло тло, усне би јој се мало искривиле, али лице јој је иначе било непомишно.

Посматрао ју је испуњен убицајеним, тихим чуђењем. Црте лица ситне, нежне – још увек фини порцулан. Читава њена личност одисала је племенитошћу и добротом упркос свему што се десило. Сећао се шта му је рекла пре скоро годину дана када су се бродови завојевача први пут јавили на небу. Авиони су полетели да их пресретну, било је пуц-

њаве... Неколико непријатељских летелица је уништено. Лон и Џени су видели како је једна експлодирала изнад града. Направила је велику наранџасту куглу у ваздуху, кугла је постајала све већа и стално се превртала, а дим се увијао око ње као смежурана кожа. Џени је тада рекла: – Она сирота бића, она јадна створења тамо горе...

А онда су побегли. Имали су више среће од већине других. Лон је радио у фабрици ваздухоплова и имао мали авион. Побегли су према западу летећи ноћу да их блистави пројектили туђинаца не би опазили. Авион се тешко оштетио кад су слетели на малу зараван у планинама. Његове делове искористили су кад су почели да граде колибу.

Одјекнуо је још један пуцањ, овога пута из застрашујуће близине. Усудио се да окрене главу. Ловци су били на пола пута низ падину гробена. Махали су и довикивали се.

– Овуда! – викнуо је Лон и повукао Џени у шумарак стабала са белом кором.

Обујмио ју је још чвршће, готово је носећи. Срце му је махнуло тукло. Ноге су га болеле. Џени, крхка Џени, била је тешка.

Посрнуо је и пао заједно с њом. Лежали су испод дрвећа једно другом у наручју гледајући се у очи свесни да више не могу да беже.

Чули су све гласније повике.

– Ја не осећам ништа – рече Џени тихо. – Чудно. Нисам љута, нити се плашим, нити било шта.

Загрлили су се још чвршће. Прешао је уснама преко њених влажних образа и косе мрмљајући речи нежности и утехе.

– Срећна сам што смо заједно – рече Џени.

Чули су ломљаву сувих гранчица у жбуњу.

Он одједном устаде. Окренуо се лицем према звуцима који су се приближавали стежући песнице. Очи су му биле пуне гнева. – Проклети да сте! – повикао је. – Проклети да сте!

Једно створење искрсну између стабала са белом кором. Стајало је зурећи у Лона, а онда скренуло поглед према Џени на тлу. Чинило се да је и сам туђинац био помало уплашен.

Лон је узвраћао поглед упијајући очима сваки детаљ. Сада је први пут имао прилику да изблиза осмотри једног од завојевача са планете зване Земља која је била трећа од Сунца и имала један месец.

Чекао је прасак оружја питајући се да ли ће га чути.

Срђан Јовчић

Милена Станишић

Моника Антоновић

Владимир Балтић

Миран Божићевић

Први пут су се, не знајући једни за друге, окупили у Дому инжењера и техничара у Београду на тестирању природне интелигенције које је организовано у сарадњи са „Галаксијом“, часописом за науку и врхунску технологију. На позив „Менса“, међународног удружења „најпаметнијих људи на свету“, тих септембарских дана у Београду се окупило око хиљаду младих и девојака (уз понеко клинче и још мање „матораца“) спремних да докажу да припадају најужем кругу светске интелигенције... Или да се, једноставно, забаве решавајући главоломне задатке од исцртаних коцкица и кружића.

Петорка о којој желимо да пишемо била је, дакле, кап у мору југословенске памети која се у главни град слила из 168 места широм наше земље. Две девојке и три младића, сви средњошколци, свако од њих загрејан за математику, компјутере и мозгалице какве им је понудила и „Менса“ на тестирању за своје нове чланове, заузели су тог јесењег викенда места у двори међу вршњацима углавном сличних опредељења и занимања. За 40 минута као од шале су решили 36 задатака, троје без и најмање грешке, двоје готово без ње.

Показало се – о томе је писао и „Забавник“ – да су две девојке и један младић на „Менсином“ тестирању освојили највећи могући број бодова, што нико пре њих није успео да достигне: седамнаестогодишња Моника Антоновић из Суботице, њен вршњак Миран Божићевић из Загреба и шеснаестогодишња Милена Станишић из Београда. Само за трунчицу слабије, а ипак далеко боље од осталих 345 учесника, задатке су урадили шеснаестогодишњи Срђан Јовчић из Деспотовца

После „Менсиног“ тестирања у Београду

НАЈУСПЕШНИЈА ПЕТОРКА

Две девојке и три младића, који су најбоље решили тестове за проверу природне интелигенције, добиће стипендије Југословенског саобраћајног института ЦИП и канадске фирме SDC

и годину дана млади Владимир Балтић из Београда.

После тестирања отишли су свако на своју страну. Миран у Загреб, да и даље вредно учи математику и физику, за шта се определио у школи, а у слободно време да се бави астрономијом, да плива и помало планинари. Моника се вратила у Суботицу да надокнади изгубљене сате у вежбању клавира и спрема градиво

за школу, такође „усмерену“ на математику и природне науке. Срђан, Владимир и Милена остали су у Београду, јер ту живе и похађају школе: Срђан средњу војну школу, а Милена и Владимир Математичку гимназију.

Није прошло дуго, а петоро суперинтелигентних поново се срело у Београду. Овога пута – у Југословенском саобраћајном институту (ЦИП). Директор ЦИП-а Милутин Мркоњић позвао је и новинаре да и јавно саопшти одлуку коју је овај институт донео у договору са страним партнером, канадском фирмом SDC: пет најуспешнијих на „Менсином“ тестирању добиће стипендије за целокупно школовање. Пружена им је могућност да једног дана ступе у свет врхунске софтвер технологије.

Шта се очекује од ових младих талената? Да даље развијају природне способ-

ности и таленат (што им, вероватно, неће бити тешко, пошто су сви одликаши а неки и вишеструки победници на такмичењима у математици и физици, да добро знају енглески (без чега југословенска памет не може да крочи у свет) и да успешно заврше специјалну летњу школу у Канади, у коју ће их SDC послати.

А затим? Ако се покаже да имају смисла за компјутере (за њих се, уосталом, већ сада занимају) и дипломирају на неком од одговарајућих факултета, моћи ће да бирају посао, у земљи или иностранству, који ће им омогућити да, можда, постану водећи светски стручњаци за компјутерске програме, софтвер, односно примену вештачке интелигенције у било којој области.

У трагању за младим талентима, за будућим научницима и стручњацима, београдски ЦИП и канадски SDC (System Dynamics Corporation) још раније су „заврбовали“ Миодрага Мицића, нашег стармалог проналазача. Дали су му стипендију, купили најсавременији „ханивел“ компјутер за помоћ у раду, обезбедили страну стручну литературу и многе друге погодности. Резултати овог улагања већ су видљиви али, ко зна, можда ће Милена, Моника, Миран, Срђан или Владимир – чија памет још није дала опипљиве плодове – једног дана измислити чак већа чуда од Миодрагових турбина и филтера.

На „Менсином“ тесту интелигенције најбоље су прошли клинчи са „кликером“ за математику. Да је петоро најинтелигентнијих показало занимање и таленат за нешто другог, ко зна да ли би се нашао неко спреман да улаже у њихову будућност.

А. Мијалковић

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 41

50

година

ПОЛИТИКИНАГ

ЗАБАВНИКА

50

ПУТ У КИНУ

ДОБРОДОШЛИЦА НА ШИРОМ ОТВОРЕНИМ ВРАТИМА

КИНА УКРАТКО

Са 9.596.000 km², што је површина једнака оној коју заузима цела Европа, Кина је друга по величини земља на свету. Простире се од Тихог океана на истоку до Памира на западу (око 6.000 km) и од реке Амура (Хеилунг) на северу до острва Хаинана на југу (око 4.000 km), па отуд велике климатске разлике: на југу влада суптропска, а на северу права сибирска, оштра и сува клима. Трећину територије заузимају планине чији поједини врхови премашују висину од 7.000 m. Од стотина река најважније су Хуанг Хе (Жута река, дуга 5.000 km), чувена по катастрофалним поплавама (од 602. године пре наше ере ова река је због обиља напоса седам пута променила смер доњег тока и ушћа), затим Јангце (Плава река, 5.500 km, коју Кинези зову Чанг Јинг), трећа по дужини после Амазона и Конга. Становништво броји милијарду и састављено је од 56 националности које говоре на 150 језика и дијалеката. Срећом, писмо, једно од најкомпликованијих на свету, заједничко им је. Државно уређење: народна република – или како то они сами кажу – „Земља с демократском диктатуром народа предвођена радничком класом и заснована на савезу радника и сељака“. Највиши орган власти Свекинеска скупштина народних представника, која бира председника и потпредседника републике, на четири године. Извршну власт врши Државни савет НР Кине, централна влада (на чијем је челу сада Ли Пенг). Земља је подељена у 20 провинција и четири аутономне области. Ова млада република проглашена 1911. године заменила је 40 векова владавине царских династија. За тих 4.000 година Кинези су измислили папир и штампање (пуних хиљаду година пре Европе), висеће мостове, бродове на лопатице (још пре 1300 година) пронашли, између осталог, радничка колица (тачке), механички сат (700 година пре наше ере), компас, барут, ватромете и – чај!

Кина је широм отворила врата страним туристима. Донедавно су била дозвољена искључиво групна путовања по строго утврђеним рутама: још само пре две године у НР Кини било је око 200 градова отворених за странце, а данас су то готово сва места изузев неких области (Тибет, Сингјанг, Ћинхаи). Наша ваздухопловна компанија ЈАТ увела је аранжмане: Три престонице древне Кине (Беиђинг, Шиан, Лојанг), Велики кинески зид, затим Велику кинеску туру „Марко Поло“ и Далеки исток – Кина, Хонгконг и Сингапур. У последње време неке агенције организују и Пут свиле, обилазак храмова, пловидбну рекама, посету Тибету итд.

Све је више и појединаца који за свој рачун крећу да упознају Кину и Кинезе. Није ли помало ризично путовати сам по овој далекој и егзотичној земљи где је све другачије него у Европи, где ви не знате њихов језик нити они вас разумеју? Није, кажу они који су то већ пробали. Овим путницима на располагању је кинеска туристичка агенција Лушингш која чак изнајмљује водиче-преводиоце. Они вас сачекују у хотелу, организују вам излете, предлажу када да кренете у авантуру која се зове унутрашњост Кине. Ова формула путовања веома је јефтина, живот у Кини једва да је нешто скупљи него у Индији, људи су љубазни, трудиће се да вам помогну макар вам објашњавају „ручно“ па се ниједног тренутка нећете осећати изгубљени и беспомоћни. Ко год је макар једном омирио Кину, жели да јој се врати, бар још једном.

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ

ВРЕМЕ. Иако је Кина огромна и обухвата неколико временских зона, овде званично постоји јединствено време тако да се на Далеком истоку леже и устаје у крајње необичне сате.

НОВАЦ. Кинези, који су почетком 10. века измислили новчанице, данас њима компликују живот странцима. Наиме, у овој земљи постоје две врсте новца: народни новац жен мин би (RMB) и други – вај би – са помпезним званичним називом (Foreign Exchange Certificate:

The logo for JAT air lift features the word "JAT" in white, italicized, sans-serif capital letters inside a red oval. To the right of the oval, the word "air" is written in a blue, lowercase, sans-serif font, and the word "lift" is written in a red, lowercase, sans-serif font. The entire logo is set against a light beige background.

Групе путују Кином авионом и возом. Нема рент-а-кара и странци немају право да возе своја кола. (Узгред, у Кини је строго забрањено и камповање).

АВИОН. Све унутрашње линије држала је донедавно кинеска компанија СААС. Сада их има три, али ни, код једне ред летења није увек сигуран. Тачност није јача страна кинеских путничких авиона. Опрема аеродрома у унутрашњости земље није баш најсавршенија. Апарати су стари, летови касне, често се отказују из разлога безбедности. Чекање у реду за авионску карту може да потраје цео дан, а то што имате више пута потврђену резервацију не значи и да ћете успети да се укрцате у авион.

ВОЗОВИ. Железничка мрежа од око 50.000 километара главни је стуб саобраћаја у Кини. Возови пребацују путнике у велике градове и главне туристичке центре. Иду редовно, али зато споро (60 километара на час). Једна примедба пионира који су освајали Кину: што је број вагона мањи, воз је бржи. Постоје четири класе: „меки кушет“ у експресним и брзим возовима, суперкомфоран, чак са тоалетом, резервисан за војску и туристичке групе, „тврди кушет“ са обавезном резервацијом при чему путник ипак није сигуран да ће наћи слободно седиште (онај ко је дошао пре и заузео место неће лако одустати од њега); затим „меке клупе“, што одговара нашој првој класи, које се такође не могу резервисати са стопостотном сигурношћу. За „тврде клупе“ није потребна резервација, али ови су вагони увек претрпани и велике су шансе за путовање – стојећи. Многи седе по ходницима. Сваких пола сата кроз воз проштајају хостесе са чајницима топле воде, а сваки Кинез носи са собом емајлирано

лонче „за све“ које му служи и за чај. Угледајте се на домаћине. Користите вагон ресторан који је јевтин, а има изванредну храну. У њега могу да уђу само они који путују првом класом, али странцима се гледа кроз прсте.

БРОДОВИ. Оригиналан и привлачан начин да се упозна ова земља. Од 400 хиљада километара пловних река и канала 130 се користи за трговачке бродове. Готово свако дана поједине компаније организују крстарење Плавом реком. И, зачудо, често су ови пароброди бржи од воза. За ова путовања резервације се врше такође преко агенције Лишингш.

АУТОМОБИЛИ. Из-најмљивање аутомобила са возачем, као ни такси, није скупо. У великим градовима најбоље је да позовете такси из хотела и да њиме кренете у куповину. Трошак је занемарљив (1.5 долара за старт) у поређењу с добијеним услугама. Иначе, више се плаћа ако се возите у „нисану“ или „тојоти“ с еркондишном него неким старим колима.

АУТОБУСИ. Они који су намењени групама изванредно су удобни, док са обичним аутобусима ствар стоји sasvim другачије. Има их много, јеftини су и одлично замењују возове у забаченим крајевима. Не очекујте претерану тачност – све зависи од шофера.

БИЦИКЛ. Изванредан начин da ce otkrивa Kина. cтeкнe кoндицијa зa људи упoзнajу изблизa. У свим гpaдoвимa oтвoрeним зa туристe лaкo мoжeтe изнajмити бицикл у хoтeлу и крстaрити пo oкoлини. Нијe вaжнo хoћeтe ли ce вратити у хoтeл нa спaвaњe. Дoвoљнo je дa платитe 1-2 ју-aнa или oстaвитe пaсoш кao гaрaнцију.

jer je možda više nećete naći. Ipak, nema mesta za strah da ćete ostati praznih ruku. Izbor je zaista bogat. Ako vas zanimaju starine, treba da znate da one originalne moraju da nose specijalni žig da bi mogle biti iznete iz zemlje. Svila i brokat prodaju se na metar, tu su marame i ešarpe, kravate i košulje. Predmeti od bronzе, oslikanog emaila, slonove kosti, жада, порцулан, старински, модеран (квалитет је увек означен са две или три хоризонталне линије – што је мање линија, то је порцулан квалитетнији), теписи, змајеви, лепеке, лампио

ни од папира (ова уметност декорације стара је више од 2.000 година), кашмирски шалови, чувени кинески лак коме ништа не може ни врела вода ни ензими који иначе разарају и најсложенија органска једињења, предмети од бамбусове трске, жигови (по вашој жељи израђују се од жада, слонове кости, камена, пластике), корен жен шена, разне траве, зачини, све могуће врсте чајева, јевтини сувенири са жигом. Сачувајте све рачуне од куповине и пазите да не прекорачите дозвољену тежину пртљага од 20 килограма. Све преко тога плаћа се посебно.

Наставак на следећим странама

FEC), резервисан за странце. Оба се новца деле на јуане, само су новчанице различите. FEC су велике, крупне банкноте с идиличним пејзажима, а жемин би има мали формат, у малим је апоенима и на њима су призори из свакодневног живота. Магазини Пријатељства и све туристичке агенције примају само FEC, али ће вам трговци често вратити кусур у народном новцу. Јавна је тајна да је страни новац врло тражен и да се на црно продаје по врло повољном курсу. Иначе, путници у хотелима нормално могу да замене марке, доларе, франке... Могу да се користе и картице Американ експреса, еурокарта, кредитна картица Дајнерс клуба, Visa итд.

ХОТЕЛИ.

Групе имају обезбеђен смештај који је комфоран, чак и луксузан у великим градовима, док га у малим местима и селима готово и нема. Али, домаћини су свуда врло љубазни. За луксузан хотел са резервацијом плаћа се 200 јуана, а 40-60 јуана за онај средње

категорије. Они који немају резервације и путују самостално плаћају просечно 5-10 јуана за собу са 4-6 кревета са купатилом на спрату.

РЕСТОРАНИ.

У Кини се једе у подне и око 18 сати. Позоришне представе, приредбе и остало почињу већ у 19 h. Можете јести у хотелу, али била би права штета да пропустите специјалитете у малим ресторанима јер је кинеска кухиња врхунска. Овде можете изабрати дивну вечеру за три до четири јуана. Било како било, у Кини нећете бити гладни. Једе се свуда: на улици, пред киосцима (погачице са сусамом, лепиње – палачинке с месом...), на пијацама, по селима, на улазу у храмове, свугде можете добити укусну јаку супу, кувана јаја или чај за један до два јуана. Кинези пију чај у свако доба дана изузев за време оброка кад више воле ракију од пиринча (мао таи), пиво или вино (од грозђа и пиринча). Не пијте воду са чесама и избегавajte ону из боца.

ФОРМАЛЬНОСТИ

ФОРМАЛНОСТИ

За оне који путују с групом све формалности око добијања визе срећује ЈАТ ер лифт (тел. 011/135-876), али и они који путују сами лако је добијају преко Кинеске амбасаде у Београду, Краља Милутина 6, тел. 011/331-484. Довољно је да попуне формулар са личним подацима, дају једну слику и за неколико дана виза је њихова. Само визе нема без претходно купљене карте за Кину што је посебно важно за оне који одлуче да путују возом. Забавник је успео да сазна да је тренутно најповољнији воз који из Будимпеште преко Москве иде за Пекинг. Повратна карта кошта само 104 долара! У том случају морате до Будимпеште, да купите карту, па натраг по везу. Никаква вакцинација није потребна, мада није наодмет да се понесу лекови против маларије, што нарочито важи за оне који путују сами по унутрашњости Кине. Сва обавештења око прибављања карата и докумената можете добити и у Булевару револуције 17, у Ер Југославији.

ШТА

ШТА КУПИТИ У КИНИ?

За странце у овој земљи постоје специјализоване државне радње зване Магазини Пријатељства у којима продавци знају стране језике што олакшава ствар, али је куповина много занимљивија по радњицама у квартовима или пијацама (мада ни оне нису приватне) где трговци и занатлије продају рукотворине. Два златна правила: не ценкајте се и одмах купите робу која вам се допала

ПОДПИШИСЬ НА «ЗАБЫВНИКА»

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 25. 11. 1988.

иностраних аранжмана AT air lift

Сви купони који стигну са закашњењем учествоваће, заједно са купонима свих кола, на крају игре, у извлачењу СУПЕРНАГРАДЕ. Извлачење добитника награда из овог броја обавиће се у ТВ-емисији „Да питамо заједно“ 3. децембра 1988. године. Ако пропустите ову ТВ-емисију,

имена добитника можете наћи у „Забавнику“ бр. 1928, на претпоследњој страни.

Награде у овом броју су:

- Главна награда: путовање за две особе у Египат
- Утешна награда: седмодневни боравак за две особе у Купарима

Тачан одговор на наградно питање у „Политикином Забавнику“ бр. 1924 је: ГОДИНЕ 1783

Наградна игра
АВИОНОМ У
СВЕТ

„Политикин
Забавник“
Македонска 29,
п.ф. 80
11001 БЕОГРАД

ПРВИ ЛЕТ МОТОРНОГ АВИОНА

Драгоцено искуство прикупљано вековима представљало је основу за нагли развита ваздухопловства на самом почетку 20. столећа. У то време конструкција авиона била је већ разрађена, а могућност његовог лета научно доказана, па се очекивало само право техничко решење. Више конструктора у разним земљама било је врло близу циља, али су у томе први успели Американци – браћа Вилбур и Орвил РАЈТ из Дејтона. И они су експериментисали једрилицама – планерима док нису решили проблем стабилности по нагибу, дубини и правцу. Тада су на своју летилицу уградили бензински мотор од 12 коњских снага који је покретао две потисне елисе. Најзад су у пустињи Кити хоук извршили први командовани лет авионом који је званично признат у историји ваздухопловства.

Тога дана извршена су три лета од којих је први трајао само 12 секунди (авион је летео 36,5 метара), док је у трећем лету авион браће Рајт за 59 секунди прелетео 250 метара на висини од три метра.

Наградно питање бр. 6:

Којег је дана и године обављен овај лет моторног авиона браће Рајт?

Ваши одговори треба да стигну на адресу „Политикин Забавник“ до следећег петка (2. 12. 1988) у дванаест часова, искључиво на купону који објављујемо.

Купон број 6

50 ГОДИНА ПОДПИСНИК ЗАБАВНИКА

Одговор:

Име и презиме:

Датум рођења:

Улица и број:

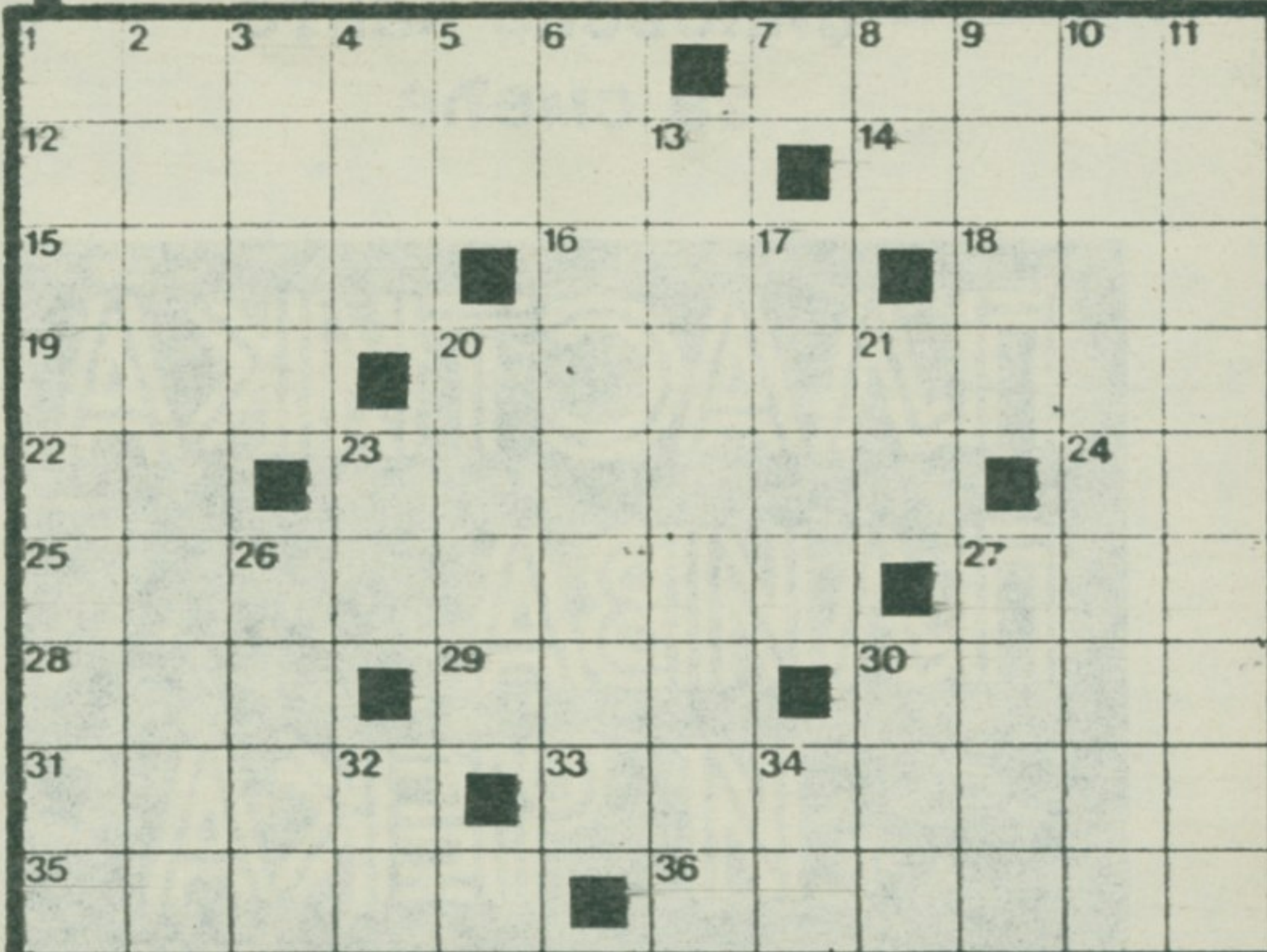
Место и пошт. број:

50 ИНОСТРАНИХ
АРАНЖМАНА

air lift

ЕНИМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Правило, норма, 7. На ову страну, 12. Судске расправе, 14. Облик плода житарице, 15. Владар у емирату, 16. Рибонуклеинска киселина (скр.), 18. Узвик за утишавање, 19. Победнички потез у шаху, 20. Занесеност, ганутљивост, 22. Име глумице Маргрет, 23. Имати важност, 24. Авенија (скр.), 25. Плести, 27. Врста квалитетног швајцарског сира, 28. Римски цар, Флавије Веспасијан, 29. Врста папагаја (мн.), 30. Река и планина у СССР, 31. Стара држава на Блиском истоку, Акадија, 33. Хомеров спев, 35. Јагње, 36. Врста грожђа.

УСПРАВНО: 1. Премештање, 2. Романтично расположење, 4. Гозба, 5. Узвик за терање живине, 6. Наоружани чувари, 8. Ауто-ознака за Винковце, 9. Највиши планински масив у Европи, 10. Маскенбал, 11. Завешталац, оставитељ, 13. Одбрамбена материја у организму, 17. Страни облик имена Катарина, 20. Место и река у Словенији, 21. Символ титана, 23. Лична заменица, 26. Планина у Србији, 27. Најближи рођак, 30. Назив из миља за мајчиног брата, 32. Потврдна реч, 34. Извршни комитет (скр.).

СЛОЖЕНА ФИГУРА

Од колико се елемената састоји ова фигура?

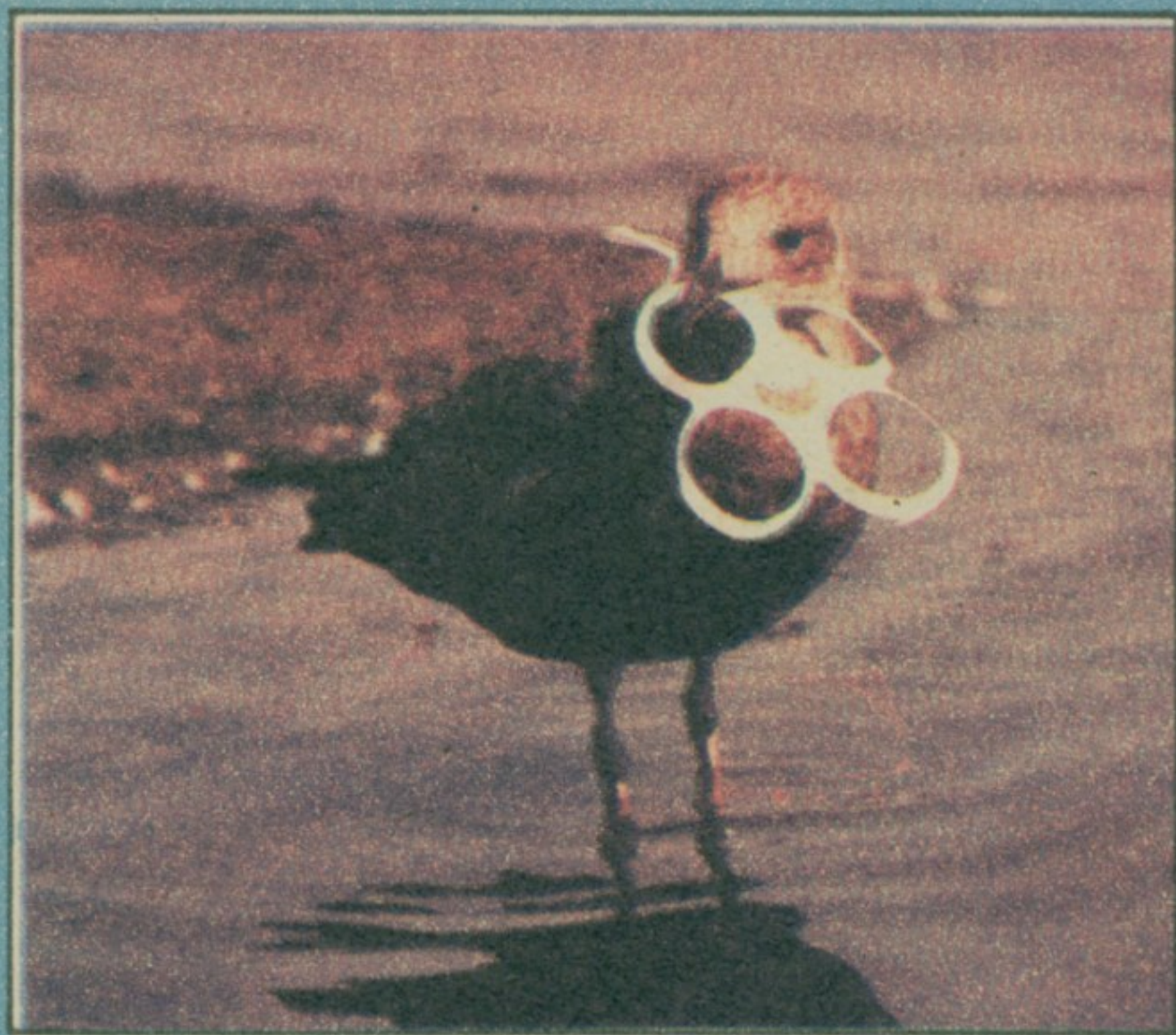
РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

ОКЕАНИ

— џиновске канте
за смеће

ПЛАСТИКА ПЛИВА И ЧЕКА = ЖРТВУ

Створили смо овај материјал да траје. Пошто смо га као отпадак годинама бацали у мора и океане, узвраћа нам тако што уништава живи свет

Галеб је главом прошао
кроз један
од ових прстенова и више
не може
ни да лети ни да једе

Риба је упала у врећу. Крљушт јој не дозвољава да се из
ње извуче

Боце, вреће, кесе, ужад, рукавице, кутије, мреже — све од пластике — избацила је плица на обале Мексичког залива. Упетљане у мреже, заглављене у боце — рибе! Мртве, наравно. Тони Амос, океанограф са Поморско-научног института на Универзитету Тексас, дошао је ту баш због тих жртава. Јер, сва мора и океани на свету постали су џиновске канте за пластични отпад. И то је једна од иронија нашег доба — материјал који је човек измислио да му што дуже служи, уништава његову околину.

Године 1975. Национална научна академија израчунала је да годишње у свим вода-

ма на свету заврши седам милиона тона смећа. Огроман део тог отпада су предмети од пластике. А од 1975. производња пластике се удвостручила јер се од ње све више прави амбалажа за најразноврсније производе.

Извештај из 1985. ове исте Академије, говори да трговачки и путнички бродови сваког дана избаце у воду 450 хиљада кутија, боца и кеса од пластике. Американци су у септембру прошле године три часа чистили обале Тексаса и за то кратко време нашли чак 31.773 пластичне кесе, 30.295 пластичних боца, 28.540 пластичних поклопаца, 15.631 пластични прстен, 7.460 пластичних чаша, 1.914 пластичних пелена...

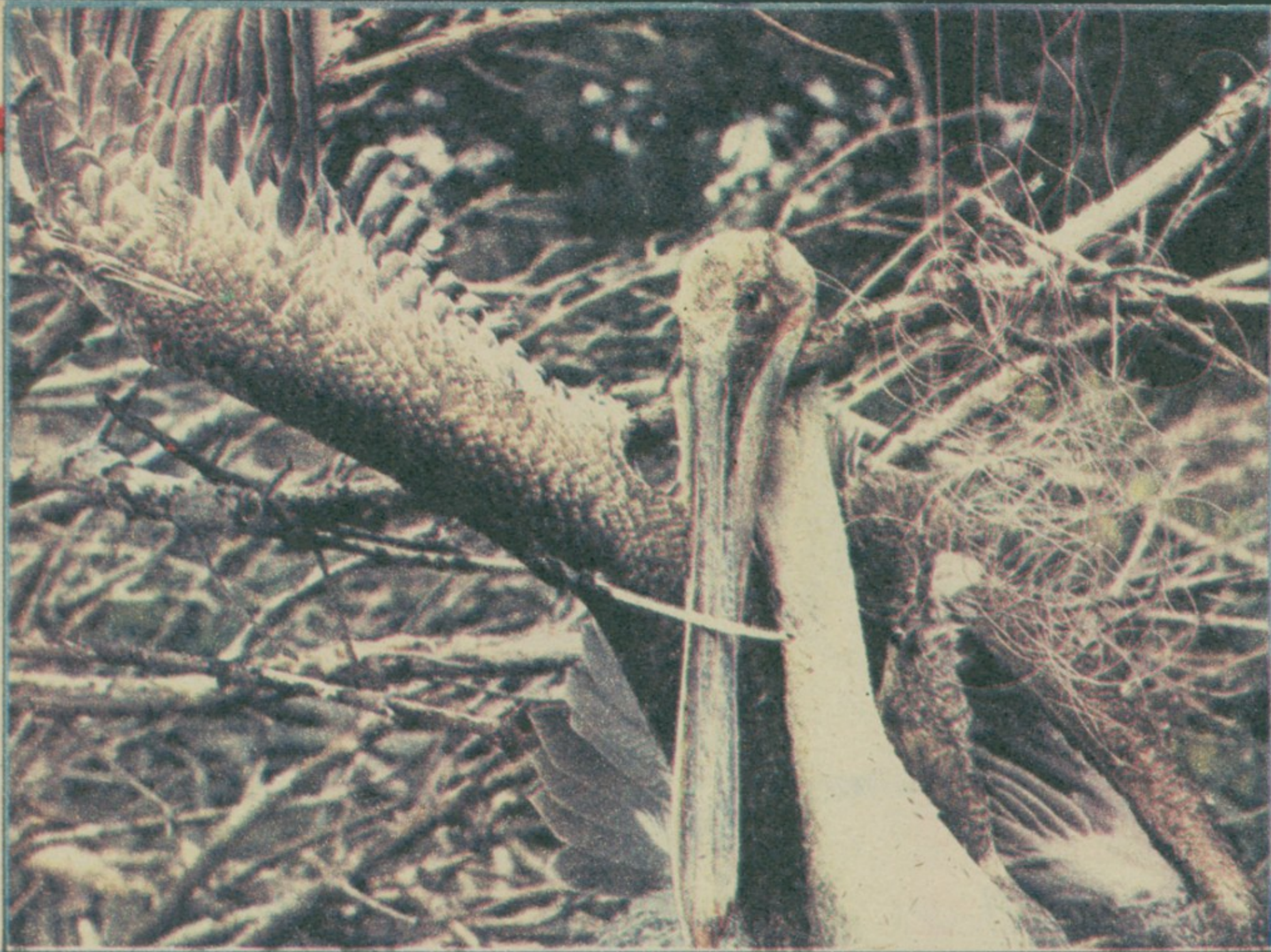
Индустрија пластике данас је у многим земљама на првом месту. Пластика се користи у медицини (за вештачко срце, на пример), али и у војсци (јер може да буде тврда као челик). И број оних који раде у индустрији пластике је огроман (готово у свакој држави САД запослено је по милион људи).

Ибис је имала срећу

Али, док се остали материјали временом распаду или потону на дно, пластика остаје да траје и плива, па је многе рибе замене за храну. Стручњаци сматрају да је пластика највећа претња галебовима, фокама, морским

лавовима, видрама, делфинима, китовима, корњачама... Пластика је као замка — плива по океанима и чека жртву. Научници су утврдили да се од 1976. број фока годишње смањује за 4 до 6 процената или још прецизније, 40 хиљада ових животиња угине због пластике. Упетљане у одбачену мрежу или уже, фоке једноставно не могу да се крећу нити да се хране. Многе страдају и од рана које им се створе када им се мрежа усече у тело. Мреже су гробнице и за многе птице које роне у потрази за рибом.

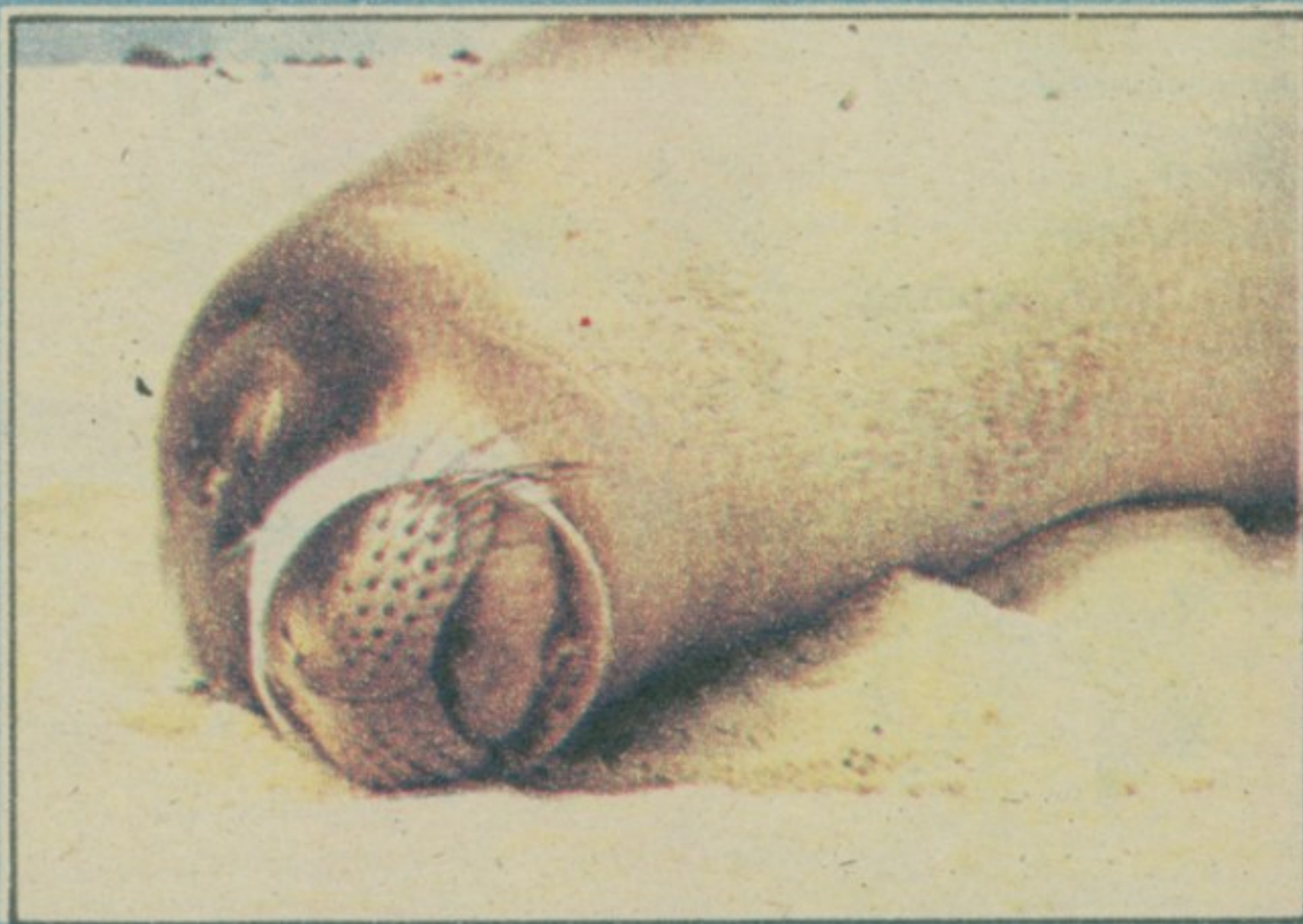
Центар за проучавање обале у Провинстауну улаже велике напоре да би спасао, пре свега, китове. У Центру посебно радо причају о

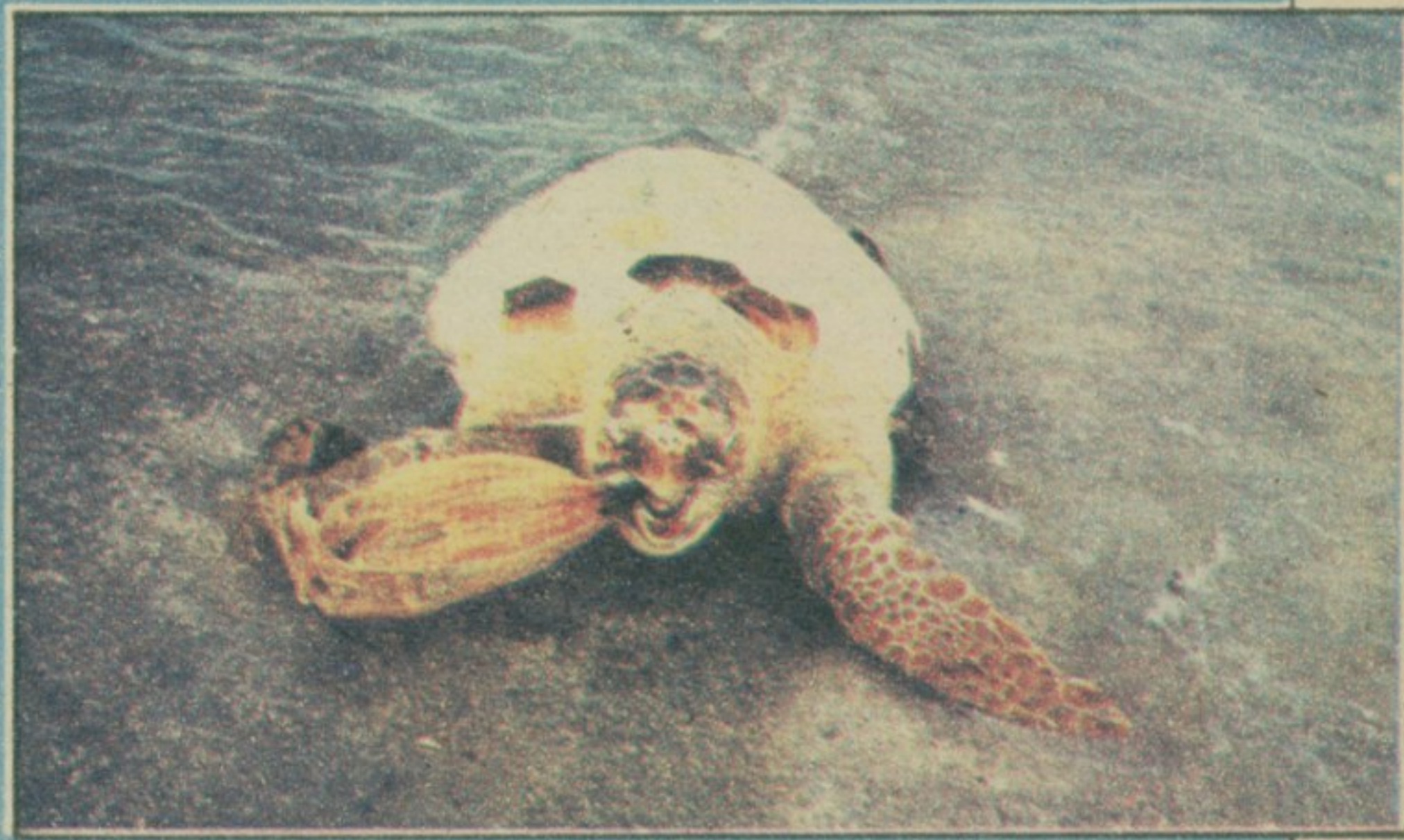
Неки пецарош је тако замахнуо удицом да се она закачила за дрво изнад његове главе. Пеликан је баш ту свио своје гнездо које је, пошто се сав упетљао у најлон, постало и његова гробница

Морско прасе се упетљало у одбачену рибарску мрежу и заувек остало њен заробљеник

Фока није успела да се ослободи овог пластичног прстена и умрла је од глади

Морска корњача се угушила пошто је прогутала велику пластичну кесу

спасавању женке кита коју су назвали Ибис. Упознали су је 1980. док су патролирали дуж обале Нове Енглеске и одмах је постала њихова љубимица.

У лето 1984. Ибис се упетљала у остављену рибарску мрежу. Почетком октобра накратко су је угледали. После тога је недељама нису видели. Стручњаци у Центру веровали су да је Ибис угинула. А онда су је крајем новембра видели у луци Провинстаун. Била је мршава, изнемогла и сва упетљана у мрежу. Приближили су јој се у малом чамцу. Успели су да закаче једну куку за мрежу и привуку кита уз чамац. Пошто је Ибис неколико пута покушала да се отргне, онако изнемогла, од-

устала је. Потпуно се опустила и плутала по површини, па су њени спасиоци врло брзо успели да је ослободе мреже. Стручњаци из Центра су је опет видели у мају следеће године. А у јуну 1986. уз Ибис је пливало њено младунче. Тај дан су у Центру прославили уз боцу шампањца.

Овакви срећни тренуци за жртве пластике веома су ретко. Једном су младунче кита које је остало без мајке пренели у Акваријум Центра. Сви су бринули о њему, али је оно ипак угинуло десет дана касније. Када је ветеринар извршио обдукцију, у његовом стомаку нашао је пластичну кутију и две пластичне кесе.

Малишан је угинуо од инфекције трбушне дупље.

Закон и – казна

Дуж обале Флориде има много птица, највише пеликана, који гњурајући за рибама налете на удицу пецароша који једноставно пресеку најлон верујући да ће тако ослободити птицу. Али, она се тако уплете у тај најлон да више не може да мрдне и угине. Многе птице замене пластичну амбалажу за рибу и кад покушају да је прогутају, једноставно се угуше.

Ралф Хис, оснивач друштва за заштиту морских птица крај Питерсбурга, посветио је

свој живот спасавању пеликана и других птица које се на овај начин нађу у смртној опасности. Од 1972. када је друштво основано, спасавао је на хиљаде птица.

У последње време многе фабрике за израду предмета од пластике дале су себи у задатак да открију најједноставнији и најбржи начин за уништење пластике. У САД, Италији и Канади већ се праве нарочите вреће за разлагање пластике. Многе земље потписале су споразум по коме ће од 31. децембра ове године бити кажњиво бацати отпатке од пластике у мора и океане.

С. Ивановић

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукановић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Славољуб Кеџић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 424. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 1.500 дин.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 16.560 динара, полугодишња 33.120 динара, годишња 66.240 динара.

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 33.120 динара, полугодишња 66.240 динара, годишња 132.480 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728, уз обавезну назнаку НО „Политика“ – ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD 43.-
СР НЕМАЧКА	DEM 79.-
ФРАНЦУСКА	FRF 268.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 67.-
ШВЕДСКА	SEK 273.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ЛИСТОВА
ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM) штампана ствар, штампање; по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа и

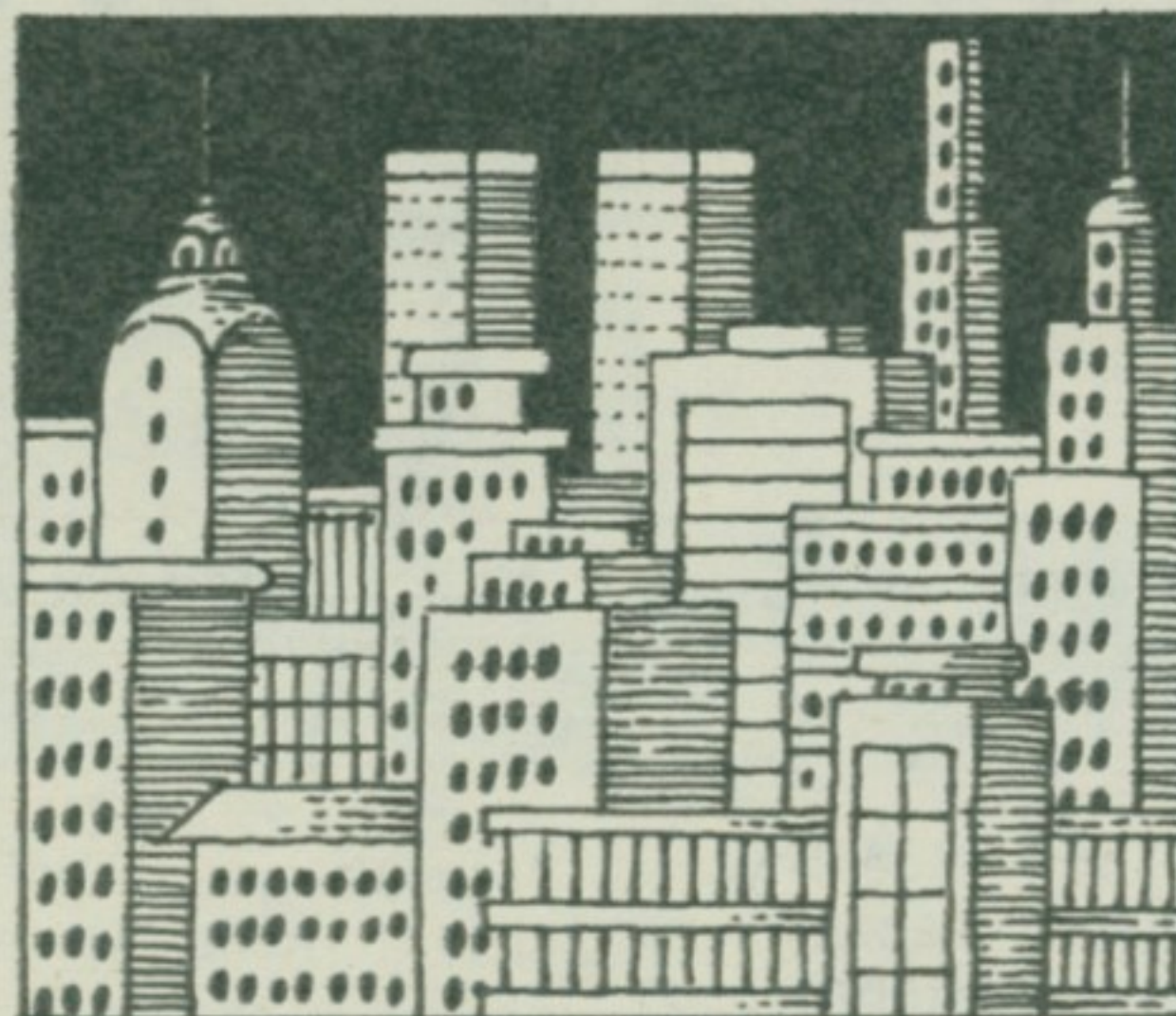

10 НАЈНАСЕЉЕНИЈИХ

Имам планове свих већих југословенских градова, па ме занима да ли бих негде могао да купим планове светских метропола и колика је њихова цена. Молим те да ми тачно кажеш првих 10 градова у свету по броју становника. Хвала ти унапред.

ДАМИР ХАЦИЋ
Живка Јовића 7/14
71000 Сарајево

Дамире, ствари стоје овако. Планове Лондона и Њујорка можда ћеш наћи у пословници ЈАТ-а или у британској и

америчкој читаоници. За планове осталих великих светских градова мораћеш сам да се снађеш. А сад, ево списка 10 највећих градова у свету по броју становника.

1) Сиудад Мексико	12,000.000
2) Њујорк	9,500.000
3) Буенос Ајрес	8,925.000
4) Токио	8,600.000
5) Пекинг	8,000.000
6) Сеул	7,820.000
7) Москва	7,800.000
8) Рио де Жанеиро	7,094.000
9) Лондон	6,900.000
10) Чикаго	6,900.000
11) Лос Анђелес	6,900.000

ДЕДА-МРАЗ

Желео бих да знам ко је и шта је Деда-Мраз, јер хоћу да му пишем писмо. Зато те молим да ми што пре одговориш.

Твој редовни читалац
НИКОЛА
из Београда

Деда-Мраз је старац који живи на Северном полу. За сваку Нову годину он у своје санке упреже сребрне ирвасе и деци света разноси поклоне. Тако људи причају. Иначе, Деда-Мраз постоји онолико колико ти верујеш у њега. А што се тиче писма, најбоље је да своју жељицу дошапнеш тати и мами да му је пренесу. Нама јави резултат.

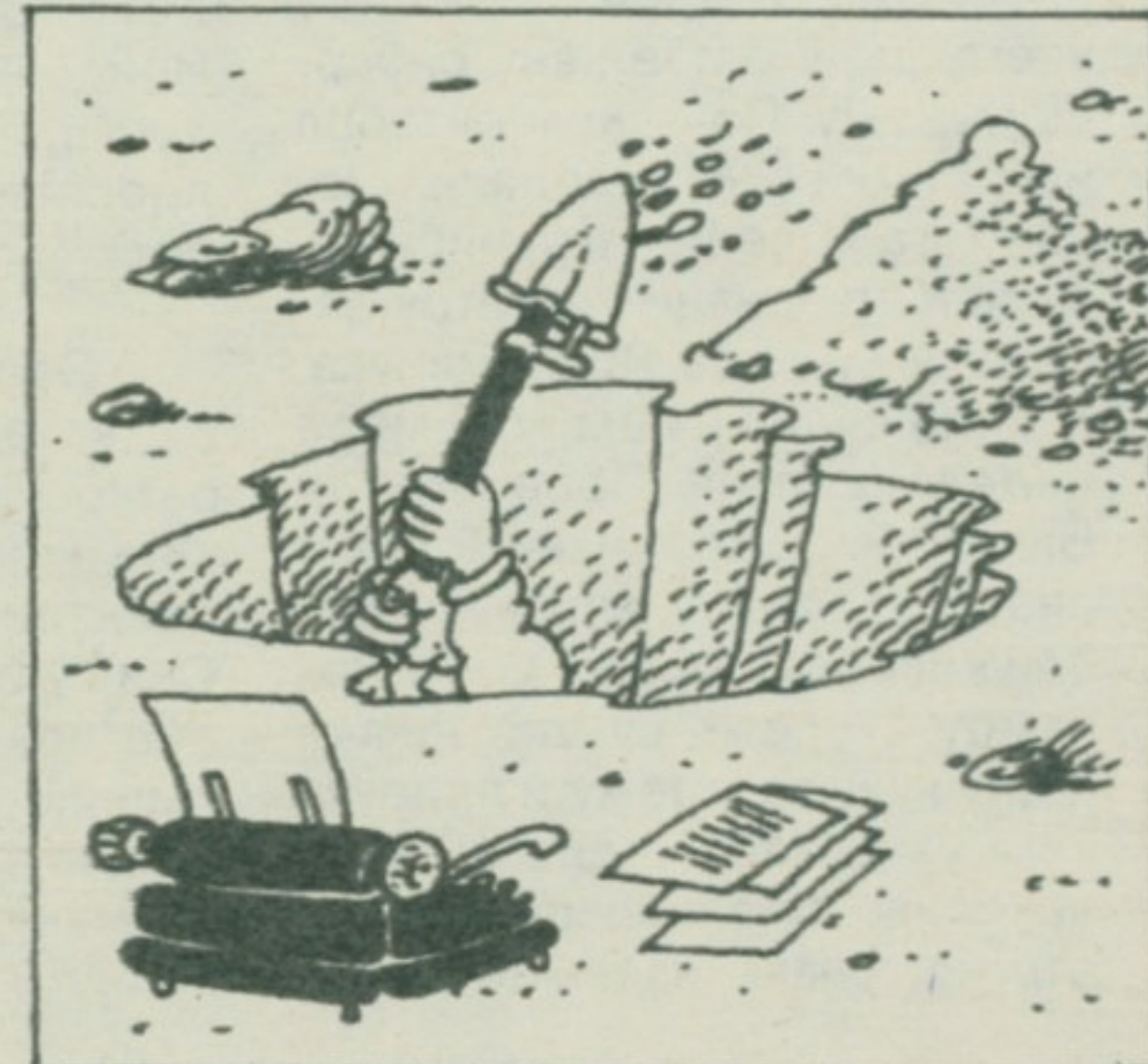

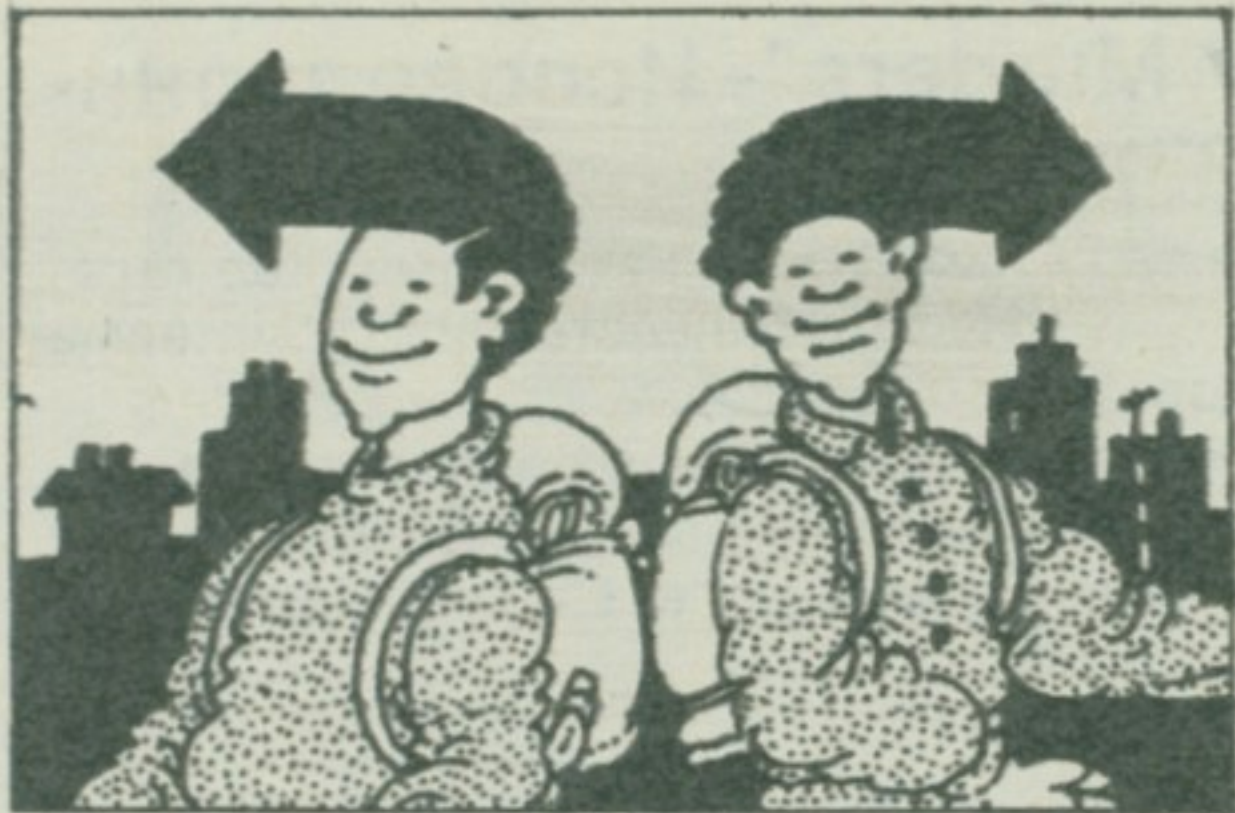
НОВИНАР – АРХЕОЛОГ

Здраво, Забавниче, уписала сам трећи разред средње школе, новинарски смер. Занима ме да ли са овог смера могу уписати археологију.

АНА СИМИЋ
Лозница

Са новинарског смера можеш се без муке уписати на археологију, наравно, под условом да имаш довољан број поена. Ближа обавештења можеш добити на Филозофском факултету у Београду, где се студира археологија.

РАЗМЕНА УЧЕНИКА

Драги Забавнице, читамо те још од малих ногу и увек смо биле одушевљене рубриком „Мала пошта“. Недавно смо чуле за међународну размену ученика IV разреда средње школе, где су наши ученици примали своје вршњаке (посебно из САД) на годину дана, а за узврат одлазили код њих да заврше последњи разред средње школе. Пошто обе имамо 17 година, одличне смо ученице и похађамо трећи разред средње школе, пишемо ти с надом да ћеш нам одговорити коме да се обратимо или бар сазнамо нешто више о томе. Твоје редовне читатељке

ТИЈАНА и МИЛЕНА
Београд

Међународна размена ученика обавља се преко „Yugotursa“ (Ђуре Ђаковића 31, тел. 764-622). Не морате бити чланови никакве организације, довољно је да на адресу коју смо вам дали, пошаљете следеће податке:

- име, презиме и датум рођења
- школа и разред који похађате ове године
- школа и разред који желите да похађате следеће године
- успех из првог и другог разреда
- активности којима се бавите ван школе и резултате које сте постигли
- кућни број телефона и телефоне родитеља у РО у којој раде
- престанак родитеља да ће примити иностраног госта на два месеца или годину дана

ИМЕ ИЗ БАЈКЕ

Пишем ти по богзна који пут јер желим да сазнам да ли моје име потиче из Југославије или из неке друге земље?

СНЕЖАНА ЈОВАНОВИЋ
Благоја Максимовића 6
38250 Ђиљане

Снежана, Снежана је постало од речи СНЕГ и распространило се под утицајем бајке „Снежана и седам патуљана“. Како је ова бајка позната широм света, тако је и твоје име. За Енглеze била Cios Shite, за Италијане Bianca Neve, а за Немце Schnewitchen.

ТВ ХИПНОЗА

Желео бих да знам све о хипнози и да ли постоји нека школа за то. Напиши ми ко је највећи хипнотизер на свету. Кад порастем, желео бих то да будем.

ДРАГАН ИВАНОВИЋ

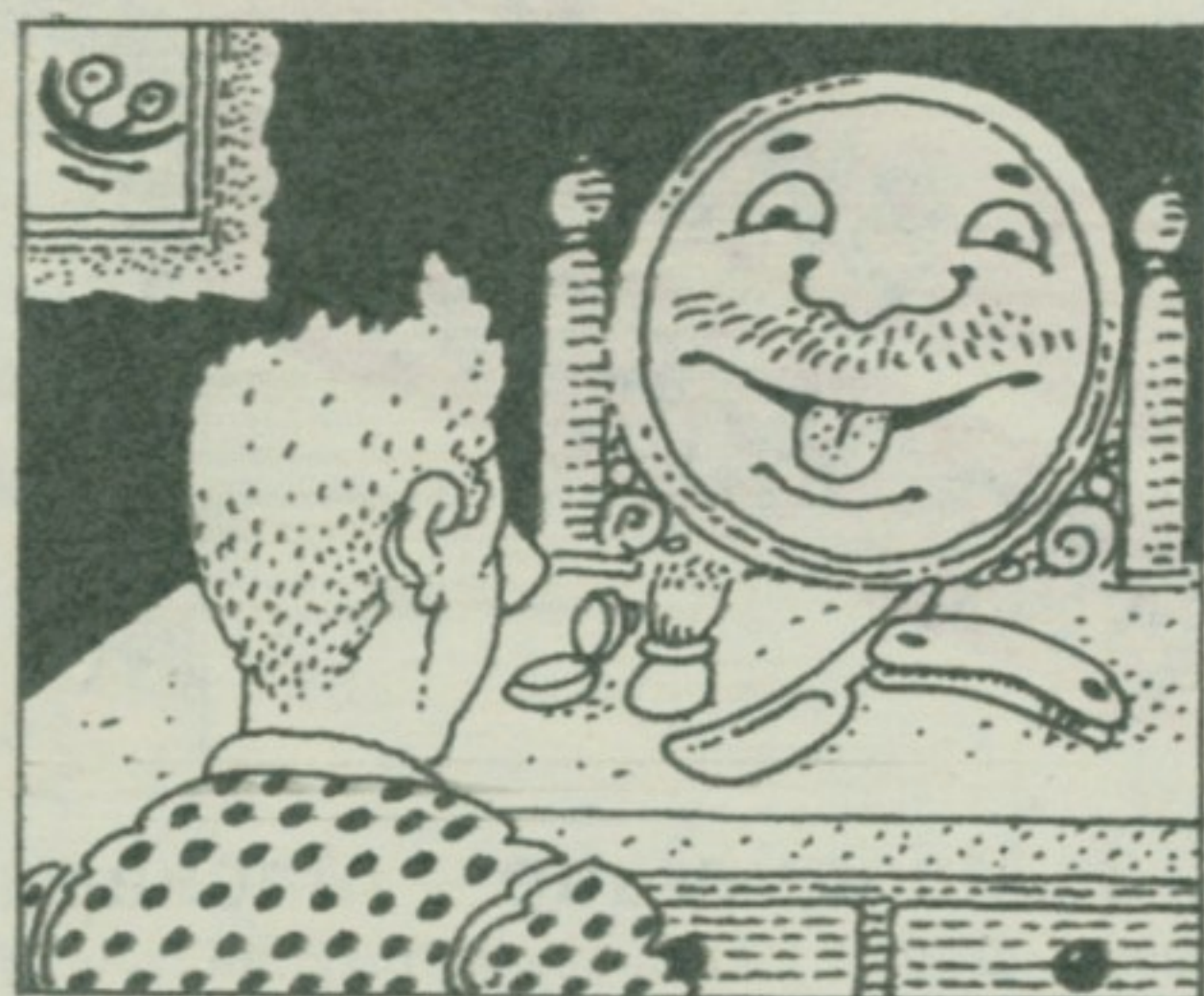
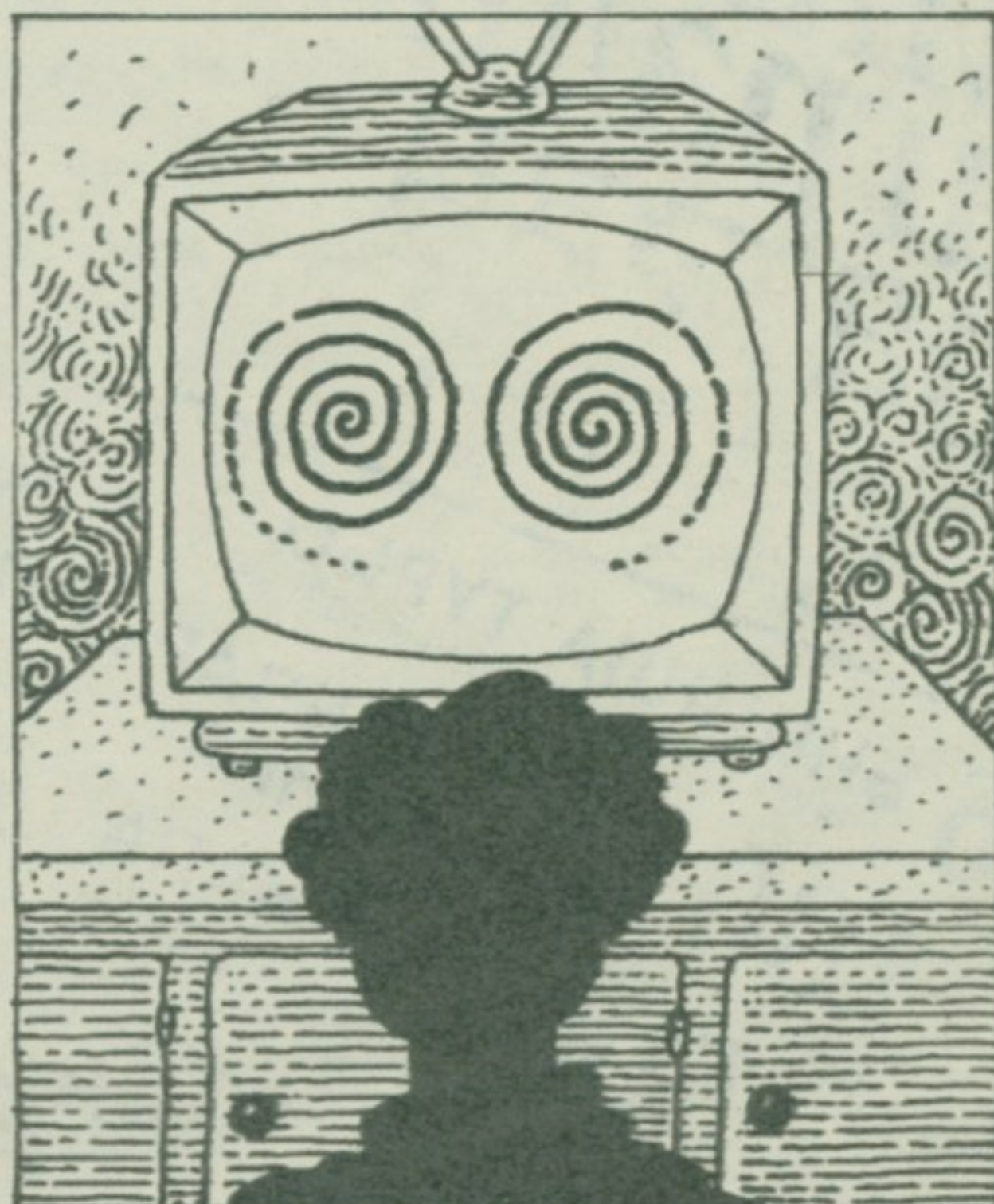
II булевар 141/8
11070 Нови Београд

Хипноза потиче од грчке речи ХИПНОС, што значи сан. У грчкој митологији, Хипнос је бог сна, син ноћи и близанац бога смрти Таната. Борави у подземљу, а приказују га као младића са маковима и рогом у руци.

Хипноза је сугестијом изазвано психичко стање праћено одсуством самоконтроле. Иако је ова појава позната од давнина, тек је аустријски лекар „чудотворац“ Ф. А. Месмер (1734-1815) први упозорио научни свет на ову појаву. Његова теорија се до данас одржала у научним круговима као мистично подручје окултизма.

Хипноза се данас веома корисно примењује у медицини. Тако је московска телевизија недавно приказивала јединствену операцију: тридесетогодишњи лекар психолог Анатолиј Кашпировски налазио се у московском студију, а пацијенткиња је у Кијеву (хиљаду километара далеко) посматрала његово лице на монитору. Пошто је била алергична на сва средства за успављивање, морали су је успавати хипнозом. Све време операције разговарала је са лекаром преко ТВ екрана.

Уколико желиш да се овим бавиш, неопходно је да завршиш медицински факултет, а касније специјализираш психијатрију.

И АНА КАРЕЊИНА

Хитно ми је потребна твоја помоћ! Желим да те питам, пошто изнад усана имам мале брчиће, који се доста познају, како да их скинем. Да ли може бријачем или нечим другим. Само ми немој рећи да не треба да их скидам и да је то „дар природе“ јер хоћу да их одстраним, и то под хитно!

Пуно те воли твоја
АНА

Брчиће са науснице можеш уклонити било којим депилационим кремом или козметичким воском. Можеш их и једноставно „избелити“ троцентним хидрогеном ако те већ толико нервирају. Све ове препарате можеш набавити у свакој парфимерији. Никако их немој бријати, јер ће онда брже и више расти. Иначе, танке тамне длачице изнад усана су доста честа појава код тамнопутних девојака и уопште не морају умањивати твоју лепоту. Сети се да је и Толстојева Ана Карењина имала „награвљену наусницу“.

ОДГОВОРЕ У ОВОЈ МАЛОЈ ПОШТИ ЗА ВАС СУ ТРАЖИЛИ (И НАШЛИ): КАТАРИНА РАКИЋ, БИЉАНА СРЕЉАНОВИЋ и МИША СТОЈИЉКОВИЋ, УЧЕНИЦИ IV/1 ШКОЛЕ „ДР ДУШИЦА СТЕФАНОВИЋ“ (бивша Пета београдска гимназија) КОЈИ СУ БИЛИ У „ЗАБАВНИКУ“ НА ПРАКСИ.

РЕШЕЊЕ НИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: пропис, овамо, рочишта, клас, емир, рнк, пст, мат, патетика, Ен, важити, ав, штрикати, бри, Тит, аре, Урал, Акад, Илијада, јањац, окатац.

ВИДЕО БАРОМЕТАР

1. Masquerade – Маскарада (1988)

Добро замишљен и режиран трилер Боба Свејма („Цинкарош“, „Улица полумесеца“) један је од најзанимљивијих филмова који су се у последње време појавили у видеотекама. Радња филма: сиромашни млади поморац жени се најбогатијом девојком из краја, на изглед из љубави, међутим, неки догађаји указују да није све баш тако једноставно. Да ли су у догађаје умешани и младин очух и локални полицајац? Главну улогу тумачи Роб Леви.

2. „Top Secret“ – Строго поверљиво (1984)

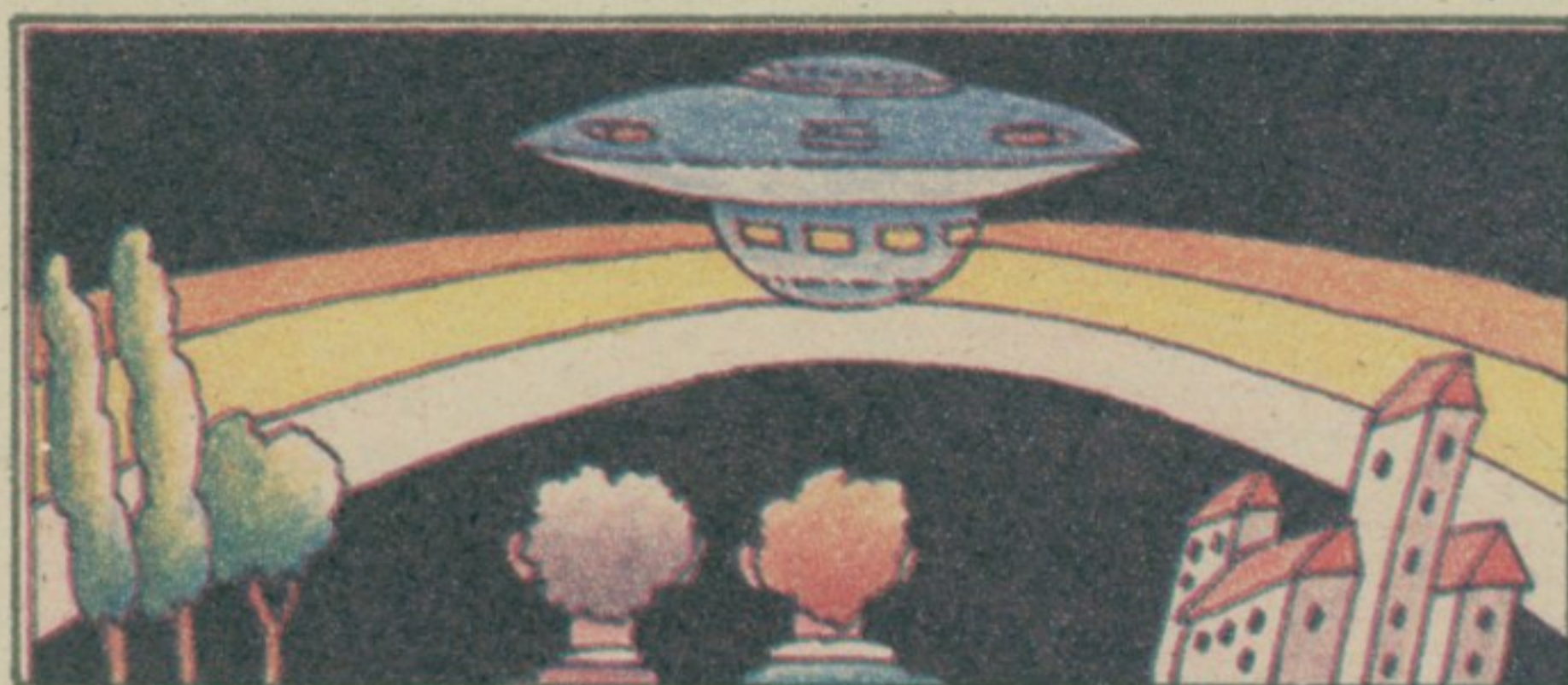
Ово је један од првих филмова који се појавио у домаћим видео-клубовима. Реч је о делу редитеља Џима Абрахамса, Дејвида Закера и Џерија Закера познатим по урнебесној комедији „Има ли пилота у авиону“. Наравно, и „Строго поверљиво“ је комедија, рађена у истом стилу, с тим што је главни јунак амерички рок-певач који одлази у Источну Немачку на интернационални музички фестивал. У главним улогама појављују се Вал Килмер и Луси Гатриц.

3. „The Rosary Murders“ – Исповедаоница страха (1987)

Фред Валтон, кога се сећамо по сјајном филму „Кад странац позове“, направио је филм о тајанственим убиствима свештеника и часних сестара. У средиште приче редитељ је поставио свештеника коме убица исповеда своје злочине. Како га заклетва спречава да обавести полицију, свештеник сам покушава да открије истину. Главне улоге: Доналд Сатерленд, Чарлс Дарнинг и Белинда Бауер.

4. „Amazing Stories“ – Невероватне приче (1987)

За ове приче (рађене по узор на „Зону сумрака“) везана је једна занимљивост. Стивен Спилберг, продуцент читаве серије, имао је толико идеја које, једноставно, није могао да пре-

твори у филмове па је морао да смисли неки други начин. Тако су настале „Невероватне приче“ на којима су сарађивала и таква редитељска имена као Мартин Скорсиз, Брајан де Палма, Питер Хајамс и многи други.

В. Радосављевић

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Велика наградна игра

Сваког месеца
на адресе срећних добитника
(извучених жребом) послаћемо:

26 БИЦИКЛА ТУРБО
(сваког дана сем недеље извлачи се по један бицикл)
100 РУЧНИХ КВАРЦНИХ
ЧАСОВНИКА
500 PEZ КАПА
са знаком PEZ

10 омота PEZ БОМБОНА шаљите на адресу:
ПОЛИТИКА ПП 124 – за PEZ
11000 Београд
Македонска 35

Ако пошаљете
10 омота PEZ бомбона,
верујте у могућност
да добијете
не у ВРЕДНУ НАГРАДУ
од вашег пријатеља
ПЕТРА PEZ-а!

Имена добитника
награде бицикл и часовник,
за претходни месец,
биће објављивана у ЗАБАВНИКУ
2. XII 1988. и 13. I 1989. –
500 награда – КАПЕ,
доставићемо на адресу награђених.

СЛАДИТЕ СЕ PEZ БОМБОНАМА - ИГРАЈТЕ СЕ PEZ ФИГУРИЦАМА!

АШАН
РЕЈУИ

Дружина КЛИКЕР

НАГРАДНА
ИГРА

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

JAT air lift

АВИОНОМ У СВЕТ

Добитници из
броја 1924 су:

1. Путовање у Египат за две особе:
Bratislav Timic,
Rade Miljković 31, Svetozarevo

2. Седмодневни боравак за две особе у Дубровнику:
Dejan Zorić,
Radeta Končara 25, Sremska Kamenica

